

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวนรรัตน์ กิจเจริญ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

มีนาคม 2547

ลิขสิทธิ์ ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

153.43

พ.ศ. 2539

ก. 3

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวนรรัตน์ กิจเจริญ

14 ส.ย. 2539

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

มีนาคม 2547

นรารัตน์ กิจเจริญ.(2547). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง.

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความ
สามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวก
เหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2546

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา
ด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จาก
ประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลอง
เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบสอบ
ถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน และโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-
test

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นหลังจากที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP DYNAMICS ON SELF-EFFICACY OF LEARNING PROBLEM
SOLVING OF THE THIRD YEAR STUDENTS OF MISSION COLLEGE MUAK LEK
CAMPUS IN AMPHOE MUAKLEK, CHANGWAT SARABURI

AN ABSTRACT
BY
MISS NARARAT KITCHAROEN

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

March 2004

Nararat Kitcharoen. (2004). *The effect of group dynamics on self-efficacy of Learning problem solving of the Third year student of Mission College. Muaklek campus in Amphoe Muaklek, Changwat Saraburi*. Master Project, M. Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Vethanee Greethong.

The purpose of this experimental research was to study the effect of group dynamics on self-efficacy of learning problem solving of the third year students of Mission College Muaklek Campus in Amphoe Muaklek, Changwat Saraburi in academic year 2003. The subjects of 30 students were selected by random sampling from the population. Then they were randomly divided into an experimental group and a control group. Each group was consisted of 15 students. The experimental group was exposed to group dynamics on self-efficacy of learning problem solving. The control group was not exposed to group dynamics. The instruments were the self-efficacy of learning problem solving questionnaires and group dynamics program. The data was analyzed by t-test.

The results were as follows:

1. The self-efficacy of learning problem solving of the third year students who were exposed to group dynamics significantly increased than before the experiment at .01 level.
2. The self-efficacy of learning problem solving of the third year students who were not exposed to group dynamics significantly increased than before the experiment at .01 level.
3. The self-efficacy of learning problem solving of the third year students who were exposed to group dynamics significantly increased than the others who were not exposed to group dynamics at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรศุกุล)
วันที่...19... เดือน...มีนาคม... พ.ศ... 2544...

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์เวธนี กริทอง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ กรรมการ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ๆ ต่าง ๆ ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และ ให้ความกรุณาต่อผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ ดร.ศิริพร ตันติพลวินัย อธิการวิทยาลัยมิชชัน ดร.กิลเบิร์ต วาเลนไทน์ รองอธิการฝ่ายวิชาการ และ อาจารย์สุรภี โสรัจจกุล รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา ที่กรุณาให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ประจำปี 2546 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาทุกคนที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ ที่ให้ความรัก ความเมตตา ห่วงใยดูแล ส่งเสริมด้านการเรียนและให้ความสนับสนุนด้านทุนทรัพย์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว เพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นรรัตน์ กิจเจริญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	7
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	10
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	23
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน	25
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน.....	45
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน	47
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน	47
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน	59
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	61
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	62
การดำเนินการทดลอง.....	69
วิธีดำเนินการทดลอง.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	76
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	76
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	77
การดำเนินการทดลอง	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	78
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก.....	91
ภาคผนวก ข.....	152
ประวัติย่อของผู้ทำสารนิพนธ์	156

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design.....	69
2	แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	73
3	แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	74
4	แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	75
5	แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน	150
6	แสดงเฉลยคะแนนแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน	151
7	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน.....	153
8	แสดงคะแนนการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาที่ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	154
9	แสดงคะแนนการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาที่ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.....	155

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ	26
2 แสดงความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันระหว่าง ความคาดหวังในความสามารถของตน และความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น	28
3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในความสามารถของตน และความคาดหวังในผลลัพธ์	29
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม	43
5 แสดงกิจกรรม "เปลี่ยนฐาน" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน เรื่อง การเข้าเรียนสาย	140
6 แสดงกิจกรรม "เปลี่ยนฐาน" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน เรื่อง การเข้าเรียนสาย	140
7 แสดงกิจกรรม "หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย	141
8 แสดงกิจกรรม "หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย	141
9 แสดงกิจกรรม "หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย	142
10 แสดงกิจกรรม "หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย	142

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วมาก ความเจริญทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของสังคมเมือง สภาพสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลง ความเร่งรีบของการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจ อารมณ์ และการปรับตัวของคนในสังคม ทำให้เกิดความเครียดและความกดดันอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขในสังคมแบบนี้ และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม พัฒนาสังคม จำต้องอาศัยสติปัญญาและการมีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับเลือก การตัดสินใจ ต้องอาศัยความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาที่จะทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วิชัย ต้นสิริ. 2544: 19)

การศึกษาเท่านั้นที่จะเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนให้เกิดความเข้าใจการยอมรับหรือการปฏิเสธ การศึกษาเป็นกระบวนการที่จุดให้มนุษย์ขึ้นมาจากปรักของความโง่เขลา งมงาย หรือการหลงผิดและในกระแสนของการเปลี่ยนแปลงในโลกของคลื่นลูกที่สามและสังคมโลกาภิวัตน์มีทั้งสาระที่เป็นประโยชน์อย่างมหาศาลต่อมวลมนุษยชาติและสิ่งที่เจือปนที่มอมเมามนุษย์ การให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งยวด และสำหรับสังคมไทยที่ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์หลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม (วิชัย ต้นสิริ. 2544: 170) สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งที่นักเรียนจะได้ประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตมากมาย นักเรียนได้รับความรู้วิชาการจากอาจารย์ผู้สอน ทำให้มีพื้นฐานสำหรับการเรียนต่อและประกอบอาชีพ นอกจากนี้แล้วนักเรียนยังได้รับประสบการณ์ที่ไม่ใช่ในด้านวิชาการ แต่เป็นสิ่งที่สร้างประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอย่างมากที่จะออกไปอยู่ในสังคม (คมเพชร จัตรศุภกุล. 2530: 3)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล จึงเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาใหม่เพื่อเป้าหมายเสริมสร้างพลังความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตนเอง ให้เจริญเติบโตอย่างเต็มขีดความสามารถและนำศักยภาพนี้มาพัฒนาตนและสังคมได้เหมาะสมกับความสามารถแห่งตน ศักยภาพจะได้รับการกระตุ้นและพัฒนาโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ (วิชัย วงศ์ใหญ่. 2542: 1) ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสมดุลที่เป็นองค์รวม เน้นความ สัมพันธ์ด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคมที่ประสาน

กลมเกลียวทุกด้าน จนเกิดภาวะพอดี สามารถดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดี ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้าน การคิด การปฏิบัติการตัดสินใจด้วยตนเอง จนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ด้วยการสร้างภาพพจน์ทางบวก รู้ในศักยภาพของตน การเรียนรู้ อยู่บนพื้นฐาน ความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ (ไสว พักขาว.2542: 250) ธรรมชาติของผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น มีความปรารถนาและต้องการอยู่ในสังคมที่ดี และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถจะเรียนได้ดีขึ้น และมากขึ้น (ไสว พักขาว.2542: 256)

คุณลักษณะที่มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและกำกับพฤติกรรมของบุคคลอย่างหนึ่ง คือ การรับรู้ความสามารถของตน (Self - Efficacy) เนื่องจากการที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งได้สำเร็จหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และ ทักษะที่บุคคลมีอยู่เพียงเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่าตนเองมีความสามารถหรือไม่มีความสามารถในการกระทำดังกล่าว ถ้าบุคคลมีความสามารถ มีทักษะแต่กลับคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตน (จึงมีความสำคัญเท่ากับความสามารถ หรืออาจจะมีความสำคัญมากกว่าความสามารถก็ได้ (จรรยา ทอดสนิท. 2545 : 1 ;อ้างอิงจาก Bandura. 1977 : 191-215)

การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น นับว่าเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งที่จะเชื่อมโยงความรู้ และทักษะกับพฤติกรรมการกระทำ การแสดงออกของนักศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แบนดูรา (รสลีย์ อักษรวงศ์. 2545 : 1 ;อ้างอิงจาก Bandura. 1982: 122) บุคคลที่ทำงานได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพนอกจากมีความสามารถแล้ว ยังอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตน ทั้งนี้เพราะการรับรู้ความสามารถของตน มีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมของบุคคล (รัฐเกล้า ชาตะวรานะ. 2543: 3 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1986; Schunk. 1986) นอกจากนี้ การรับรู้ความสามารถของตนยังเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นการที่บุคคลตัดสินใจล้วน เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน ที่จะจัดการดำเนินการจัดทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2543 : 57-60) ซึ่งแบนดูรากล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน มีผลต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น มีผลต่อการตัดสินใจในการพิจารณาว่า จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำ การใช้ความพยายามมูมานะอดสาหะ กระบวนการคิด ปฏิบัติทางอารมณ์ มีผลต่อแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมของบุคคล บุคคลหากมีการรับรู้ความสามารถของตนสูง มักเลือกทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการทำงาน มีความต้องการประสบความสำเร็จสูงจะใช้เวลาพยายามไม่หลีกเลี่ยงงาน เมื่อเผชิญอุปสรรค หรือสถานการณ์ที่ทำให้ไม่พึงพอใจ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน

นานกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถต่ำ ซึ่งบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง และมีพฤติกรรมดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงด้วย ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ มักเลือกทำงานที่มีลักษณะง่าย ๆ ขาดความพยายาม ขาดความมุ่งมั่นในการทำงานหลักเลื่องงาน ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรคต่าง ๆ และยังส่งผลต่อปฏิกิริยาทางอารมณ์ด้วย เช่น ทำให้เกิดความหวาดหวั่น ความวิตกกังวล ความเครียด ความล้มเหลว เป็นต้น (รัฐเกล้า ชาตะวราหะ. 2543 : 3-4 ; อ้างอิงจาก ประทีป จินฺงี. 2539)

ในด้านการศึกษามีงานวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (จรรยา ทอดสนิท. 2545 : 2 ; อ้างอิงจาก Bandura and Schunk. 1981: 586-598) และมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ นักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มีแนวโน้มว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำก็มีแนวโน้มว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วย (จรรยา ทอดสนิท. 2545 :2; อ้างอิงจาก Schunk. 1985: 307-317) นอกจากนี้ แบนดูรา (1986) ยังกล่าวว่าการที่นักเรียนจะมีทักษะการเรียนรู้เพียงอย่างเดียวนั้นอาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแต่การที่นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้นั้น จะต้องมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงด้วย

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีหลายด้าน และ ในแต่ละด้านมีลักษณะแตกต่างกันไป เช่น การรับรู้ความสามารถของตนในด้านกีฬา ด้านอาชีพ ด้านการเรียน เป็นต้น และ ในบุคคลเดียวกันมักมีการรับรู้ความสามารถของตนในแต่ละด้านไม่เท่ากัน สำหรับการวิจัยที่จะวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน เป็นทักษะที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ตั้งตามเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ สามารถที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ได้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชากรให้เป็นผู้ที่สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผลสามารถแก้ปัญหาชีวิตประจำวันและปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งเพราะบุคคลเหล่านี้จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (วยุรภา จิตรสิงห์. 2534: 1)

เนื่องจากผู้วิจัยเคยทำงานในฝ่ายกิจการนักศึกษา จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก โดยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา ทั้งหมดจำนวน 7 คน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ ขาดการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนของตนเอง ไม่แน่ใจความรู้ ความสามารถและศักยภาพของตน ไม่มี การคาดหวังหรือตั้งเป้าหมายในการเรียนและอนาคตของตน และต้องการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษา ให้นักศึกษารู้จักประเมินความสามารถของตน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียน และการประสบความสำเร็จในสาขาอาชีพหลังจากจบการศึกษา

ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดถามกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก จำนวน 162 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 10 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 17 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 60 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 75 คน ได้รับแบบสอบถามคืนกลับ 160 คน คิดเป็นร้อยละ 98.77 ดังนี้

ข้อ 1. จากข้อคำถามในขณะที่ท่านเรียน ท่านมีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับอะไร จากการสำรวจพบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านบุคลิกภาพตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 26.88 ได้แก่ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่เชื่อใจหรือไม่มั่นใจในความสามารถของตน ไม่กล้าแสดงออก รู้สึกประหม่าเมื่อต้องเป็นผู้นำกิจกรรม ไม่กล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 27.91 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.26 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 ปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38 ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์ผู้สอน การปรับตัวตนเอง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.95 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 28.21 ปัญหาด้านการเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 ได้แก่ ผลการเรียนรู้ไม่ดี ขาดแรงจูงใจและสมาธิในการเรียน สนใจในกิจกรรมมากกว่าการเรียน ไม่เข้าใจบทเรียน ไม่สามารถแก้ปัญหาเมื่อการเรียนตกต่ำ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.26 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 57.69 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 24.36

ข้อ 2 จากคำถามปัญหานั้นเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งนักศึกษาคิดว่า มีสาเหตุของปัญหาดังนี้ คิดว่า ปัญหาการปรับตัวตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ได้แก่ การปรับตัวกับเพื่อน รุ่นพี่ อาจารย์ สัมพันธภาพกับเพื่อน บุคคลทั่วไป เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47 ปัญหาด้านบุคลิกภาพตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 36.63 ได้แก่ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ประหม่าในการพูดหน้าที่ชุมชน ลังเลในการตัดสินใจ ขาดความเข้าใจในตนเอง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.02 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 28.07 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 45.61 ปัญหาด้านการเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 43.13 ได้แก่ ขาดความ

รับผิดชอบในการเรียน ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนแต่ไม่รู้ว่าทำอะไร ไม่แน่ใจในความรู้ความสามารถของตน ขาดความรู้และทักษะเนื้อหาวิชาที่เรียน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 69.60 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยมีชนชั้น วิทยาเขตมวกเหล็ก ส่วนใหญ่มีขาดการรับรู้ความสามารถในตนเองน้อย ได้แก่ การขาดความมั่นใจ ไม่เชื่อในความรู้ความสามารถและศักยภาพของตน มีผลต่อการมีปัญหการเรียนรู้ ได้แก่ การขาดแรงจูงใจและสมาธิในการเรียน ขาดความรับผิดชอบในการเรียน การไม่สนใจและตั้งใจเรียน การคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น และจะเห็นได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนน้อยกว่านักศึกษาชั้นอื่น ๆ ผู้วิจัยได้สอบถามเพิ่มเติมพบว่า ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาได้แก่ การเข้าห้องเรียนสาย การไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน การขาดแรงจูงใจในการเรียน การไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน การไม่ทำแบบฝึกหัดหรือรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย การไม่ส่งงานหรือการบ้าน การมีอุปสรรคการเรียนไม่ครบหรือสูญหาย ปัญหาสื่อการเรียนการสอน สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน การไม่เข้าร่วมกิจกรรม การไม่รู้จักแบ่งเวลา ของตนเอง ปัญหาสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน การขาดความพร้อมในการสอบ การเตรียมตัวสอบ การทบทวน บทเรียน และปัญหาการขาดเทคนิคการเรียน ดังที่ นวพร เชิดฉาย, 2545 : 3; อ้างอิงมาจาก Bandura, 1986) ที่กล่าวว่า แม้ความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้แต่ยังไม่เพียงพอเพราะมนุษย์จะไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุดถ้าเขาไม่เชื่อว่าตนเอง มีความสามารถพอที่จะกระทำได้ และยังมีผลในการเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงาน คนที่คิดว่าตนเองด้อยความสามารถจะทำลายแรงจูงใจของตนเองในการปฏิบัติงาน ในทางตรงกันข้าม คนที่รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถเมื่อพบอุปสรรคในการกระทำกิจกรรมจะใช้ความพยายามและตั้งใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นจึงใส่ใจกับการกระทำนั้นมากขึ้นส่งผลให้ประสบความสำเร็จ

การพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ กิจกรรมกลุ่ม กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย สนใจที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพราะกิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือสมาชิกต่อกลุ่มหรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กัน (สุภาวดี บุญญวงศ์, 2527: 2) นอกจากนั้นกิจกรรมกลุ่มยังช่วยให้บุคคลมีความรู้สึกดี มีคุณค่าในด้านการพัฒนา อารมณ์ สังคม และใช้เทคนิค

ต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม กรณีตัวอย่าง เทคนิคแม่แบบ เกม และ การใช้สถานการณ์จำลอง(คมเพชร จัตรศุภกุล. 2530 : 11-13) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดชนกรุ่งแสง (2541: 42) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมากขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และเนื่องจากกิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันคิด ร่วมกันทำกิจกรรม การนำเอาเหตุการณ์ปฏิสัมพันธ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ และ ข้อสังเกตต่าง ๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์จากกิจกรรมกลุ่มนั้นมาร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายให้เกิดการเรียนรู้ พยายามให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้คิดค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน (ทิตนา แหมมณี. 2536 : 27) มีการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเอง ของเบนดูรา พบว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สามารถพัฒนาความจำต่อความเชื่อในความสามารถของตนเองและความสามารถในการระลึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ (สุกัญญา กฤษณะเศรณี. 2542 : 67) จากการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาพัฒนาบุคคลได้หลายด้าน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนก่อนและหลัง ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนก่อนและหลังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถปัญหาการเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางต่ออาจารย์ผู้สอน ฝ่ายกิจการนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาที่มีงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มไปใช้พัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มีความรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนน้อย จำนวน 48 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มีความรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน โดยการใช้กิจกรรมกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน หมายถึง การที่นักศึกษาพิจารณาประเมินหรือตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียน ว่านักศึกษาจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์เดิมและหลักการของบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่ประสบในด้านการเรียน ได้แก่ การเข้าห้องเรียนสาย การไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน การขาดแรงจูงใจในการเรียน การไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน การไม่ทำแบบฝึกหัดหรือรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย การไม่ส่งงานหรือการบ้าน การมีอุปสรรคการเรียนไม่ครบหรือสูญหาย ปัญหาสื่อการเรียนการสอน สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน การไม่เข้าร่วมกิจกรรม การไม่รู้จัดแบ่งเวลาของตนเอง ปัญหาสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน การขาดความพร้อมในการสอบ การเตรียมตัวสอบ การทบทวนบทเรียน และปัญหาการขาดเทคนิคการเรียน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ได้น้อยเพียงใด

2. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีการปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มให้การช่วยเหลือคิดแก้ไขปัญหาและร่วมกระทำสิ่งใดหนึ่งร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก

กิจกรรมนั้น อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการรับรู้ ซึ่งช่วยให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองด้านการเรียน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม เทคนิคแม่แบบ และ การใช้สถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนของกิจกรรมดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

เป็นขั้นที่นักศึกษาลงปฏิบัติการด้วยตนเอง นักศึกษาแต่ละคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการทำกิจกรรมในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำและสร้างบรรยากาศผลจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวนักศึกษาโดยตรง

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์

นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์และสรุปกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติร่วมกันและอภิปราย เพื่อให้นักศึกษามีความรู้กว้างขวาง รวมทั้งรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

เป็นขั้นที่นักศึกษา จะรวบรวมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการแสดงกิจกรรมแลกเปลี่ยนกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม มาสรุปเป็นแนวทางของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับตัวเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาต่อไป

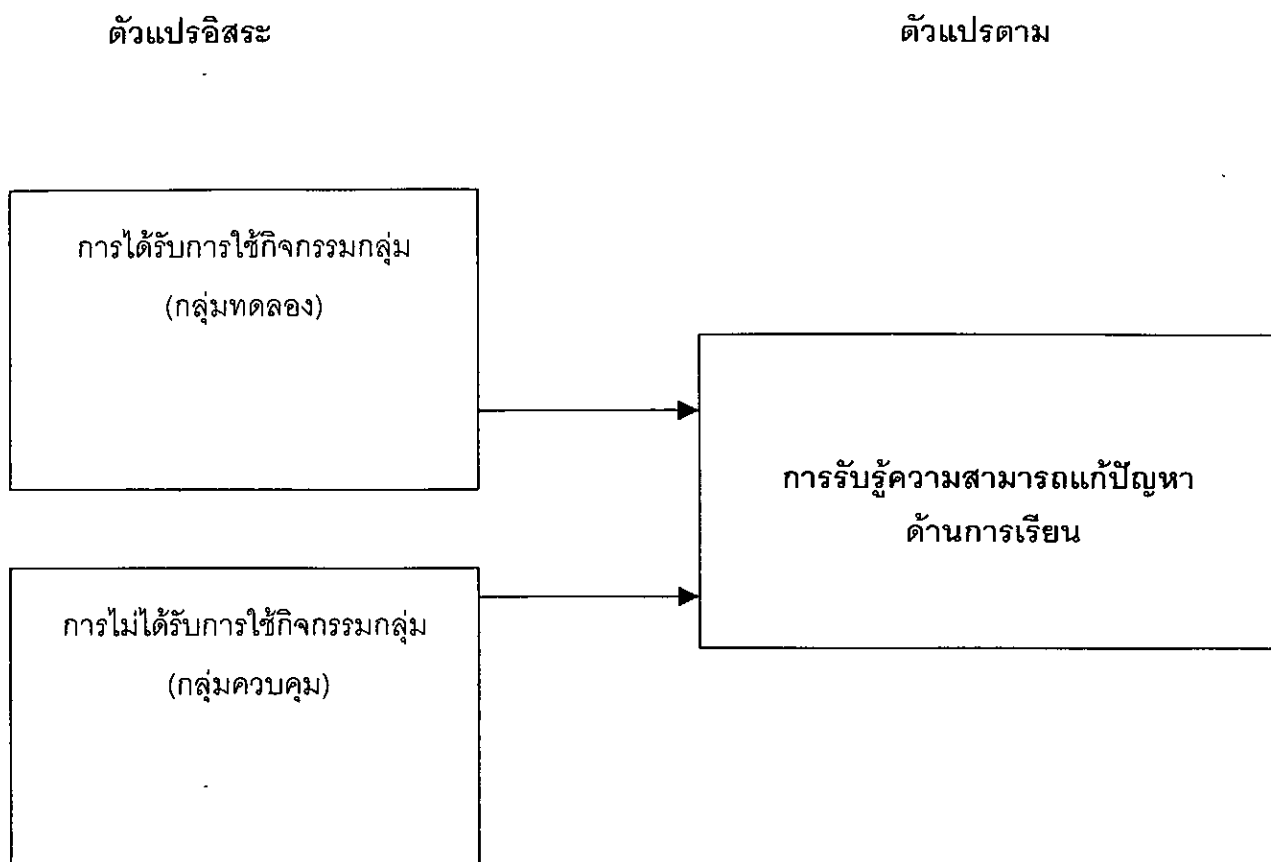
ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

นักศึกษาร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหา โดยร่วมกันอภิปรายให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน และผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยสังเกตจากความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม

3. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 15 คน

4. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 15 คน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้น หลังจากการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในตนเอง
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในตนเอง
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในตนเอง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน
 - 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร จัตรศุภกุล (2522: 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ทิศนา ขัมมณี (2522 : 1) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง เป็นวิทยาการที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มคน และ กระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน

ทองเรียน อมรัชกุล (2521: 4-5) กล่าวว่า ปัจจุบันเรื่องราวของกลุ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ได้มีผู้นำเอาพลังกลุ่มเป็นเครื่องมือในการทำงานและดำเนินการต่าง ๆ ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป เช่น นำไปใช้ในการศึกษา พัฒนาคณะบุคคล พัฒนางค์การ การพัฒนาชุมชน การพัฒนากลุ่มทางธุรกิจ และกลุ่มทางการเมือง เป็นต้น โดยมีองค์ประกอบและ

กระบวนการที่ไม่เหมือนกัน พร้อมทั้งเรียกชื่อต่าง ๆ กันออกไป เช่น กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มฝึกอบรม (Training Group) และกลุ่มรับความรู้สึก (Sensitivity Group) และเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและวุ่นวายในเรื่องความหมายของชื่อกลุ่ม จึงได้มีการเสนอให้ใช้คำว่า กิจกรรมกลุ่มขึ้นเพื่อให้มีความหมายครอบคลุมกลุ่มต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแนะแนวและการบริหาร

ศุภวดี บุญญวงษ์ (2527: 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึงการร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่ม หรือ กลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และมีจุดหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่มได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงานในครั้งนั้นด้วย

ชิตชนก รุ่งแสง (2541: 10) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมาอยู่รวมกัน สมาชิกในกลุ่มต่างช่วยกันศึกษาให้ได้มาซึ่งความรู้ และความสามารถรวมทั้งประสบการณ์ของสมาชิกในการทำกิจกรรม เพื่อนำกลุ่มไปสู่จุดหมายที่วางไว้ร่วมกัน

สุพจี เหล่าพานิช (2541: 46) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง วิธีการหนึ่งนำไปใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือ พัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ จัดให้กลุ่มคนที่มีจุดประสงค์ในการพัฒนาร่วมกัน สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมวางแผนงาน เคารพกติกา และร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลและกลุ่ม ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

สิริวรรณ ฉันทะสานนท์ (2541: 11) กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมมือในการวางแผนการทำงานแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน โดยนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง วิธีการหนึ่งให้สมาชิกในกลุ่ม มีส่วนร่วมช่วยกันวางแผน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกิดการปฏิสัมพันธ์กันมีการร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้รับการพัฒนาทัศนคติ พฤติกรรมของบุคคล เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ยังผลทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน

1.1.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนท (Bennett. 1963: 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมาย โดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และ ส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เช่น

- 1.1 การปฐมนิเทศนักเรียน นักศึกษา ที่เข้ามาใหม่
- 1.2 การมีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม ซึ่งอาจทำให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
- 1.3 ศึกษาเป็นกลุ่มถึงปัญหาของการเจริญเติบโต เพื่อรู้จักปรับตัวให้ลมกับวัย อย่างมีเหตุผล

1.4 ศึกษาเป็นกลุ่ม เพื่อให้เข้าใจตนเองและพัฒนาในเรื่องของทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ และการปรับตัวทางสังคมและส่วนตัว ตลอดจนลักษณะดีเด่นของเรา

1.5 ศึกษาเป็นกลุ่มถึงเรื่องอาชีพ และปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

- 1.6 ทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อช่วยในการวางแผนอาชีพที่เหมาะสม
- 1.7 ทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อช่วยวางแผนการศึกษา
- 1.8 ทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อช่วยในการสำรวจค่านิยมของตนเองและวางระดับมาตรฐานในการเลือกประสบการณ์ชีวิตของตน

2. กิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้มีโอกาสปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจและได้ข้อคิดในปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น รวมทั้งศึกษาปัญหาของคนเราที่คล้ายคลึงกัน ในบรรยากาศที่อ่อนโยนผ่อนคลายและนำมาแก้ไขปรับปรุงบุคลิกภาพ และวิถีชีวิตของคนเรา กลุ่มเปิดโอกาสให้เราได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้ผู้ถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างประหยัดและอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แทรกซ์เลอร์ และ นอร์ท (Traxler and North, 1957: 320) ได้กล่าวจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้การศึกษาบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียน โดยการจัดการโครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่หรือนำไปจัดในรูปแบบการแนะแนวได้ตลอดปี

2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน การใช้ห้องสมุด การศึกษาในโอกาสต่าง ๆ หรือ เรื่องราวส่วนตัวต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของ

นักเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. เพื่อการปรับตัว บำบัดรักษาและความเจริญงอกงามทั้งของบุคคลและของกลุ่ม

วินิจ เกตขำและ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 170 – 172) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เพื่อนำมาพัฒนาบุคคลโดยอาศัยผู้จัดการกลุ่มที่มีความสามารถตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี สาเหตุที่เราใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นก็เพราะการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์ตรงนอกจากจะได้ปฏิบัติแล้วยังเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ขึ้นด้วย ผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลซาบซึ้งประทับใจมากกว่า การที่จะสอนบุคคลให้มีการพัฒนาตนเองโดยใช้วาจาเพียงอย่างเดียว จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มอาจแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเองการได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์หรืออยู่ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จักข้อบกพร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีปฏิกิริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้

2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันก็ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันดีขึ้น

3. เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น

4. เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใดแกสมาชิก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่า ต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ไปในด้านใดก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น

ประนอม เดชชัย (2531 : 101 – 102) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นภายในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนได้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเอง หรือ รู้ว่าตนเองเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบข้อดีและข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่นอันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกรู้เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดช่วยเหลือกันตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันประสบการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้

โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้น การฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอน จะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนร่วม เป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาบุคคลและสังคมต่อไป

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมาย ที่จะพัฒนาให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น เข้าใจกระบวนการทำงาน การแก้ปัญหา เข้าใจความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติในด้านต่าง ๆ

1.1.3 ประเภทของกลุ่ม

ในปัจจุบันนี้เรื่องของ "กลุ่ม" ได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เป็นอันมาก เนื่องจากมีผู้ค้นพบว่ากลุ่มนั้นมีพลังซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ จึงได้มีผู้คิดค้นนำหลักการของพลังกลุ่มไปใช้เป็นประโยชน์ ในการส่งเสริมปฏิบัติทางสังคมอย่างกว้างขวาง ในรูปแบบและวัตถุประสงค์แตกต่างกัน นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 18-20) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. กลุ่มฝึกอบรม (T- Group or Training Group) กลุ่มชนิดนี้จะเน้นให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสที่จะตระหนักถึงความรู้สึกที่เป็นอยู่ และการสร้างทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารในด้านความหมาย ซึ่งจะทำให้สมาชิกสามารถดำเนินบทบาทของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) กลุ่มชนิดนี้ เป็นการฝึกพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นเชื่อกันว่าการฝึกการรับรู้จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับตนเอง ปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST – Group or Basic Skill Training Group) กลุ่มชนิดนี้บางครั้ง เรียกว่า กลุ่มฝึกอบรมเพื่อนมนุษย์สัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างสมาชิกในกลุ่ม ให้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์ และสามารถพัฒนานำเอาทักษะนั้นไปใช้ได้

4. กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นโครงการสำหรับสมาชิกที่อยู่ประจำ โดยมุ่งก่อให้เกิดประสบการณ์ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและทักษะของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นกลุ่มที่เน้นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ช่วยให้ผู้คนรู้จักตนเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง อันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) กลุ่มชนิดนี้ มักจะมีการพบกันหลายช่วงเวลาติดต่อกันไปโดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกันหลาย ๆ ครั้งนี้ จะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและผู้อื่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดำเนินตามแบบแผนในการปฏิบัติสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งมีอคติกันและมีความกลมเกลียวสามัคคีกัน

7. การให้คำปรึกษากลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นเสียก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาเรียนรู้ที่จะนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มมาประยุกต์เข้าไปในชีวิตประจำวันได้

8. กลุ่มจิตบำบัดรักษา (Group Psychotherapy) เป็นรูปหนึ่งของการแก้ไขโดยการพบปะพูดคุยกันในกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างคนไข้และผู้ให้การบำบัดรักษาติดต่อกันไปเป็นระยะเวลายาวนาน โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้สมาชิกในกลุ่ม เกิดความหยิ่งเหินและเข้าใจสาเหตุของการเกิดปัญหาทางสังคม อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งมีความสามารถที่จะลดหรือแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้

จากกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ถึงแม้ว่าจะมีชื่อเรียกและลักษณะของสมาชิกที่เข้าร่วมแตกต่างกันไป แต่ในแต่ละประเภทยังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ การเน้นให้สมาชิกทุกคนเกิดความร่วมมือร่วมใจมีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม เพื่อวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่วางไว้

1.1.4 ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของสมาชิกภายในกลุ่ม เพราะจำนวนสมาชิกจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสัมพันธภาพ การสื่อสาร และคุณภาพของปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมีผู้ให้ความคิดเห็นในเรื่องขนาดของกลุ่มไว้มากมายดังต่อไปนี้

ชอร์ (Shaw, 1971 : 3) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก ถ้าจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไป ก็จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ก็อาจจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ และมีความเห็นว่าการจำนวนสมาชิกมิใช่ปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการร่วมมือในการทำงานของสมาชิก จะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

ทรมัฟ และ มิลเลอร์ (Dieghton. 1971: 225; citing Trump and Miller. n.d.) มีความเห็นว่าสมาชิกภายในกลุ่มควรมีประมาณ 12-15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองแต่ถ้าใหญ่กว่านี้ก็ไม่ใช่ เพราะจะทำให้สมาชิกขาดโอกาสมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

ออตตาเวย์ (Ottaway. 1966:7) กลุ่มควรมีขนาดเล็กเพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนในกลุ่มก็จะได้ยินทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดเล็กมากที่สุด 12 คน หรือ ถ้ามากกว่านั้นไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมีฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9 -10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530 : 26) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่ม อาจจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้รูปแบบการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็นสมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผิตชอบทั้งหมดในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงานทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ขนาดของกลุ่มจึงไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใด ย่อมขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่มและระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

ทองเรียน อมรชกุล (2521 : 63) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อขนาดของกลุ่มเพิ่มขึ้น ผู้เข้าร่วมในกลุ่มที่มีความคล่องตัวมักจะกลายเป็นผู้ริเริ่ม และรับการสื่อสารติดต่อส่วนบุคคลอื่น ๆ จะมีการสื่อสารลดน้อยแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้แล้วเมื่อขนาดของกลุ่มโตขึ้นระดับของการส่งผลย้อนกลับจะลดน้อยลงและในบางกรณี ก็ทำให้การสื่อสารดำเนินไปไม่ถูกต้อง ซึ่งจะมีผลทำให้ความเป็นศัตรูเกิดขึ้น

จำเนียร ชวงโชติ (2521 : 5) กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้จะมีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพต่อการทำกิจกรรมกลุ่ม ควรมีสมาชิกในกลุ่ม 9 – 15 คน และ กลุ่มขนาดพอเหมาะจะส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและระดับวุฒิภาวะของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้กิจกรรมกลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.1.5 การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

เยาวยา เดชะคุปต์ (2517: 163 – 166) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามวิธีกระบวนการกลุ่ม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ระยะการมีส่วนร่วม (Participation or Involvement Stage) ระยะนี้ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ หรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ นั้นด้วยตนเอง ผลการเรียนรู้จะเกิดจากผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็จะได้รับผลการเรียนรู้มากขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย (Physical Involvement) คือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ หรือกระทำการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by Doing) รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการรู้นั้นด้วยตัวเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกายวาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ (Ego or Emotional Involvement) คือการที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาวิชาได้นานอีกด้วย

1.3 ทางด้านสติปัญญาหรือสมอง (Intellectual or Mental Involvement) คือการเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ มีการสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และสรุปสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตนเอง

2. ระยะวิเคราะห์ (Analysis Stage) เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ การเรียนรู้นั้นทันทีซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการ ผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and Application Stage) ระยะนี้ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ และแนวคิดที่ได้จากการที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากคนอื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งจะได้ 2 ลักษณะคือ

3.1 การประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเอง (Self Development) ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้าคนอื่นตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Relation) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้กับการแก้ปัญหา (Problem-Solving) ต่างๆในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุง ควบคุมธรรมชาติและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิมตลอดจนช่วยกันประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆขึ้น

4. ระยะประเมินผล (Evaluation Stage) ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มจากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม

คมเพชร จัตรสุภกุล (2522 : 25 – 26) กล่าวถึงระยะการพัฒนากลุ่ม (Developmental Phases of Groups) ว่า กลุ่มจะต้องผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันและมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง (Individually Centered, Competitive Phase) เมื่อบุคคลได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ร่วมกัน โดยธรรมชาติแล้วบุคคลจะต้องเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ การยอมรับกันง่าย ๆ เป็นเรื่องลำบาก ทั้งที่อยากให้คนอื่นยอมรับตนเอง นอกจากนี้แล้วบุคคลแต่ละคนมักจะเริ่มแข่งขันซึ่งกันและกันบางคนต้องการเป็นหัวหน้ากลุ่มก็พยายามที่จะแข่งขันกับผู้ที่มีความต้องการเหมือนตนเอง บุคคลเหล่านี้ต้องการคนที่เก่งกว่าตนเองเท่านั้นมาเป็นผู้ นำและรับผิดชอบเข้าทั้งหลาย

2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ (Frustration and Conflict Phase) เมื่อสมาชิกเกิดการแข่งขันและยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง จะมีผู้นำเอากลุ่มประเภทฝึกความไวในการรับรู้ความรู้สึก (Sensitivity Group หรือ T – group) มาใช้ช่วยให้กลุ่มให้พัฒนาขึ้น โดยหวังว่าอาจจะทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่น ถ้าหากผู้นำกลุ่มดังกล่าวไม่สามารถจะทำกลุ่มได้สำเร็จสมาชิกจะรู้สึก ปฏิบัติกับผู้นำ มองผู้นำว่าไม่มีความสามารถ ต่ำหนีด้านความล้มเหลว ในระยะนี้สมาชิกจะรู้สึกขัดแย้งกันและ มีความคับข้องใจมาก

3. ระยะกลุ่มมีความสามัคคี (Group – Harmony Phase) ในระยะนี้ความคิดที่สอดคล้องกันจะพัฒนาขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็จะมี ความพึงพอใจและความสบายใจตามมาด้วย สมาชิกได้รับการสนับสนุน จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง แต่ไม่ค่อยมีผลงาน จะมีความรู้สึกเก็บกด เพื่อให้กลุ่มได้รับความพึงพอใจ

4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group – Centered, Productive Phase) สมาชิกจะเผชิญกับความขัดแย้ง และเรียนรู้ที่จะแก้ไข แต่ละคนจะยอมรับความรับผิดชอบ ร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มและพัฒนาสัมพันธภาพในการทำงาน พัฒนาความอดทนต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าเรื่องค่านิยม หรือพฤติกรรมก็ตาม ในที่สุดสมาชิกจะกลายเป็นผู้ที่ยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

ผกา บุญเรือง (2525 : 101) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำ คือ การปูพื้นผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียน หรือ การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา
2. ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนลงมือทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่เตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ในภายหลัง
3. ขั้นอภิปรายและวิเคราะห์ คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ในขั้นนี้ผู้ดำเนินการจะต้องเป็นผู้นำทางช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ และอภิปรายร่วมกัน จนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. ขั้นประยุกต์ใช้และสรุป เมื่อผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจตามที่ต้องการแล้ว ผู้ดำเนินการจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อไป ถึงการนำเอาการเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน สเสร็จแล้วผู้ดำเนินการและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ขั้นนำ ขั้นการทำกิจกรรมหรือขั้นการมีส่วนร่วม ขั้นการวิเคราะห์หรือขั้นอภิปราย ขั้นสรุปและการนำไปใช้ และขั้นการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอนของเยาวยา เดชะคุปต์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม เป็นขั้นที่นักศึกษาลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักศึกษาแต่ละคนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการทำกิจกรรม โดยผู้วิจัยจะเป็นเพียงผู้แนะนำและสร้างบรรยากาศ ผลจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวนักศึกษาโดยตรง

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นที่นักศึกษาร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้หลังจากร่วมกิจกรรม จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้ เกิดการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและการประยุกต์หลักการ เป็นขั้นที่นักศึกษาจะรวบรวมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการแสดงกิจกรรม และแลกเปลี่ยนกันกับสมาชิกภายในกลุ่มมาสรุปเป็นแนวทางของตนเองในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่นักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และกลุ่มเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน จากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะ ดิชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มและนำไปปรับปรุงตัวเองให้มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากขึ้น

1.1.6 เทคนิคที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

ทิศนา แชมมณี (2522 : 201 – 202) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีว่า มีอยู่หลายวิธีดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดีโดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำไปใช้ในการสอน วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ปัญหาที่นั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับมาอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เรียนหรือกำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้มีผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้นๆ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียน ได้มีประสบการณ์ในกรณีอาจเข้าใจในความรู้สึกเหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้าง

ความเห็นอกเห็นใจกันนอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิด ความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานาน แล้ว อาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

จากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว พอสรุปได้ว่า กิจกรรมที่ใช้ ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และกลุ่มย่อย ส่วนเทคนิค วิธีการ และสื่อต่างๆ ที่นำมาใช้ในกลุ่ม นั้น นภาพร พุ่มพฤษ (2529:38-39) ได้สรุปไว้ว่า มีการพัฒนาสื่อใหม่ๆ มาใช้มากมาย เช่น เครื่องไมโคร คอมพิวเตอร์ เทป ภาพยนตร์ สไลด์ หนังสือนิทาน หุ่นเชิดมือ ภาพวาด การสะท้อนบทบาท (Role Rehearsal) การเดินรำ ดนตรี การเคลื่อนไหวต่างๆ สื่อท้องถิ่น บทกวี นวัตกรรม ความคิดใหม่ๆ เป็นต้น ซึ่งจากการพัฒนาเทคนิคสื่อวิทยาการความก้าวหน้าทางจิตวิทยา และกิจกรรมแปลกใหม่เข้ามาใช้ในกิจกรรมกลุ่มนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มให้สามารถกำหนดโครงสร้างของกิจกรรมให้บรรลุ จุดประสงค์ของการทำกิจกรรมกลุ่มได้ดี

สำหรับเทคนิคที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มของผู้วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ เทคนิคการ อภิปรายกลุ่ม เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเห็นสมควรกับการจะจัดกิจกรรมกลุ่มให้ กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

1.1.7 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 9 -14) ได้กล่าวถึง คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม (Values in Group Activities) ว่านอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนา (Developmental Values) เช่น การสนองความต้องการพื้นฐาน ของบุคคล การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสามารถและปกติ นิสัยทางสังคม คุณค่าด้านอาชีพ ตลอดจนความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ
2. คุณค่าในการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่มเมื่อมีการทำกิจกรรม กลุ่ม จะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวผู้เรียน

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดี ในโรงพยาบาล คลินิก จะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียนผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย จะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community) การเข้าร่วมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถมีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียนและชุมชนได้

นอกจากนี้ ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. คุณค่าด้านการพัฒนา

1.1 กิจกรรมกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียนได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ ต้องการให้ผู้เรียนยอมรับ ยกย่อง เคารพในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตนต้องการความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ถ้าหากกิจกรรมกลุ่มมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าตนประสบผลสำเร็จ เคารพในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่

1.2 พัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ของนักเรียน ช่วยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจยอมรับผู้อื่น เรียนรู้กระบวนการให้และการรับซึ่งเป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักวิธีการควบคุมอารมณ์ของตน มีความอดทน มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

1.3 พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ทัศนคติ และปทัสถานของสังคม จากการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อตนทั้งพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อเป็นแนวทางประสบการณ์ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดเกี่ยวกับการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วย

1.4 พัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ มีการเตรียมวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนในอนาคตได้ เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ ความสนใจ ฐานะเศรษฐกิจซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แตกต่างกันของบุคคล

1.5 พัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆ ซึ่งนักเรียนได้ใช้และฝึกความสามารถตลอดจนทักษะต่าง ๆ อย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การพูดในสาธารณชน การอภิปรายกลุ่ม และ การวางแผน

2. คุณค่าด้านการวิจัย ผู้นำกิจกรรมสามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งขึ้น ทราบถึงพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อจะได้หาวิธีปรับปรุง แก้ไข และให้ความช่วยเหลือต่อไป สำหรับนักเรียนเองได้มีโอกาสศึกษาตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ทราบขอบเขตความสามารถของตนเพื่อจะได้เข้าใจและยอมรับตนเองอย่างใกล้ชิดเคียงความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

3. คุณค่าด้านการบำบัด การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการบำบัดอย่างหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ และต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดดังตัวอย่าง นักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ ก็เข้าค่ายพักแรมภาคฤดูร้อน มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เขาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้นและปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองเสียใหม่

4. คุณค่าต่อสถานศึกษาและชุมชน เมื่อนักเรียนพัฒนาด้านต่าง ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ย่อมส่งผลให้การทำงานกลุ่มในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดปัญหาต่าง ๆ ได้มาก นักเรียนก็จะเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสถานศึกษา และนั่นคือย่อมเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วย

จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านสังคม อารมณ์ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทักษะคิด ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงมีผู้ให้ความสนใจนำกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนานุเคราะห์ในหน่วยงานในหลาย ๆ องค์กร ทั้งองค์กรด้านการศึกษา ธุรกิจ และการแพทย์

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ได้มีกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ที่มาใช้ในการพัฒนานุเคราะห์ พัฒนาการเรียนการสอน สร้างเสริมคุณลักษณะต่าง ๆ แก่บุคคลอย่างได้ผล ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องมาเสนอ ดังนี้

ริชาร์ดสัน และฮอลล์เวิร์ท (วาลีนี ชูสงศ์. 2525 : 29 ; อ้างอิงจาก Richardson and Hallworth. 1968 : 124) ได้ทดลองสอนเรียงความภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยแบ่ง

นักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนแบบเก่า ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและเรียนเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

เทรปปา และ ไฟรด์ (Treppa and Frike. 1972 : 466 – 465) ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลอง จำนวน 11 คน และ กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกเลย จำนวน 11 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น ในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง และความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์และความคิดเกี่ยวกับคนในอุดมคติ

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

กธิกร ตริลกุล (2536 : 57-58) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ของนักเรียนนาฏศิลป์ ชั้นกลางปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นารินทร์ พูลเกษม (2541 : 55) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยมิชชัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติที่ดีกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชิดชนก รุ่งแสง (2541 : 40-42) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน

2.1.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตน

แบนดูรา (Bandura, 1986 : 391) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพิจารณาความสามารถของตนเองในการกระทำว่าจะสามารถปฏิบัติได้และบรรลุผลสำเร็จได้ในระดับใด

เดล เอช ชัง (กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา. 2539 : 11; อ้างอิงจาก Shunk. 1983:89) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนว่า เป็นการตัดสินใจความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตนเองว่าจะกระทำการต่าง ๆ ได้ดีเพียงใด และการรับรู้ความสามารถนี้มีผลต่อการเลือกกระทำความพยายามและความอดทนต่อความยากลำบากเพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2542 : 57; อ้างจาก Bandura. 1986) การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ฐิตพัฒน์ สงบกาย (2533 : 17) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนว่าเป็น การตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างในสภาพการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ด้วยทักษะที่ตนมีอยู่

จิตติมา จุมทอง (2537 : 12) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนว่าหมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่างว่าตนเองมีความสามารถที่จะนำทักษะต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ได้หรือไม่ในระดับใด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทักษะที่ตนเคยมีอยู่หรือทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าตนสามารถกระทำอะไรได้ด้วยทักษะที่ตนมีอยู่

นวพร เชิดฉาย ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนหมายถึง การตัดสินใจในความสามารถของตนเองของบุคคลในการกระทำการต่าง ๆ ว่าจะกระทำได้ดีเพียงใด

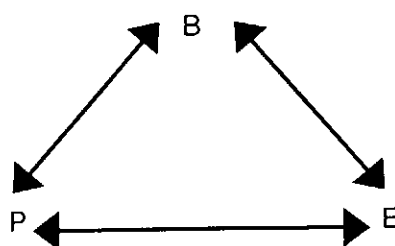
จรรยา ทอดสนิท ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในตนเองที่มีต่อพฤติกรรมที่แสดงออก โดยสามารถจัดประเมินได้ว่าตนเองนั้นประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดในแต่ละสถานการณ์ และการรับรู้ความสามารถของตน ก็ยังมีผลต่อความพยายามในการกระทำ และยังสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง การประเมินคุณลักษณะความสามารถของตนเอง ของบุคคลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าจะสามารถกระทำได้ดีเพียงใด

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนของแบนดูรา พัฒนารู้นขึ้นจาก ทฤษฎีปัญญาเชิงสังคม (Social Cognitive Theory) ที่มีทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นพื้นฐาน ในระยะเริ่มนั้น แบนดูรา ได้เสนอแนวคิดความคาดหวังในความสามารถของตน (Efficacy Expectation) โดยให้ความหมายว่า เป็นความคาดหวังนี้เองที่เป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรม (Bandura. 1977 : 191 – 215) ต่อมาในปี ค.ศ. 1986 แบนดูรา ใช้คำว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) โดยให้คำจำกัดความว่า เป็นการตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Bandura. 1986 : 391) และในระยะหลังแบนดูรา นำเสนอคำว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองของบุคคลในการจัดการและบริหารพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เขาเผชิญอยู่

การรับรู้ความสามารถของตนเป็นแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งที่มาจากทฤษฎีการรู้คิดเชิงสังคม (Social Cognitive Theory) ของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura. 1986: 24) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการรู้คิดเชิงสังคมเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ ซึ่งเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) ได้แก่ พฤติกรรม การรู้คิดและองค์ประกอบส่วนบุคคล และ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบทั้งสามนี้ต่างเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน (Bandura. 1986) ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้แสดงในภาพประกอบ 1

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = การรู้คิดและองค์ประกอบส่วนบุคคล (Cognitive and Other Personal Factors)

E = อิทธิพลของสภาพแวดล้อม (Environment Influence)

ภาพประกอบ 1 แสดงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ (Bandura. 1986 : 24)

ที่มา : Bandar. (1986) Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory: 24

จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรม การรู้คิดและองค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ต่างก็เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกันในเชิงเหตุและผล นั้นหมายความว่า ถ้าองค์ประกอบใดเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้องค์ประกอบอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

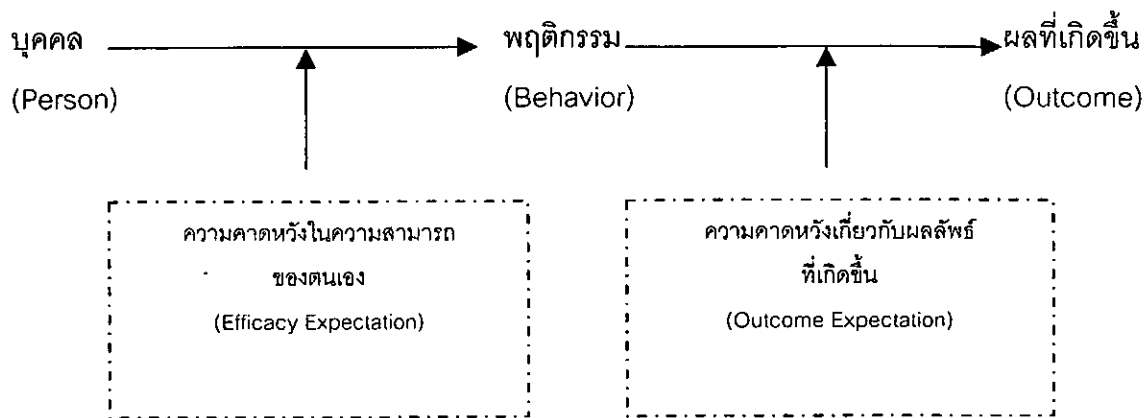
แบนดูรา เชื่อว่า บุคคลสองคน แม้จะมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่แสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ หากคนสองคนนี้มีความเชื่อในความสามารถของตนเองแตกต่างกัน หรือ แม้แต่ในบุคคลเดียวกัน ก็อาจจะมีความเชื่อในความสามารถของตนเองแตกต่างกันได้ หากสถานการณ์นั้นแตกต่างกันก็ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ต่างจากสถานการณ์เดิมได้ แบนดูรา ยังให้ความเห็นความสามารถของบุคคลไม่ตายตัว แต่ยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ ดังนั้นสิ่งที่จะเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของตนเองในสภาพการณ์นั้น ๆ

(สมโภชน์ เขี่ยมสุภาชิต, 2542 : 57 – 58)

การรับรู้ความสามารถของตน มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่นั้น แบนดูรา (Bandura, 1977: 191 - 215) ได้เสนอว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความคาดหวัง 2 ประการ คือ

1. ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง (Efficacy Expectation) แบนดูรา ได้ให้ความหมายความคาดหวังในความสามารถของตนเองว่า เป็นการประมาณความสามารถของบุคคลว่าตนสามารถทำพฤติกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ได้ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น เป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นก่อนการกระทำสำหรับความคาดหวังในความสามารถของตนเองนั้นในระยะต่อมา แบนดูรา (Bandura, 1986) ได้เปลี่ยนมาใช้คำว่า การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived Self-Efficacy) แทนตามความหมายเดิมโดยในครั้งนี้ได้คำจำกัดความว่า เป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตน ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลประมาณค่าถึงพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่จะปฏิบัติ จะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นที่สืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้ทำ เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น แบนดูรา (Bandura) ได้เสนอภาพแสดงความแตกต่างระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ดังภาพประกอบ 2

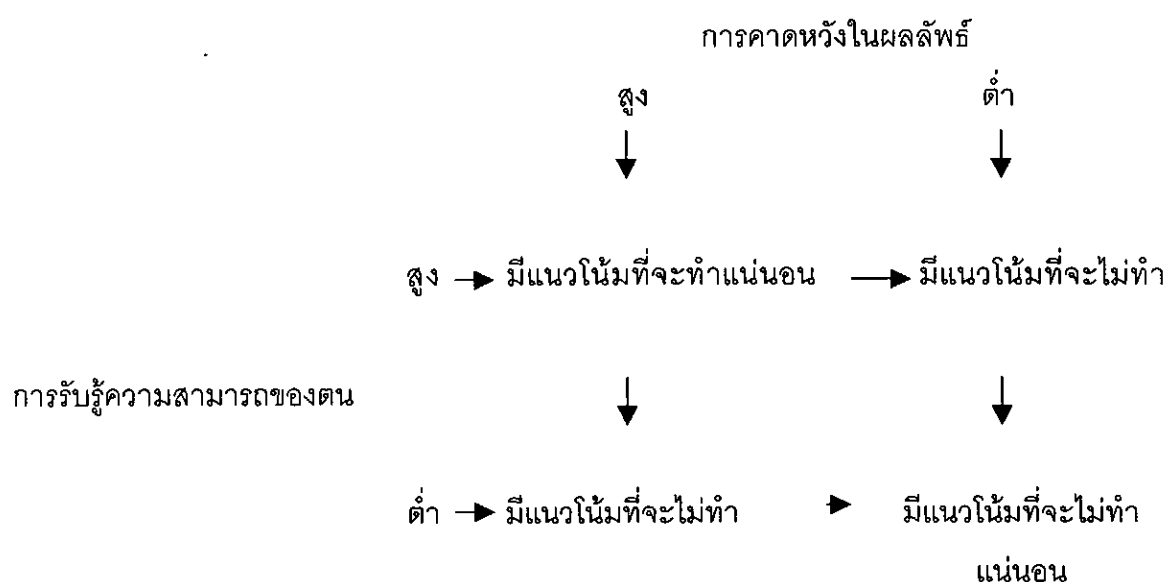

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันระหว่าง ความคาดหวังในความสามารถของตนและ ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น (Bandura, 1977: 1983)

แบนดูราเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีผลต่อการกระทำของบุคคล โดยอธิบายว่าบุคคล 2 คน อาจมีความสามารถไม่ต่างกันแต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ โดยที่ บุคคลได้สนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวกับการกระทำหน้าที่เชิงจิตสังคมของตนเองโดยผ่านกลไกของบุคคล (Personal Agency) ซึ่งไม่มีสิ่งใดสำคัญกว่าความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล (Personal Efficacy) ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived Self-Efficacy) จึงเป็นความเชื่อในความสามารถของบุคคลที่จะจัดการและกระทำด้วยแนวทางที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จโดยอาศัยสถานการณ์ที่คาดหวัง ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถ (Efficacy Beliefs) ได้มีอิทธิพลต่อบุคคลทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก การจูงใจตนเอง และการกระทำ ข้อค้นพบที่ได้จากการทดสอบเชิงสาเหตุจำนวนมากได้สนับสนุนว่าความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุในการทำหน้าที่ของคนเรา กล่าวคือ ความเชื่อในความสามารถได้แปรผันอย่างเป็นระบบคงเส้นคงวาในการสนับสนุนการจูงใจและการบรรลุความสำเร็จ (Bandura, 1985 : 3 ; citing Bandura, 1992)

การรับรู้ความสามารถของตนเป็นการตัดสินความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินว่าผลกรรมใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว อย่างเช่น นักกีฬามีความเชื่อว่าเค้กระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต ความเชื่อดังกล่าวเป็นการตัดสินความสามารถของตน การได้รับการยอมรับจากสังคม การได้รางวัล การพึงพอใจในตนเองที่กระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต เป็นความคาดหวังผลที่จะเกิดแต่จะต้องระวังความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่าผลที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดขึ้นในที่นี้จะหมายถึงผลกรรมของการกระทำพฤติกรรมเท่านั้น

มิได้หมายถึงผลที่แสดงถึงการกระทำพฤติกรรม เพราะว่าผลที่แสดงการกระทำพฤติกรรมนั้นจะพิจารณาว่าพฤติกรรมนั้นสามารถทำได้ตามการตัดสินใจความสามารถของตนหรือไม่ นั่นคือจะกระโดดได้สูงถึง 6 ฟุต หรือไม่ นั่นมิใช่เป็นการคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมุ่งที่ผลกรรมที่จะได้จากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนและความหวังในผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งแสดงไว้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อในความสามารถของตนและความคาดหวังในผลลัพธ์ (Bandura. 1978:239)

จากภาพประกอบ 3 อธิบายได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าสามารถทำงานได้ระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้น เป็นการตัดสินใจว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว

ถ้าหากบุคคลมีการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนสูงและมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นสูงเช่นเดียวกัน บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นแน่นอนในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนต่ำ และมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นต่ำด้วยก็มีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมแน่นอนหรือการรับรู้ความสามารถของตนเป็นไป

ในทางตรงกันข้ามกับความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

วิลาสลักษณ์ ชีวาลี (2538 : 97 - 99) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเลือก การใช้ความพยายามและยืนหยัดพากเพียร แบบแผนของการคิด และการตอบสนองทางอารมณ์ เช่น การสอบชิงทุนเพื่อการศึกษาต่อ หากบุคคลมีความเชื่อว่าตนไม่มีความสามารถพอที่จะสอบได้ แนวโน้มที่เขาจะไปสมัครสอบจะน้อยลง หรืออาจตัดสินใจไม่ไปสอบเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง ระดับของความมั่นใจในความสามารถของตนเองในแต่ละบุคคลยังเป็นตัวบ่งชี้ว่า บุคคลจะพยายามทำงานนั้นมากน้อยเพียงใดถ้าเชื่อว่าตนไม่มีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมให้สำเร็จได้ก็จะเกิดความกลัว และพยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมนั้นๆ ในทางตรงกันข้ามคนที่เชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมให้สำเร็จได้ จะไม่รู้สึกหวาดหวั่นล่วงหน้า และทำให้เกิดความเพียรพยายามไม่ทอดทิ้งเมื่อพบอุปสรรค บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงจะยังมีความพยายามและกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จมากขึ้น แม้จะตกอยู่ในสภาพการณ์ที่บีบบังคับ ทำให้เกิดความกลัวน้อยลง เมื่อต้องประสบกับสภาพการณ์เดิม แต่หากบุคคลนั้นเลิกล้มการทำงานโดยง่าย เขาจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับที่ดี และมีความกลัวต่องานนั้นมากขึ้น

จากรูปแบบนี้บุคคลจะกระทำพฤติกรรมหนึ่งหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความคาดหวังว่าเมื่อกระทำพฤติกรรมจะได้รับผลที่ต้องการหรือไม่ และความเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่เนื่องจากมนุษย์เรียนรู้ว่าการกระทำไหนนำไปสู่ผลลัพธ์ใด แต่ความสามารถของมนุษย์แต่ละคนที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ มีขีดจำกัดไม่เท่ากัน ตัวอย่างเช่น การสอบชิงทุนไปศึกษาในต่างประเทศหรือการสอบแข่งขันศึกษาต่อ มีการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถไม่พอที่จะสอบได้ แนวโน้มที่เขาจะไปสมัครสอบจะน้อยลง อาจตัดสินใจไม่ไปสอบ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวังเป็นการพลาดโอกาสที่ตนเองจะได้สิ่งที่ปรารถนานั้นความมั่นใจในการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถแค่ไหนเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าคุณพยายามทำงานนั้นมากเพียงใด ถ้าเขาเชื่อว่าตนไม่มีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมให้เสร็จได้จะเกิดความกลัว และพยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมนั้น การรับรู้ความสามารถของตนช่วยให้เกิดความไม่หวาดหวั่นล่วงหน้าในการทำงาน และทำให้เกิดความเพียรพยายามไม่ทอดทิ้งเมื่อพบอุปสรรค ยิ่งมีการรับรู้ความสามารถของตนมากจะยังมีความพยายามและกระตือรือร้นในการทำงานมาก การที่บุคคลพยายามทำงานในสถานการณ์ที่บีบบังคับได้สำเร็จและได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะเป็นแรงเสริมในการรับรู้ความสามารถของตน และทำให้เกิดความกลัวน้อยลงเมื่อประสบเหตุการณ์เช่นเดิม แต่ถ้าบุคคลเลิกล้มการทำงานโดยง่ายจะทำให้การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนต่ำลง และเกิดความกลัวงานนั้นมากขึ้น (Bandura. 1977:78-80)

นอกจากนี้ องค์ประกอบทั้งสองยังส่งผลต่อสภาวะความรู้สึกละอายและพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลด้วย โดยบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงในสภาพการณ์ที่ถูกให้คุณค่าแก่ความสำเร็จสูงจะเกิดความมั่นใจ มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงแต่คาดหวังว่าจะมีการตอบสนองจากสภาวะแวดล้อมต่ำนั้น คือคาดหวังการกระทำของเขาจะไม่ได้มาซึ่งผลที่มีคุณค่า เขาจะเกิดความไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ต่อต้าน ปฏิเสธ ไม่มีความพยายามที่จะทำให้สำเร็จ หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ และคาดว่าจะมีการตอบสนองของภาวะแวดล้อมต่ำด้วย เขาจะถอนตัวออกไม่สนใจและถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำแต่ได้รับการให้คุณค่าหรือตอบสนองจากภาวะแวดล้อมสูง จะเกิดการลดคุณค่าของตนเองและหมดกำลังใจ (Bandura. 1997:20)

2.1.3 อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตน

แบนดูรา (จิตติพัฒน์ สงบกาย.2533; อ้างอิงจาก Bandura. 1986) ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีผลต่อบุคคลในด้านต่างๆดังนี้

1. ผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (Choice Behavior) นั้น บุคคลจะต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาว่า เขาจะต้องทำพฤติกรรมใด และต้องทำอีกนานเท่าใด รวมทั้งต้องตัดสินใจเลือกกิจกรรมต่างๆ การที่บุคคลต้องตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมใดในสภาพการณ์ใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ความสามารถของตน บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงาน หรือ สภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่าเกินความสามารถ แต่ในขณะเดียวกัน บุคคลจะเลือกทำงานนั้น ถ้าเขาเชื่อว่า เขามีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้ (Bandura . 1977a, 1977b ; Schunk . 1981) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูง จะเลือกทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถของตนให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ มักจะหลีกเลี่ยงงาน ห้อถอย ขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นการปิดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ประเมินความสามารถของตนสูงเกินไป ก็มักจะประสบความล้มเหลวในการทำงาน และส่งผลให้เกิดความเครียด ความผิดหวัง และรู้สึกว่าการล้มเหลวนั้นเป็นสิ่งที่เลวร้าย ไม่สามารถแก้ไขได้ ส่วนบุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเองต่ำกว่าความสามารถที่เป็นจริง มักจะขาดความพยายาม และความมุ่งมั่นในการทำงานและมีความสงสัยเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ดังนั้น ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนถูกต้องจะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม ทำให้การกระทำนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง

2. ผลต่อการใช้ความพยายาม และความมุ่งมั่นในการทำงาน (Effort Expenditure and Persistence) การรับรู้ความสามารถของตนของบุคคลนั้น เป็นตัวกำหนดว่าเขาจะต้องใช้ความพยายามมากเท่าไร และจะต้องใช้ความมุ่งมั่นพยายามที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ หรือประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจไปอีกนานเท่าใด (Bandura . 1986) เมื่อเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ บุคคลซึ่งมีการรับรู้ความสามารถของตน จะมีความกระตือรือร้น และจะใช้ความพยายาม ความมุ่งมั่นในการทำงานนานกว่า คนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ (Bandura and Cervone . 1983) และการที่บุคคลใช้ความพยายาม และความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จสูง

3. มีผลต่อการคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ (Thought and Emotional Reactions) การรับรู้ความสามารถของตน จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ของบุคคลในขณะที่ทำพฤติกรรม และมีผลต่อการคาดคะเนเกี่ยวกับการจัดการกับสภาพแวดล้อมในภายหน้าของเขา บุคคลซึ่งรับรู้ว่ามีความสามารถสูง จะมีความพยายาม และเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ มาก และเมื่อพบกับอุปสรรคต่างๆ บุคคลก็จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่ามีไม่มีความสุข มีความหวาดหวั่น มีความเครียดสูง และเขาจะกระทำพฤติกรรมต่างๆ อย่างไม่เต็มความสามารถ อันจะส่งผลให้บุคคลประสบกับความล้มเหลวในการกระทำพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาคอลลิน (Collin.1985) พบว่า ในการแก้ปัญหาที่ยากๆ นั้น นักเรียนที่รับรู้ว่ามีความสามารถสูง มักจะอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวว่า เกิดจากการขาดความพยายาม ส่วนนักเรียนที่มีการรับรู้ว่ามีตนเองมีความสามารถต่ำ จะอนุมานสาเหตุของความล้มเหลวว่า เกิดจากการขาดความสามารถ

4. เป็นผู้กำกับผลที่เกิดขึ้น จากการกระทำพฤติกรรม มากกว่าเป็นผู้ทำนายพฤติกรรม (Emotional Reactions) นั่นคือ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มักจะเป็นคนที่พยายามกระทำพฤติกรรม และจะยอมรับผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน จะเลือกกระทำที่มีลักษณะท้าทาย และจะใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในบางครั้งการกระทำนั้นจะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม เขาก็จะไม่ท้อถอย และจะไม่อ้างว่าเป็นเรื่องโชคชะตา แต่เขาจะให้เหตุผลของความล้มเหลวที่เกิดขึ้นว่า เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ซึ่งต่างจากบุคคลที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองต่ำ มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยกระทำพฤติกรรม จะรอให้ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการกระทำเป็นไปตามความเชื่อ หรือคำทำนาย และมักจะหลีกเลี่ยงการกระทำที่มีลักษณะยากๆ ขาดความพยายาม มีความทะเยอทะยานต่ำ และมีความเครียดสูงเป็นต้น

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมของบุคคล คือถ้าบุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูง จะมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วย ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำ บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่ทำพฤติกรรมนั้นเลย อย่างไรก็ตามแม้ว่าบุคคลจะรับรู้ความสามารถของตนเองสูง แต่บุคคลอาจจะไม่กระทำพฤติกรรมก็ได้ ขึ้นกับปัจจัยดังต่อไปนี้ (Bandura, 1986:395-399)

1. ขาดสิ่งจูงใจหรือภาวะที่กระตุ้นให้กระทำพฤติกรรม แม้ว่าบุคคลจะรับรู้ความสามารถของตนเองเพียงพอสำหรับกระทำพฤติกรรม แต่อาจไม่กระทำพฤติกรรมก็ได้ถ้าเขาคิดว่าจะไม่ได้รับผลตอบแทนใดๆ หรืออาจจะยับยั้งพฤติกรรมนั้นไว้ ถ้าบุคคลขาดกำลังทางด้านทรัพยากร อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จำเป็น
2. ความผิดพลาดในการประเมินผลกรรมที่จะเกิดขึ้น หากบุคคลประเมินผลกรรมที่ตนจะได้รับจากการกระทำผิดพลาดไป จะทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีค่าที่ตนจะกระทำพฤติกรรมนั้น
3. ความไม่ทันการณ์ในการประเมินความสามารถของตนเอง เนื่องจากประสบการณ์ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หากบุคคลไม่ได้ประเมินตนเองตลอดเวลาจะทำให้ตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองผิดพลาดไปได้มีผลทำให้บุคคลไม่กระทำพฤติกรรม
4. การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองผิดพลาดไป บางครั้งบุคคลรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนโดยภาพรวมสูง (Global) แต่กลับรับรู้ความสามารถในการทำงานส่วนที่จำเพาะผิดพลาดไปโดยประเมินว่าตนมีความสามารถในการทำงานส่วนที่จำเพาะต่ำ ดังนั้นแม้จะรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนโดยภาพรวมสูง แต่บุคคลก็จะไม่กระทำพฤติกรรม
5. การประเมินความสำคัญของทักษะย่อย ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการกระทำพฤติกรรมผิดพลาด การที่บุคคลคิดว่าเขาขาดทักษะหรือมีทักษะต่าง ๆ ไม่เพียงพอจะทำให้เขาไม่กระทำพฤติกรรมนั้น
6. เป้าหมายของการกระทำพฤติกรรมคลุมเครือ ไม่ชัดเจน และไม่สามารถปฏิบัติได้
7. การรู้จักตนเองที่ไม่ถูกต้อง อาจเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ชัดเจนหรืออาจถูกบังคับให้กระทำ หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจากภายนอก

2.1.4 พัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

พัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Development and Exercise of Self-Efficacy) แบนดูรา (Bandura, 1994 : 77-80) , (จรินทร์ วิทนะไชย์, 2541 : 10 ; อ้างอิงจาก Bandura: 1997 : 162-211) ได้กล่าวสรุปโดยครอบคลุมช่วงชีวิตทั้งหมด ดังนี้

1. การเริ่มต้นของความรูสึกมีพลังของบุคคลทารกจะมีการเรียนรู้ว่าเขาสามารถกระทำบางอย่างให้เกิดขึ้นได้ ประสบการณ์ของทารกที่พบว่าเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นจากการกระทำของเขาถือเป็นพื้นฐานเริ่มต้นในการพัฒนาความรูสึกว่ามีความสามารถ เช่น การเขย่าของเด็กที่จะนำมาซึ่งเสียง การสั่น เป็นต้น เด็กจะสังเกตผลการกระทำซ้ำ ๆ ของตนว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกันหรือไม่ เด็กจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้มีปฏิกิริยาตอบสนอง เด็กที่มีประสบการณ์ความสำเร็จในการควบคุมสภาพแวดล้อมจะกลายเป็นเด็กที่เอาใจใส่สนใจพฤติกรรมของตนเองมาก และมีความสามารถที่จะเรียนรู้การตอบสนองใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงนี้เด็กจะทราบว่าจะมีความแตกต่างกันระหว่างการกระทำของเขากับผู้อื่น แม้จะเป็นการกระทำอย่างเดียวกัน และเมื่อทารกเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะซึ่งที่อยู่รอบตัวจะทำให้เขามีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันไปด้วย

2. การรับรู้ความสามารถของตนจากครอบครัว เด็กที่มีอายุน้อยจะรับรู้ความสามารถของตนเองจากการกระทำพฤติกรรม เด็กจะมีการพัฒนา ประเมิน และตรวจสอบความสามารถทางกาย ความสามารถทางสังคม ทักษะด้านภาษาและทักษะทางปัญญาเพื่อที่จะเข้าใจและจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองเผชิญในแต่ละวัน การพัฒนาสมรรถนะของประสาทรับรู้จะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ในการสำรวจสิ่งแวดล้อมของเด็กทารก การสำรวจในขั้นเริ่มแรกและการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นการเพิ่มทักษะขั้นพื้นฐานและการเข้าใจในความสามารถของเด็กด้วย

ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากการควบคุมของตนเองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาขั้นต้นของความสามารถทางปัญญาและสังคม พ่อแม่ที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กทารกและสร้างสถานการณ์ที่เอื้อต่อการใช้ความสามารถโดยการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้สมบูรณ์และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการเคลื่อนไหวเพื่อการสำรวจ จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญา

การพัฒนาทางภาษาจะต้องเตรียมความหมายทางสัญลักษณ์ให้ตอบสนองตามประสบการณ์ ของเด็กและสิ่งอื่น ๆ ที่จะเป็นการบอกให้เด็กได้รู้เกี่ยวกับความสามารถของตน สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวเพิ่มความเข้าใจว่าเขาสามารถทำอะไรได้หรือไม่ได้บ้าง เพื่อนจะมีความสำคัญมากขึ้นในพัฒนาการความเข้าใจในความสามารถของตนเอง เริ่มแรกจะเปรียบเทียบกับพี่น้องที่มีอายุใกล้เคียงกันการประเมินความสามารถจากการเปรียบเทียบทางสังคมจะแตกต่างกันตามขนาดของครอบครัว ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง อายุ และเพศ

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองที่เพิ่มขึ้นโดยผ่านอิทธิพลจากเพื่อน การรับรู้ความสามารถของเด็กจะเปลี่ยนแปลงตามการเข้าสู่สังคมกลุ่มใหญ่ขึ้น การรับรู้ความสามารถของตนเองเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เด็กจะเข้าใจในความสามารถของตนเองมากขึ้นจากการเรียนรู้ทาง

สังคมโดยทั่วไปแล้วเด็กที่มีอายุเท่ากันจะมีการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างตนเองกับเพื่อนมากขึ้นเพื่อตัดสินและตรวจสอบความสามารถของตนเอง เพื่อนอาจจะไม่ใช่เพศเดียวกัน เด็กมีแนวโน้มเลือกเพื่อนที่มีความสนใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่คล้ายคลึงกัน การเลือกปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความสนใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่คล้ายคลึงกันนี้จะช่วยส่งเสริมการรับรู้ความสามารถในทิศทางและความสนใจร่วมกัน

การขาดความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยลงจะมีผลเสียต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตน ถ้าการรับรู้ความสามารถของตนเองทางสังคมต่ำจะทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ ดังนั้นเด็กที่มีความเชื่อตนเองขาดความสามารถทางสังคมจะหลีกเลี่ยงออกจากสังคมและมีการรู้คุณค่าในตนเองต่ำ แต่รูปแบบพฤติกรรมบางอย่างอาจทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองสูงเกิดความเห็นห่างจากสังคมมากกว่าที่จะเกิดความผูกพันกับสังคม ตัวอย่างเช่น เด็กที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงในการได้สิ่งที่เขาต้องการโดยการก้าวร้าว

4. การพัฒนาการรับรู้ความสามารถทางปัญญาของตนเองจากโรงเรียน โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาความสามารถทางปัญญา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และทักษะในการแก้ปัญหาที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมในสังคมที่กว้างขึ้น ความรู้และทักษะการคิดของบุคคล (Knowledge and Thinking Skills) จะถูกตรวจสอบประเมิน และเกิดการเปรียบเทียบทางสังคมอย่างต่อเนื่อง เด็กที่มีทักษะทางปัญญาที่ดีจะมีการพัฒนาความเข้าใจในความสามารถทางปัญญา (Intellectual Efficacy) เกิดขึ้นเรื่อย ๆ จากการดูตัวแบบจากเพื่อน การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครู ดังนั้นการสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้จะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถและทักษะทางปัญญาของนักเรียนด้วยโดยเฉพาะจากครู โรงเรียนที่มีคณะครูที่รับรู้ความสามารถของตนเองว่าสามารถทำให้เด็กบรรลุผลก็จะกระตุ้นให้มีบรรยากาศในการเรียนเรียนเป็นกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการประเมินความสามารถของตนเองไปในทางบวกและมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าสอนแบบรายบุคคลหรือแบบแข่งขัน

5. การรับรู้ความสามารถของตนเองในช่วงวัยรุ่น การรับรู้ความสามารถของตนเองในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการที่จะต้องทำสิ่งท้าทายใหม่ ๆ และต้องเรียนรู้รับผิดชอบตนเองเกือบ ทุก ๆ เรื่องในชีวิต วัยรุ่นต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ที่จะทำให้ทำงานนั้นให้บรรลุผล และเรียนรู้ความสามารถ ด้านใหม่ ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมผู้ใหญ่ รวมทั้งเรียนรู้ว่าจะจัดการอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นสาว และในหลาย ๆ สถานการณ์ที่รับรู้ในความสามารถของตนเองมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น วัยรุ่นจะมีความเข้าใจในความสามารถของตนเองมากขึ้นและมั่นใจมากขึ้น โดยการเรียนรู้ว่าจะจัดการให้สำเร็จผลอย่างไรต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่เขาไม่เคยได้กระทำมาก่อน วัยรุ่นส่วนใหญ่จะจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของวัยช่วงนี้ได้โดยไม่มีปัญหา แต่อย่างไรก็ตามเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่น

ใหม่ ๆ อาจมีความรู้สึกว่าคุณเองไร้ความสามารถอาจทำให้เกิดความไม่สบายใจและ ไม่สามารถจะจัดการกับสภาพการณ์ใหม่ได้ และการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะเกิดปัญหาขัดแย้งหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความมั่นใจหรือความเข้มของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในอดีต

6. การรับรู้ความสามารถของตนเองในผู้ใหญ่ ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น บุคคลมีการเรียนรู้ที่จะจัดการกับความต้องการใหม่ ๆ ที่มีเพิ่มขึ้นจากการเป็นเพื่อนต่างเพศ เป็นคู่สมรส เป็นพ่อแม่ หรือในฐานะทางอาชีพ หากบุคคลประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งเหล่านี้ก็จะเพิ่มความมั่นใจในการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะขยายความสามารถและความสำเร็จนี้ออกไปอีกส่วนผู้ใหญ่ที่ไม่ประสบความสำเร็จจะเกิดความทุกข์ใจ ลังเลสงสัยในตนเอง พบว่าผู้ใหญ่เหล่านี้มักเกิดความเครียด และหดหู่ซึมเศร้าในชีวิต ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง บุคคลจะมีการจัดการกับงานในชีวิตประจำวันของตนเองที่แน่นอน นั่นคือจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนเองในส่วนของหน้าที่ประจำ อย่างไรก็ตามอาจเกิดความไม่มั่นคงได้เนื่องจากชีวิตนั้นไม่ได้หยุดอยู่กับที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องปรับตัวและเกิดการย้อนกลับมาประเมินความสามารถของตนอีกผู้ใหญ่วัยนี้จะได้รับความกดดันจากผู้ที่อยู่ในวัยอ่อนกว่า ในสภาพการณ์นี้บุคคลจะมีการแข่งขันในด้านฐานะ ตำแหน่ง และพลังความสามารถในการทำงานที่ได้ จากการเปรียบเทียบจากสังคมกับคนที่อยู่ในวัยอ่อนกว่า

7. การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองซ้ำในวัยชรา การรับรู้ความสามารถของตนเองในวัยนี้จะมีการย้อนกลับไปประเมินความสามารถอีกครั้งและการเกิดความผิดพลาดของการประเมินความสามารถ บุคคลวัยนี้จะมีความมั่นใจในศักยภาพที่ความสามารถในทางกายหลายอย่างจะลดลงเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นบุคคลในวัยนี้จึงต้องการย้อนกลับไปประเมินเกี่ยวกับความสามารถของตนในกิจกรรมที่ต้องใช้สรีระทางร่างกายใหม่ว่าจะเกิดผลอย่างไร วัยนี้มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจความสามารถทางปัญญาในเรื่องความจำ โดยหากคนชราคิดว่าเมื่อมีอายุมากขึ้นความสามารถในการจำจะลดลงเหมือนความสามารถทางสรีระ บุคคลก็จะมี ความมั่นใจในการจดจำของตนต่ำ ส่วนคนชราที่รู้สึกว่าตนมีความสามารถในการจำสูงจะนำไปสู่ความพยายามทางปัญญาในการที่จะระลึก ดังนั้นจึงประสบความสำเร็จในการจำได้ดีกว่า

2.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีที่มาจาก 4 ปัจจัยด้วยกัน (Bandura. 1986 : 399-401) ดังต่อไปนี้

1. ความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (Mastery Experiences) การประสบความสำเร็จจากการกระทำ ส่งผลให้บุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูงขึ้น ในขณะที่ความล้มเหลวทำให้บุคคลประเมินความสามารถของตนเองต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากความล้มเหลวเกิดขึ้นในช่วงแรก ๆ ของการปฏิบัติงานและความล้มเหลวนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากการขาดความพยายามหรือผลจากสถานการณ์ภายนอกบุคคลจะให้ความสำคัญกับประสบการณ์ใหม่มากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นกับธรรมชาติและระดับของการรับรู้ความสามารถที่มีอยู่เดิม การประสบความสำเร็จบ่อย ๆ จะช่วยให้บุคคลพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองมากขึ้น หากมีความล้มเหลวเกิดขึ้นบ้างบางครั้งก็จะมีผลหรือมีผลน้อยมากต่อการประเมินความสามารถของตนเอง บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองระดับสูง จะมองว่าความล้มเหลวเป็นผลมาจากการขาดความพยายาม ขาดกลวิธี ซึ่งเขามั่นใจว่าหากแก้ไขสิ่งเหล่านี้ได้ก็จะสามารถประสบความสำเร็จได้ แม้จะมีอุปสรรคมากมายเพียงใดก็ตาม เมื่อบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองตามความสามารถที่แท้จริงแล้ว ความเชื่อนี้มีแนวโน้มที่จะแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่งไปยังสถานการณ์หนึ่งไปยังสถานการณ์อื่นด้วยโดยเฉพาะสถานการณ์ซึ่งเคยไม่แน่ใจว่าจะสามารถทำได้ อย่างไรก็ตามการแผ่ขยายนี้มักเกิดขึ้นกับสถานการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์เดิมที่บุคคลเคยประสบความสำเร็จมาแล้ว

การที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลนั้น จำเป็นจะต้องฝึกให้มีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้ พร้อม ๆ กับทำให้เชื่อว่า เขามีความสามารถที่จะกระทำเช่นนั้นได้ ส่งผลให้สามารถนำทักษะที่ได้รับการฝึกไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถจะไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ แต่จะพยายามทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งการกระทำที่ประสบความสำเร็จของบุคคลต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความพยายามและการตัดสินใจความสามารถ บุคคลมักจะเชื่อว่าความพยายามมีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความสามารถ กล่าวคือ การประสบความสำเร็จในงานที่ยากและท้าทายด้วยความพยายามเพียงเล็กน้อย ย่อมแสดงถึงความสามารถในระดับสูงในขณะที่ความสำเร็จที่ได้มาจากความพยายามอย่างหนัก ย่อมบ่งบอกถึงความสามารถที่ด้อยกว่าและส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองน้อยกว่าด้วย ในทำนองเดียวกัน ความล้มเหลวจะสะท้อนให้บุคคลเห็นถึงความสามารถของตนเองได้ กล่าวคือ ถ้าความล้มเหลวเกิดจากความพยายามเพียงเล็กน้อย ความล้มเหลวนั้นก็มีได้บ่งบอกถึงความสามารถของบุคคลอย่างชัดเจน แต่ถ้าบุคคลประสบความล้มเหลวในงานที่ค่อนข้างยากถึงแม้ว่าจะได้พยายามเต็มที่แล้ว ความล้มเหลวนั้นจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสามารถที่มีอยู่อย่างจำกัดของบุคคล บุคคลที่เคยประสบกับความล้มเหลวแต่สามารถพัฒนาการปฏิบัติงานของตนให้ดีขึ้นได้

ย่อมมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองมากกว่าบุคคลที่สามารถทำได้สำเร็จแต่คุณภาพของการปฏิบัติงานต่ำกว่าระดับที่เคยทำได้ในอดีต

1.2 รูปแบบของการระบุนสาเหตุ แนวคิดนี้ทำให้ทราบว่า บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถระดับสูง มักจะระบุนสาเหตุมาจากความสำเร็จในงานที่ยาก และใช้ความพยายามน้อย ส่วนบุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถต่ำ มักจะระบุนสาเหตุมาจากความสำเร็จที่ได้ใช้ความพยายามสูงในงานที่ง่าย นอกจากนี้บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถระดับสูงจะระบุนสาเหตุของการล้มเหลวว่าเกิดจากการขาดความพยายาม ในขณะที่บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถต่ำ มักจะระบุนสาเหตุของความล้มเหลวว่าเกิดจากการที่ตนด้อยความสามารถ นอกจากนี้ บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถต่ำมักจะคิดว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นเพราะปัจจัยภายนอกมากกว่าความสามารถของตนเอง ในกรณีเช่นนี้ หากจะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของบุคคลที่ประเมินตนเองต่ำ จะต้องให้บุคคลนั้นเอาชนะงานที่ทำทนาย โดยอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกน้อยที่สุด จะทำให้ความสามารถของบุคคลปรากฏเด่นชัดขึ้น

1.3 ความตั้งใจและความจำ ความตั้งใจและความจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคล นั่นก็คือบุคคลที่เลือกจำการกระทำที่เป็นไปในทางลบมาก ๆ มักจะเชื่อว่าตนเองไร้ความสามารถ หรือมีความสามารถต่ำ ในทางกลับกัน หากบุคคลเลือกที่จะสังเกตและจดจำเหตุการณ์แห่งความสำเร็จก็มีแนวโน้มที่จะทำให้เชื่อว่าตนมีความสามารถสูง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้

2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experiences) ส่วนหนึ่งของการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีผลมาจากอิทธิพลของประสบการณ์การเรียนรู้จากการดูหรือฟัง และสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง เช่น มีเพศ วัย ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์ในอดีตไม่แตกต่างกัน และสามารถกระทำพฤติกรรมให้ประสบความสำเร็จได้ ก็จะทำให้มีแนวโน้มที่จะรู้สึกได้ว่า หากตนเองกระทำพฤติกรรมเช่นนั้นบ้างคงจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับบุคคลเหล่านั้นอย่างน้อยที่สุด ในลักษณะของการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมองเห็นตัวแบบที่มีความสามารถคล้ายคลึงกับตนเองประสบความล้มเหลว ทั้ง ๆ ที่แสดงความพยายามเต็มที่แล้ว ก็อาจทำให้เขาลดระดับการรับรู้ความสามารถและความพยายามของตนเองลงได้เช่นกัน เบเนดูรา กล่าวถึงตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 ความเหมือนกับตัวแบบ ผู้สังเกตจะประเมินความสามารถของตนเองตามความเหมือนกันกับตัวแบบ ไม่ว่าจะเป็นความเหมือนในด้านประสบการณ์ในอดีต หรือในด้านการระบุนสาเหตุของตัวแบบ ซึ่ง บราวน์ และอินนุ่ย กล่าวไว้ว่า ผู้สังเกตที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงกว่าตัวแบบ

ที่ประสบความล้มเหลว มักจะไม่ละความพยายาม แม้ว่าตนเองจะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม ตรงกันข้าม ผู้สังเกตที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถใกล้เคียง หรือต่ำกว่าตัวแบบจะเชื่อว่าตนเองมีความสามารถต่ำ และมักจะห้อยถอยง่ายเมื่อประสบกับอุปสรรค (Bandura, 1986 : 403-404)

2.2 ความหลากหลายของตัวแบบ หากตัวแบบที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันสามารถประสบความสำเร็จได้ จะช่วยให้ผู้สังเกตคิดว่าถ้าตนกระทำการพฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน และจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ ซึ่งตัวแบบที่ประสบความสำเร็จจากการใช้ความพยายาม จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกตมากกว่าตัวแบบที่ขาดความพยายาม

3. การชักจูงด้วยคำพูด (Verbal Persuasion) เป็นความพยายามใช้ถ้อยคำชักจูงให้บุคคลเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาทำ ถึงแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็จมาแล้วก็ตาม เป็นการเพิ่มกำลังใจและความมั่นใจ วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กันอย่างกว้างขวางและเป็นประโยชน์อย่างมาก การชักจูงด้วยคำพูดดูเหมือนว่าจะให้ผลน้อย ต่อการเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเอง แต่หากสิ่งที่พูดนั้นอยู่ในกรอบของความเป็นจริง คำพูดนั้นก็ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้ บุคคลที่ถูกโน้มน้าวให้เชื่อว่าเขามีความสามารถในการทำงานที่กำหนดให้สำเร็จได้ จะมีความพยายามมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับการโน้มน้าวใด ๆ ซึ่งยังคงติดอยู่กับความสงสัยในความสามารถของตนเอง การโน้มน้าวที่เชื่อให้บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นนั้น จะต้องทำให้บุคคลมีความพยายามเพียงพอและต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็นร่วมกันไปด้วย การพูดชักจูงจะส่งผลมากที่สุดถ้าผู้ชักจูงสามารถทำให้เชื่อว่าเขาสามารถประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตามหากการชักจูงด้วยคำพูดไม่ตรงกับความเป็นจริงก็จะเป็นการนำผู้ถูกชักจูงไปสู่ความล้มเหลว และทำให้ผู้ถูกชักจูงไม่ไว้วางใจในตัวผู้พูดชักจูงด้วย

การชักจูงด้วยคำพูด ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการดังนี้

3.1 ความน่าเชื่อถือของผู้ชักจูง ถ้าผู้ชักจูงมีความสำคัญต่อผู้ถูกชักจูง หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ก็จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคล

3.2 การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบดราซีชี้ให้เห็นว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการบอกกับบุคคลว่าในโอกาสต่อไปควรจะประเมินความสามารถ ของตนในระดับใดในกรณีที่สถานการณ์และการกระทำครั้งใหม่ไม่แตกต่างไปจากเดิม บุคคลจะใช้ข้อมูลย้อนกลับของครั้งเดิมมาตัดสินความสามารถในการกระทำครั้งใหม่

3.3 การเพิ่มความพยายาม การพูดชักจูงจะส่งผลให้ผู้ถูกชักจูงเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ โดยจะเพิ่มความพยายามมากขึ้น บุคคลที่ถูกโน้มน้าวให้เชื่อว่าตนสามารถประสบความสำเร็จได้ จะเพิ่มความพยายามมากกว่าคนที่ไม่แน่ใจว่าตนจะทำได้และเมื่อบุคคลประสบความสำเร็จในสิ่งที่ถูกโน้มน้าวให้ทำ จะเกิดความเชื่อถือผู้โน้มน้าวด้วย

แบนดูรา กล่าวว่า การชักจูงด้วยคำพูดไม่ค่อยได้ผลนักในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ถ้าต้องการให้ได้ผลดี ควรใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จ โดยสร้างความสำเร็จให้กับบุคคลแบบค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้นตอนร่วมกับการชักจูงด้วยคำพูด

4. สภาวะทางสรีรวิทยา (Physiological State) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจความสามารถของตนเอง บุคคลที่มีความเครียด มีความประหม่า อ่อนล้า เหนื่อยหอบ เจ็บปวด หรือตื่นกลัวมาก ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะลดลง หากลดความตื่นเต้น หรือความวุ่นทางอารมณ์ลงจะทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองดีขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งปฏิกิริยาทางสรีรวิทยาของบุคคลเกิดขึ้นจากปัจจัยดังต่อไปนี้

4.1 ประสบการณ์เดิม ประสบการณ์เดิมจะส่งผลกระทบต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคล โดยที่บุคคลจะพิจารณาว่าปฏิกิริยาทางสรีรวิทยาเคยมีผลต่อการปฏิบัติงานของตนที่ผ่านมาอย่างไร นั่นก็คือผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงมักจะเชื่อว่าการกระตุ้นเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำจะเชื่อว่าการกระตุ้นเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

4.2 ระดับของการตื่นตัว ข้อมูลทางด้านการตื่นตัวทางสรีระนี้ ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่การตื่นตัวดังกล่าวก่อเกิดขึ้นหรือไม่ แต่อยู่ที่ระดับของการตื่นตัวมีมากหรือน้อยเพียงใด การตื่นตัวในระดับกลาง ๆ จะเอื้อต่อการใช้ทักษะต่าง ๆ ในขณะที่การตื่นตัวในระดับสูง จะเป็นอุปสรรคในการใช้ทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะในกิจกรรมที่มีความซับซ้อน

4.3 การระบุสาเหตุของการตื่นตัว บุคคลที่มองการตื่นตัวที่เกิดขึ้นว่าเป็นเพราะขาดความสามารถ มีแนวโน้มที่จะลดการรับรู้ความสามารถของตนเองลงมากกว่าบุคคลที่มองการตื่นตัวว่าเป็นอาการปกติที่ใคร ๆ ก็ทำได้ แม้แต่ในคนที่มีความสามารถสูง เช่น นักแสดง อาจมีความวิตกกังวลในช่วงก่อนการแสดง แต่เมื่อเริ่มแสดงไปได้ระยะหนึ่ง ความวิตกกังวลนี้จะหายไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องปกติซึ่งมิได้มีผลต่อการลดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

4.4 ลักษณะของอารมณ์ ความเปี่ยงเบนทางอารมณ์สามารถส่งผลกระทบต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลได้ เช่น อารมณ์เศร้าอันเกิดจากความล้มเหลวในอดีต อาจทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองลดลง แต่หากเป็นอารมณ์ในทางบวกก็จะกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ การรับรู้ความสามารถของตนเองก็จะได้รับการพัฒนาขึ้น นอกจากนั้น ความเนช

และ เบนเออร์ ยังพบว่าในขณะที่บุคคลมีอารมณ์ทางบวกบุคคลจะตัดสินใจความสามารถของตนเองสูงกว่าในขณะที่มีอารมณ์ปกติหรืออารมณ์ในทางลบ

ทฤษฎี สุวรรณนิตย (2533 : 5-11) ได้สรุปปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนไว้ ดังนี้

1. การที่บุคคลทำงานแล้วได้รับความสำเร็จหลายครั้งจะทำให้บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถและพัฒนาเกี่ยวกับความคาดหวังในความสามารถของตนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้บุคคลมีความพยายามในการเรียนมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น
2. การที่บุคคลมีประสบการณ์มาอย่างไร ก็จะทำให้บุคคลเกิดความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนที่บุคคลได้รับ
3. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตน
4. การที่ครูและเพื่อนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน ดังนั้นจึงสามารถที่จะพูดชักจูงนักเรียนให้เกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถได้
5. ความวิตกกังวล จะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของบุคคล โดยบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำจะเอาใจใส่ต่องานที่ทำ มีความพยายามและความอดทนในการทำงาน จึงมีแนวโน้มที่จะทำงานได้สำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูง
6. การที่บุคคลสามารถทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีทักษะในการเรียนก็มักจะทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนได้สำเร็จ ทำให้เขาคิดว่าตนเองมีความสามารถ และเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเพิ่มขึ้น
7. การตั้งเป้าหมายในการเรียน ซึ่งถ้าผู้เรียนเป็นผู้ตั้งเป้าหมายด้วยตนเองจะทำให้เกิดแรงจูงใจมีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำให้สำเร็จได้

พรเพ็ญ พิพัฒนธีรภาพ (2538: 12-13) ได้สรุปปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลเชื่อถึงความสามารถของตนไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยตัวเอง การทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยใช้ประสบการณ์ของตนเอง จะช่วยพัฒนาความสามารถและทักษะในการทำงานของบุคคล และบุคคลจะมีความสนใจในการเพิ่มความสามารถแก่ตนเอง

2. การพูดชักจูงทำให้เกิดกำลังใจ และกระตุ้นให้บุคคลได้ใช้ความพยายาม ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

3. การได้เห็นตัวอย่างในการปฏิบัติจากผู้อื่น จะมีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตน เพราะบุคคลจะนำพฤติกรรมในการปฏิบัติของผู้อื่นมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสามารถของตน ถ้าตัวอย่างการปฏิบัติของผู้อื่นดีกว่าตนเอง ก็จะกระตุ้นให้บุคคลได้ใช้ความพยายามเพื่อให้ตนเองมีความสามารถเช่นเดียวกับตัวอย่าง แต่ถ้าบุคคลคิดว่าตัวเองมีความสามารถในการปฏิบัติดีกว่าตัวอย่าง ก็จะเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตน

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ การให้บุคคลเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยเน้นสิ่งแวดล้อมที่ดีมีประโยชน์ หรือเชื้อต่อการเรียนรู้ อาจช่วยให้เกิดการพัฒนาความสามารถได้

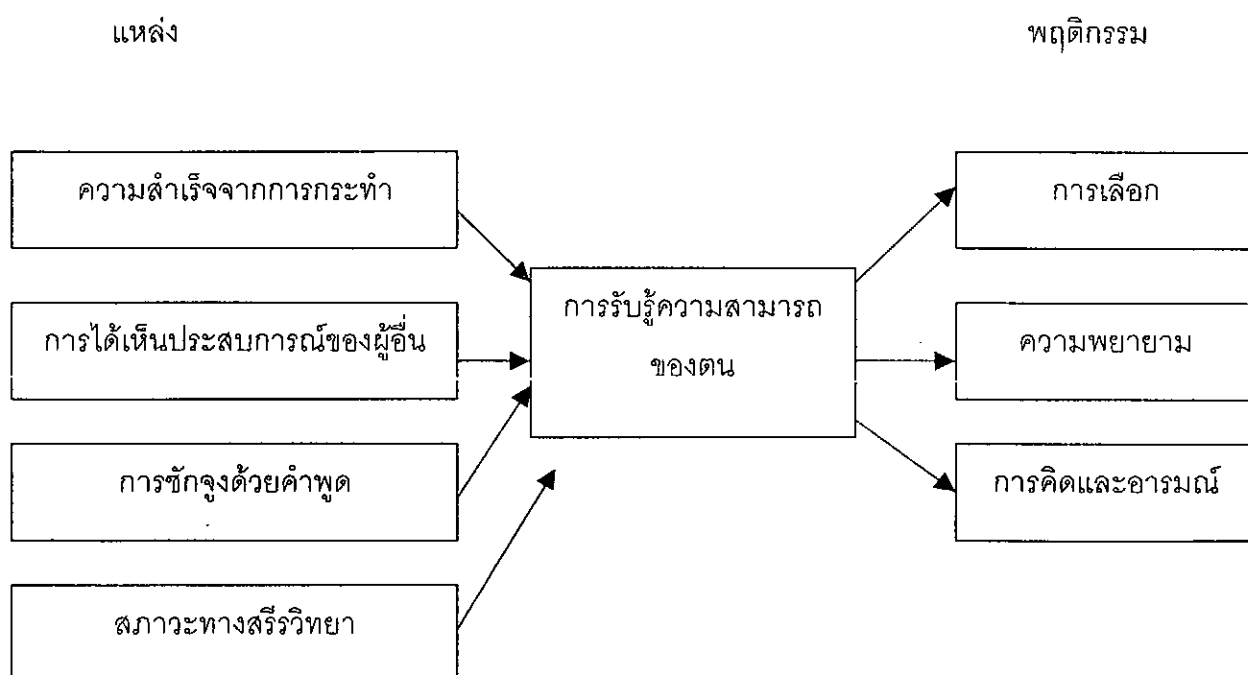
จะเห็นได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองอาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัยก็ได้ซึ่งความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของบุคคลมากที่สุด

การรับรู้ความสามารถของตนอาจได้รับอิทธิพลจากแหล่งข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายแหล่งผสมผสานกันก็ได้ โดยข้อมูลเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการรู้คิดเกี่ยวกับข้อมูลด้านความสามารถเพื่อเป็นความคิดที่สะท้อนออกมา ดังนั้น ความชัดเจนจะเกิดขึ้นจากข้อมูลที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เป็นประสบการณ์และข้อมูลที่ได้เลือกสรร การให้น้ำหนักความสำคัญ และการผสมผสานเข้ากับการตัดสินความสามารถของตนเอง กลุ่มปัจจัยซึ่งรวมทั้งปัจจัยระดับบุคคล สังคม และสถานการณ์เฉพาะได้ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถโดยผ่านการตีความ ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมที่จะเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้เดิมเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง การรับรู้ความยากของงาน ปริมาณความพยายามที่จะต้องใช้ ภาวะทางสรีระและอารมณ์ในขณะนั้น ปริมาณการช่วยเหลือจากภายนอกที่จะได้รับและสภาพของสถานการณ์ที่จะกระทำ อิทธิพลในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ได้เชื่อมโยงกับกลุ่มของปัจจัยซึ่งมีความสำคัญในฐานะเป็นตัวบ่งชี้สาเหตุในการประเมินการรับรู้ความสามารถของบุคคล (รสวลีย์ อักษรวงศ์ 2545:19)

จากการกล่าวถึงปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ของแบนดูรา (Bandura) นั้น เพื่อให้มองเห็นภาพรวมได้ชัดเจนขึ้น เบทซ์ (Betz. 1992:23) ได้เสนอรูปภาพของการรับรู้ความสามารถของตนของแบนดูรา (Bandura) ไว้ดังภาพประกอบ 4 ซึ่งจากภาพได้แสดงถึงการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของมนุษย์โดยผ่านจาก 4 ปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งได้แสดงไว้ในด้านซ้ายมือของ

ภาพ ซึ่งจะเกิดขึ้นก่อนการรับรู้ความสามารถของตน ส่วนผลที่เกิดขึ้นภายหลังการรับรู้ความสามารถของตนจะแสดงไว้ในด้านขวาของภาพ ซึ่งจะเป็นลักษณะของพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 ลักษณะด้วยกัน คือแบบเลือกที่จะเข้าหาหรือหลีกเลี่ยงในขอบเขตของปัญหานั้น การปฏิบัติงานที่ยากหรือง่ายและความพยายามหรือความคงทนในการเผชิญหน้ากับอุปสรรค ซึ่งในส่วนที่เกิดขึ้นภายหลังนี้จะมีค่าสำคัญมากเพราะจะทำให้สามารถตั้งสมมติฐานของพฤติกรรมนั้น ๆ ได้

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา แสดงเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม

ที่มา : Betz. (1992). Counseling Uses of Career Self-Efficacy Theory : 22-26

2.1.6 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 84-85) แบ่งลักษณะการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ระดับ หรือ ขนาดความยากของงานที่บุคคลเชื่อว่าตนสามารถปฏิบัติได้ (Level or Magnitude of Job Difficulty) เป็นการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลในการกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง หรือการรับรู้ความสามารถของตนเอง เมื่อต้องแสดงพฤติกรรมที่มีความยากแตกต่างกัน โดยระบุได้ว่าตนสามารถทำงานสำเร็จถึงระดับใดเมื่อถูกส่งงานที่ระดับความยากแตกต่างกัน บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำหรือมีขีดความสามารถจำกัดจะสามารถทำได้เฉพาะงานที่ง่าย ถ้าได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่ยากเกินความสามารถก็จะพบกับความล้มเหลว ดังนั้น การมอบหมายงานต้องพิจารณาไม่ให้ยากเกินไปหรือควรเป็นงานที่มีความยากระดับปานกลาง

มิติที่ 2 ความเข้มหรือความมั่นใจที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ในระดับความยากต่าง ๆ (Strength of Confidence) ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีความเข้มน้อยหรือไม่มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง เมื่อเขาประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่เขาเชื่อ จะมีผลทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองในบุคคลนั้นลดลง แต่ถ้าบุคคลนั้นมีความเข้มหรือมีความมั่นใจในระดับสูง ก็จะมีความบากบั่น มานะพยายามมาก แม้ว่าจะประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังก็ตาม

มิติที่ 3 การแผ่ขยายความสามารถ หรือ การนำไปใช้ (Generality of Ability) เป็นการแผ่ขยายการรับรู้ความสามารถของตนเองไปยังสถานการณ์อื่น ประสบการณ์ในการปฏิบัติบางอย่างก่อให้เกิดการนำความสามารถไปปฏิบัติในสภาพการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันในปริมาณที่แตกต่างกันได้ แต่ประสบการณ์บางอย่างอาจไม่สามารถนำการรับรู้ความสามารถของตนเองไปใช้ในสภาพการณ์อื่นได้

จากมิติทั้ง 3 มิติ ของการรับรู้ความสามารถของตนของแบนดูราดังกล่าวข้างต้น เป็นการประเมินค่าผลรวมความมั่นใจ ซึ่งจะเป็นมิติของความเข้มของการรับรู้ความสามารถของตน

ลีและบอบโก (Lee & Bobko. 1994 : 364 – 369) พบว่า มีวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตน 4 วิธีด้วยกัน ดังนี้คือ

1. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ (Self – Efficacy Strength) เป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนมากที่สุด วิธีการวัดทำได้โดยการถามผู้ตอบถึงความมั่นใจว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากของงานเพิ่มขึ้นได้เพียงใด ข้อคำถามมักมีลักษณะให้ประเมินความมั่นใจจากไม่มีความมั่นใจ (0) จนถึง มีความมั่นใจเต็มที่ (10) หรืออาจทำโดยใช้มาตราส่วนแบบอื่น ๆ ก็ได้ เช่น จาก 0% ถึง 100% เป็นต้น

2. การวัดระดับความยาก (Self – Efficacy Magnitude) เป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนรองลงมาวิธีการวัดจะทำโดยการถามผู้ตอบว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดให้ ที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งข้อคำถามมักจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนชนิด ใช่ / ไม่ใช่ คำตอบ ใช่ จะมีคะแนน 1 คำตอบ ไม่ใช่ จะมีคะแนน 0 ดังนั้น หากได้คะแนนสูงก็แสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนสูง

3. การวัดแบบผสม คือ การวัดที่ใช้ทั้งความมั่นใจและระดับความยาก โดยที่ลีและบอบโก พบว่า มีการวิจัยจำนวนหนึ่งที่ใช้การวัดแบบผสมนี้ โดยทั้งไปการวัดแบบผสมนี้จะใช้ข้อคำถามเดียวกัน แต่มีคำตอบแยกกันเป็น 2 ช่อง ช่องหนึ่งเป็นแบบ ใช่ / ไม่ใช่ ส่วนอีกช่องหนึ่งจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า หรือใช้ประเมินเป็นร้อยละ การรวมคะแนนจะทำโดยการรวมคะแนนของความมั่นใจ เฉพาะข้อที่ผู้ตอบตอบว่า ใช่ ในการวัดระดับความยาก การวัดแบบนี้ ลีและบอบโก พบว่าเป็นการวัดที่สอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรามากที่สุด

4. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ โดยใช้ข้อคำถามเพียงข้อคำถามเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนดแล้วให้ผู้ตอบประเมินค่าระดับความมั่นใจของตนเองต่อการทำงานที่กำหนดนั้น

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็จะพบว่า คะแนนที่ได้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานของบุคคล

นอกจากนี้ก็ยังมียังมีวิธีวัดแบบอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่มีการนำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตน บุคคลจะต้องประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ว่าสามารถทำได้ดีเพียงใด คะแนนที่ได้จากการวัดจะเป็นตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานของบุคคล ฉะนั้นในการวัดจึงควรพยายามทำให้คะแนนการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานมากที่สุด เพื่อจะสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตน

2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

โรเบิร์ต (กัญญาวดี แสงงาม. 2543 : 15; อ้างอิงจาก Robert. 1984 : 356 – 362) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความพยายามในการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 42 คน ซึ่งเข้าร่วมโครงการวางแผนอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เป็นเวลา 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองและแบบทดสอบ PSAT (Preliminary Scholastic Aptitude Test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ MANOVA และแบบทดสอบไค-สแควร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีการรับรู้ความ

สามารถของตนเองสูงมีความเชื่อว่าจะได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า และใช้ความพยายามมากกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธอมส์ มัวร์ และ สกอตต์ (วิลลา สบายยิ่ง, 2542 : 54; อ้างอิงจาก Thoms, Moore & Scott, 1996 : 356-359) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง สำหรับการทำงานที่บริหารกลุ่มด้วยสมาชิก (Self-Managed) ต่อการทำงานกลุ่มและบุคลิกภาพ 5 แบบ โดยการศึกษากับคนงานในโรงงาน จำนวน 126 คน พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 แบบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การจัดการตนเอง ต่อการทำงานกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับเจตคติ ทักษะ ประสบการณ์ บุคลิกภาพและความพยายามในการกระทำสิ่งต่างๆ และเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการกระทำของบุคคล ทั้งในขณะที่กำลังศึกษาและประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่าความแตกต่างทางเพศมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองด้วย

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ฐิติพัฒน์ สงบกาย (2533 : บทคัดย่อ, 101) ศึกษาผลของการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปานกลาง และต่ำ ระดับละ 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 3 กลุ่ม ระดับละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการกำกับตนเองจำนวน 7 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกการกำกับตนเอง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ชนิษฐา สุวรรณนิตย (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงนิมิตต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง คือ ทักษะในการเรียนและประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงนิเสธ คือ ความวิตกกังวล

การเห็นผู้อื่นเป็นตัวอย่าง ส่วนปัจจัยที่มี อิทธิพลทางอ้อม คือ การตั้งเป้าหมายในการเรียนและความวิตกกังวล

วัลภา สบายยิ่ง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง จำนวน 443 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้ผู้ตอบกรเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน เมื่อเพิ่มตัวแปรบุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานส่งผลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพผ่านทางการรับรู้ความสามารถของตนเองแต่บุคลิกภาพไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

จากงานวิจัยภายในประเทศสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสิทธิภาพในการทำงาน ความสำเร็จในการกระทำของบุคคล และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองได้แก่ ทักษะ ประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่จะกระทำเจตคติต่อสิ่งนั้น แต่บุคลิกภาพไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน

3.1.1 ความหมายของการแก้ปัญหา

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2523 : 267) ได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาว่า เป็นความสามารถในการใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ ทั้งทางตรง (มีผู้อบรมสั่งสอนและทางอ้อม (เรียนรู้ด้วยตนเอง) มาแก้ปัญหาใหม่ที่ประสบ

ประสาธ อิศรปรีดา (2523 : 185) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและความคิด รวมทั้งรูปแบบพฤติกรรมที่ซับซ้อนต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากพัฒนาการทางสติปัญญา การคิดแก้ปัญหาจะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสติปัญญา

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 120) ได้กล่าวถึง การแก้ปัญหาว่า เมื่อบุคคลมีจุดหมาย (Goal) แต่มีอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ไปถึงหรือมาซึ่งสิ่งที่ต้องการ จะทำให้ปัญญาเกิดขึ้น หรือ ปัญหาก็เกิดจากการไม่ทราบจุดหมายที่แน่นอนว่าคืออะไร บุคคลจึงพยายามขจัดปัญหาต่าง ๆ ให้หมดไปเพื่อให้บรรลุจุดหมาย การแก้ปัญหาจึงเป็นการคิดที่มีจุดหมาย (Directed Thinking)

วฤภา จิตรสิงห์ (2524 : 8) กล่าวว่า การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการทำงานของสมอง ซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหา ตลอดจนคิดหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไปและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

กาเย่และบริกซ์ (แก้วตา คณะวรรณ. 2524 : 69 ; Suwannathat. 1985. *Handbook of Asia Child Development and Child Rearing.*) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) อย่างหนึ่งที่สามารถสอนกันได้ และ มุ่งหวังให้นำความสามารถในด้านนี้ไป ถ่ายโยงใช้สถานการณ์อื่น ๆ

เพียเจต์ (Piaget. 1962: 120) ได้อธิบายถึงความสามารถในการแก้ปัญหาตามทฤษฎีทางด้านพัฒนาการในแง่ที่ว่า ความสามารถทางด้านนี้จะเริ่มพัฒนาการมาตั้งแต่ขั้นที่สาม คือ ขั้นความคิดเชิงรูปธรรม (Stage of Concrete Operation) เด็กมีอายุประมาณ 7-8 ปี จะเริ่มมีความสามารถแก้ปัญหาแบบง่าย ๆ ภายในขอบเขตจำกัด ต่อมาถึงระดับการพัฒนาขั้นที่สี่ คือ ขั้นความคิดเชิงนามธรรม (Stage of Formal Operation) เด็กมีอายุประมาณ 11- 12 ปี เด็กจะมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลดีขึ้น และ สามารถแก้ปัญหาแบบซับซ้อนได้ เด็กสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรมชนิดซับซ้อนได้

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การนำเอาประสบการณ์เดิม ความรู้เดิม เป็นการใช้ทักษะทางปัญญาที่มีความซับซ้อน มาช่วยในการพิจารณาลักษณะโครงสร้างของปัญหาอย่างมีขั้นมีตอน เพื่อให้แนวทางแก้ไขให้ปัญหานั้นหมดไป และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3.1.2 ความสำคัญของการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์ทุกคน เพราะผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาก็จะสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข ที่จะช่วยทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตได้สมบูรณ์ยิ่ง

ฉันทนา ภาคบงกช (2528 : 53 – 55) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการสอนให้เด็กคิด ครูจึงจำเป็นต้องปลูกฝังส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิดอยู่เสมอ อันจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ ซึ่งการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพนี้จะช่วยให้เด็กสามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และปฏิบัติงานให้ลุล่วงด้วยดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมหมาย วันสอน (2528 : 47) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ วิธีการแก้ปัญหของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล

สวนา พรพัฒน์กุล (2520 : 110) กล่าวว่า เมื่อระดับสติปัญญาของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงเป็นเหตุให้ความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และการแก้ปัญหาที่มีความแตกต่างกัน การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก็ปรับได้ไม่เท่ากันด้วย

ลีโอนาร์ด, เดอร์แมน และ ไมล์ (Leonard, Derman and Miels. 1963 : 45) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี
2. เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. เพื่อให้มีการแสดงออกด้านการตัดสินใจแก้ปัญหา
4. เพื่อให้สามารถเข้าใจสื่อต่าง ๆ รอบตัว และชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น
5. เพื่อให้มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา
6. เพื่อให้มีความเข้าใจในความรู้และทักษะต่าง ๆ

จากความสำคัญดังกล่าว สรุปได้ว่า การแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา เพราะช่วยฝึกให้เด็กรู้จักพัฒนาความคิด พัฒนาทักษะ รู้จักแสดงออกอย่างเหมาะสม อันเป็นทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา

การเรียนรู้ขั้นสูงสุดคือการแก้ปัญหา การแก้ปัญหช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ โดยทั่วไปการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาผู้เรียนต้องมีเป้าหมายที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและปัญหาอย่างแจ่มชัด ต้องอาศัยความสามารถในการสังเกตเพื่อสรุปความ (Generalization) จัดหมวดหมู่ในสิ่งที่คล้ายคลึง จำแนกแยกแยะสิ่งที่แตกต่างกันออกได้ (Discrimination) และรวบรวมอารมณ์ ความคิดและเหตุผล ให้สัมพันธ์กันเพื่อสรุปคิดแก้ปัญหา (Think Convergently) นอกจากนี้การแก้ปัญหาคงอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ทัศนคติ ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้แก้ปัญหา (เลขา ปิยะอัจฉริยะ 2523:15)

เมเยอร์ และ ไฮเกอเคน (Mayer and Heigerken. 1962 : 200) ได้ให้ความหมายของปัญหาไว้ว่า หมายถึงเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานมิให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาหาสาเหตุของปัญหานั้น ๆ จะต้องมีการบวนการที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นให้หมดสิ้นไป

ชม ภูมิภาค (2523 : 50) กล่าวถึง การแก้ปัญหาว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายกว้างมาก รวมถึงพฤติกรรมที่ซับซ้อนในรูปต่าง ๆ มากมาย พฤติกรรมการแก้ปัญหานี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีงาน มีจุดมุ่งหมาย ที่จะต้องให้บรรลุเพื่องานนั้น

ประสาธ อิศรปริดา (2520 : 115 – 116) กล่าวว่า วิธีการแก้ปัญหามีเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้มีลักษณะใหญ่ ๆ 2 ประการ ได้แก่

1. การแก้ปัญหด้วยวิธีการลองผิดลองถูก (Trail and Error)
2. การแก้ปัญหด้วยวิธีการหยั่งเห็น (Insight)

ทอร์เรน (อารี พันธมณี. 2543 : 154) ได้เสนอทฤษฎีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ที่กล่าวถึง รูปแบบการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ว่ามีโครงสร้างของกระบวนการใช้จินตนาการ เน้นการคิดหาทางเลือกที่หลากหลายรูปแบบก่อนที่จะนำไปเลือกใช้ในการแก้ปัญหา และแต่ละขั้นกระบวนการนั้น ผู้แก้ปัญหจะต้องไม่ประเมินหรือตัดสินแนวคิดที่จะแก้ปัญหาดังต่าง ๆ รูปแบบของทอร์เรนมีจุดมุ่งหมายดังนี้ คือ

1. เพื่อให้บุคคลแก้ปัญหที่เริ่มต้นด้วยความยุ่งเหยิง สับสน ไปสู่การแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการปฏิบัติการของความรู้ จินตนาการ การประเมินผล ซึ่งเป็นผลผลิตใหม่ ความคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ และมีคุณค่าต่อบุคคลและสังคม

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหามองเห็นได้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถทางสมอง ซึ่งควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการกระทำ ฝึกให้เด็กคิดในหลากหลายแนวทางเพื่อเป็นการสร้างทางเลือกให้กับตัวเด็ก ลักษณะของกิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้และความสนใจของเด็ก

3.1.4 ประเภทและลักษณะการแก้ปัญหา

ในการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามต้องการได้นั้นบุคคลต้องมีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนพฤติกรรมหรือต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องพิจารณาถึงลักษณะหรือชนิดของปัญหานั้น ๆ

บุญเลี้ยง พลวุธ (2526 : 23, 45) ได้แบ่งประเภทของปัญหาที่เราประสบอยู่ทุกวันออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ปัญหาในชีวิตประจำวัน เป็นปัญหาที่คนเราต้องพบและต้องแก้อยู่เสมอโดยแต่ละคนอาจพบในที่ต่างگانออกไปบางครั้งก็สามารถแก้ปัญหาได้ซึ่งปัญหาในชีวิตประจำวันนี้เกิดจากความต้องการที่จะทำการแก้ปัญหาให้หมดสิ้นไปเป็นส่วนมาก

2. ปัญหาทางสติปัญญา เป็นปัญหาที่เกิดจากความต้องการและความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ปัญหาเหล่านี้จึงส่งเสริมให้คนฉลาดขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นผลที่ก่อให้เกิดความเจริญขึ้นได้หลาย ๆ ด้าน

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 260 – 261) ได้กล่าวถึง วิธีการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. การแก้ปัญหาโดยการให้พฤติกรรมเดียว โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงการแก้ปัญหา เด็กเล็กมักใช้วิธีนี้ เนื่องจากยังไม่เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเป็นเหตุผลเมื่อประสบปัญหาจะไม่มีไตร่ตรองหาเหตุผล ไม่มีการพิจารณาสิ่งแวดล้อมเป็นการจำและเลียนแบบพฤติกรรมที่เคยแก้ปัญหาได้ เนื่องจากเด็กยังไม่เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเป็นเหตุเป็นผล

2. การแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูกการแก้ปัญหาแบบนี้มีการวิจัยสรุปลงความเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเด็กวัยรุ่น เพราะเด็กวัยนี้ต้องการอิสระและต้องการแสดงว่าตนเป็นที่พึ่งของตนได้

3. การแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายใน ยากแก่การสังเกตที่นิยมใช้มากที่สุด คือ การหยั่งเห็น การหยั่งเห็นนี้ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์เดิม

4. การแก้ปัญหาโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ การแก้ปัญหาในระดับนี้ถือว่าเป็นระดับที่สูงสุดและใช้ได้ผลดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน

โธมัส (Thomas) ได้จำแนกลักษณะการแก้ปัญหา มี 2 ประเภท คือ

(จันทนา ภาคบงกช. 2528 : 25 ; อ้างอิงจาก Thomas. 1972. *Varieties of Cognitive Skills: Taxonomies and Model of the intellect.*)

1. ปัญหาที่มีคำตอบอยู่แล้ว ได้แก่ การค้นคว้าหาคำตอบในวิชาคณิตศาสตร์ และแบบฝึกหัด วิชาวิทยาศาสตร์

2. ปัญหาที่เปิดกว้างไม่มีกฎเกณฑ์เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ปัญหาสำหรับฝึกความคิดสร้างสรรค์

เฟรดเดอริกสัน (Frederikson) ได้จำแนกการแก้ปัญหาออกเป็น 2 ประเภท คือ (จันทนา ภาคบงกช. 2528 : 25 ; อ้างอิงจาก Frederikson. 1984. *Review of Education Research.*)

1. ปัญหาซึ่งกำหนดชัดเจนหรือปัญหาที่มีความสมบูรณ์ มักใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ การฝึกฝนการแก้ปัญหาประเภทนี้ช่วยให้เกิดกระบวนการคิดที่จับไว้ และอัตโนมัติ เน้นการแก้ปัญหาเฉพาะบางด้านง่ายต่อการประเมินครูสามารถพบข้อบกพร่องและทำการแนะนำช่วยเหลือได้อย่างง่ายจึงให้ผลรวดเร็วแต่ยากที่จะนำไปสู่ความคิดในระดับสูง

2. ปัญหาซึ่งไม่กระจายชัดหรือมีความไม่สมบูรณ์ในตัวปัญหา เป็นตัวปัญหาที่มีความซับซ้อน เมื่อทำให้ปัญหากระจ่ายขึ้นจะสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็วผู้เรียนต้องหาความสัมพันธ์และแยกแยะประเด็นปัญหาโดยอาศัยความรู้ด้านการคิด และความจำเป็นที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยก่อนที่จะดำเนินการติดตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้

จะเห็นได้ว่า ประเภทของการแก้ปัญหาส่วนใหญ่แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความชัดเจนหรือปัญหาที่มีความสมบูรณ์ มีคำตอบแน่นอน มักใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถวัดได้ ส่วนอีกปัญหาเป็นปัญหาประเภทเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันซึ่งไม่มีความชัดเจนและมีความซับซ้อน ต้องอาศัยประสบการณ์และทำความเข้าใจอย่างกระจ่างชัด จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า วิธีการแก้ปัญหามีจะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องรู้จักปัญหา เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงหาวิธีการแก้ปัญหา ในการแก้ปัญหของมนุษย์นั้นก็วิธีที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ประสบกับปัญหาจะต้องรู้จักสังเกตและพิจารณาให้เข้าใจข้อเท็จจริงและรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนนำประสบการณ์เดิมมาประกอบให้

3.1.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาละเอียดหรือได้ผลดี ตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

ซูซีฟ อ่อนโคกลง (2522 : 121 – 123) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา มี 3 ประการ คือ

1. ตัวผู้เรียน (Condition in Learner) ได้แก่ ระดับเชาวน์ปัญญา ลักษณะอารมณ์ อายุ แรงจูงใจ และประสบการณ์

2. สถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Condition in Learning Situation) ถ้าปัญหานั้นเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนหรือแก้ปัญหา หรือถ้ามีผู้ชี้แนะสำหรับปัญหาที่ยาก ๆ จะ

ทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือถ้าปัญหานั้นเป็นปัญหาที่ต่อเนื่อง หรือ คล้ายคลึงกับปัญหาที่เคยเรียนรู้มาแล้ว ก็จะทำให้การแก้ปัญหานั้นง่ายขึ้น

3. การแก้ปัญหเป็นหมู่ (Problem Solving in Group) คือ การให้เด็กมีโอกาสร่วมกันแก้ปัญหา มีการอภิปราย และการถกเถียงกัน ซึ่งการแก้ปัญหานี้ต้องอาศัยความร่วมมือของคนหลาย ๆ คน

สุวัฒน์ มุทเมธา (วยุภา จิตรสิงห์. 2534: 11; อ้างอิงจาก สุวัฒน์ มุทเมธา (2523 :202- 204) กล่าวว่า การแก้ปัญหามีสภาพทั่วไป ดังนี้

1. การแก้ปัญหานั้น ผู้แก้ต้องคิดหลาย ๆ แบบ และมีความสามารถหลาย ๆ อย่าง เช่น คิดแบบวิเคราะห์ การคิดแบบสังเคราะห์ เป็นต้น

2. สภาพหรือแบบของปัญหาที่มีความยากง่ายสลับซับซ้อนต่างกัน การพิจารณาปัญหา และการจัดรวบรวมประสบการณ์เพื่อแก้ปัญหาก็มีความแตกต่างกัน

3. ลักษณะของผู้แก้ปัญหาก็ได้แก่

3.1 อารมณ์ของผู้แก้ปัญห

3.2 ระดับสติปัญญาของผู้แก้ปัญห

3.3 ระดับแรงจูงใจ

3.4 การฝึกให้รู้จักคิดหลาย ๆ แบบ การใช้การแก้ปัญหหลายวิธี

4. การแบ่งกลุ่มเพื่อแก้ปัญห โดยให้สมาชิกมีจำนวนพอเหมาะ สมาชิกมีความรู้สึกร่วมกัน ปลอดภัยและได้รับการยอมรับ ย่อมแก้ปัญหได้ดีกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกมากหรือน้อยเกินไป

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 259 – 260) กล่าวว่า การแก้ปัญหแต่ละครั้ง จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถของเชาวน์ปัญญา คือ ผู้มีเชาวน์ปัญญาสูง ย่อมแก้ปัญหได้ดีกว่าผู้ที่มีเชาวน์ปัญญาดำ

2. การเรียนรู้ ถ้าเด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักการแก้ปัญหอย่างแท้จริงแล้ว เมื่อประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็จะสามารถแก้ปัญหได้ถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

3. การรู้จักคิดและเป็นเหตุเป็นผล โดยอาศัย

3.1 ข้อเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์เดิม

3.2 จุดมุ่งหมายในการคิดและแก้ปัญห

3.3 ระยะเวลาในการไตร่ตรองหาเหตุผลที่ดีที่สุด

อารี เพชรผุด (2528 : 220) กล่าวว่า องค์ประกอบของแก้ปัญหาที่เด็กจะแก้ปัญหานั้น เด็กจะแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เฉพาะโอกาส รวมทั้งความมีอิสระในการตัดสินใจ

ออซูเบล (Ausubel. 1968: 551) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ทำให้บุคคลแตกต่างกันในการแก้ปัญหามีดังนี้

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชาและความเคยชินในการคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น
2. การใช้ “แบบการคิด” ที่ไวต่อการแก้ปัญหาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ
3. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ เช่น แรงขับ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความวิตกกังวล เป็นต้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนั้น ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น เช่น ตัวผู้เรียนหรือผู้แก้ปัญหา สถานการณ์และโอกาสในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นอิสระ ความรู้สึกอบอุ่น การยอมรับจากบุคคลรอบข้างและการส่งเสริมการทำงานกันเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กพัฒนาความคิดอันนำไปสู่การแก้ปัญหาเพราะการแก้ปัญหานั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมเขาวินิจฉัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กและการนำมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.6 ขั้นตอนในกระบวนการแก้ปัญหา

ดิวอี้ (Dewey. 1976: 130) มีความเห็นว่า กระบวนการในการคิดแก้ปัญหานั้นควรประกอบด้วย กระบวนการต่าง ๆ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (Preparation) หมายถึง ขั้นการตั้งปัญหาหรือค้นหาปัญหาว่าปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์นั้น ๆ คือ อะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) หมายถึง ขั้นตอนในการพิจารณาว่าสิ่งใดบ้างเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหา หรือสิ่งใดที่ไม่ใช่สาเหตุที่สำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จะมีลักษณะแตกต่างกันมีระดับความยากง่ายที่จะแก้ไขได้ต่างกันจึงต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

- 2.1 มีตัวแปรต้น หรือองค์ประกอบอะไรบ้าง
- 2.2 มีอะไรบ้างที่ต้องทำในการแก้ปัญหา
- 2.3 ต้องมองปัญหาในวงกว้าง โดยไม่มองเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อจะแก้ปัญหานั้นตอน
- 2.4 ต้องรู้จักคำถามที่จะเป็นกุญแจนำไปสู่การแก้ปัญหา
- 2.5 พยายามดูเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริง ๆ บางครั้งอาจมีสิ่งที่เรามองเห็นไม่ชัดเจนที่เป็นตัวก่อให้เกิดปัญหา ถ้าขจัดสิ่งนั้นได้ก็จะแก้ปัญหานั้นได้

ขั้นที่ 3 ขั้นการเสนอแนวทางการแก้ปัญหา (Production) หมายถึง การหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา แล้วออกมาในรูปวิธีการเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา เพื่อตั้งสมมติฐานที่ต้องพิจารณาสืบต่อไป

3.1 จะมีวิธีการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาอย่างไร

3.2 สร้างสมมติฐานหรือคำถามที่อาจเป็นไปได้เพื่อช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบผล (Verification) หมายถึง ขั้นในการเสนอเกณฑ์เพื่อการตรวจสอบผลลัพธ์ได้จากการเสนอวิธีแก้ปัญหา ถ้าผลลัพธ์ไม่ได้ผล ต้องมีการเสนอวิธีแก้ปัญหาใหม่จนกว่าจะได้วิธีการที่ดีที่สุดหรือถูกต้องที่สุด

ขั้นที่ 5 ขั้นการนำไปประยุกต์ใหม่ (Reapplication) หมายถึง การนำวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องไปใช้ในโอกาสข้างหน้า เมื่อพบกับเหตุการณ์คล้ายกับปัญหาที่เคยพบแล้ว

ทอร์เรน (Torrance) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving) แบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาความจริง (Fact – Finding) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิด ความรู้สึกกังวล มีความสับสนวุ่นวาย เกิดขึ้นในจิตใจแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอะไร จากจุดนี้ก็พยายามตั้งสติ และหาข้อมูลพิจารณาดูว่าความยุ่งยาก วุ่นวาย สับสน หรือสิ่งที่กังวลใจนั้นคืออะไร

ขั้นที่ 2 ค้นพบปัญหา (Problem – Finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 1 เมื่อได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้ว จึงเข้าใจและสรุปว่า ความกังวลใจความสับสนวุ่นวายในใจนั้นก็คือ การเกิดมีปัญหานั้นเอง

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐาน (Idea – Finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 2 เมื่อรู้ว่าปัญหาเกิดขึ้นก็จะพยายามคิดและตั้งสมมติฐานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (Solution – Finding) ในขั้นนี้ก็จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐานในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptation – Finding) ขั้นนี้ก็จะเป็นการยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วว่า จะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไรและต่อจากจุดนี้การแก้ปัญหาหรือการค้นพบยังไม่จบตรงนี้ แต่ผลที่ได้จากการค้นพบจะไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า New Challenge (อารีย์ พันธุ์ณี. 2543: 154)

เวียร์ (Weir. 1974: 16-18) ได้เสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหา 4 ขั้น ที่นักการศึกษาให้การยอมรับและใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติ ทำให้สามารถกำหนดระยะเวลา วิธีการทำงานที่แน่นอนได้ดี ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นระบุปัญหาวิเคราะห์ประโยคที่เป็นปัญหาหรือตั้งปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหายาในขอบเขตที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นนิยามสาเหตุของปัญหาโดยแยกแยะจากลักษณะที่สำคัญ หรือวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบอกสาเหตุที่แท้จริงหรือสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นค้นหาแนวทางแก้ปัญหาดังสมมติฐานหรือวิธีการแก้ปัญหามาตรฐาน หมายถึง ความสามารถหาวิธีการแก้ปัญหามาตรฐานให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นพิสูจน์คำตอบ ผลลัพธ์ที่ได้จากปัญหาหรือตรวจสอบผลลัพธ์ หมายถึง ความสามารถในการอธิบายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหามาตรฐานว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ เวียร์ ได้กล่าวถึง หลักการแก้ปัญหามาตรฐาน (Perception for Problem Solution) 6 ประการดังนี้

1. เริ่มต้นการวิเคราะห์ปัญหาคืออะไร ทบทวนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งได้รูปแบบที่ครอบคลุมเรื่องทั้งหมดต่อไปคือการแยกแยะปัญหาที่แท้จริงจากสิ่งที่ปรากฏชัดเจนเห็นได้ง่าย จากนั้นนำไปโยงกับปัญหาใกล้เคียง ๆ ตัวเข้ากับปัญหาทั้งหมดซึ่งบางครั้งอาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่แฝงอยู่ในปัญหาหลักการในข้อนี้คือ หาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ย่อยต่าง ๆ และความเหมาะสมของเหตุการณ์นั้น ๆ

2. การตัดสินใจในการนิยามปัญหา ซึ่งหลักการข้อนี้จะช่วยคลี่คลายข้อสงสัยที่ติดอยู่ในใจซึ่งลักษณะของปัญหา ส่วนใหญ่ คือ เรื่องของการให้ความหมายของคำ (Semantic) บ่อยครั้งที่ใช้เวลามากกว่าครึ่งหนึ่งของการแก้ปัญหาคือ การให้ความหมายที่คำนึงถึงความเหมาะสมของข้อความมากกว่าความเป็นจริงสามารถหลีกเลี่ยงปัญหานี้ได้ โดยการสร้างนิสัยระมัดระวังการนิยามความหมายคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

3. การเรียบเรียงเหตุการณ์ต่าง ๆ ของปัญหา ผู้ศึกษาอาจจะพบว่า มีความยุ่งยากในการตัดสินใจในความสัมพันธ์ของปัญหา เช่น ปัญหา B และ C ว่ามีอะไรมีความสัมพันธ์สูงกว่ากัน เมื่อได้รับข้อมูล A น้อยกว่า อยู่ในแบบของตรรกศาสตร์ ซึ่งเทียบได้กับ B มากกว่า A และ A มากกว่า C

4. ถ้าพบว่าไม่มีทางหาคำตอบจากวิธีการเดิมให้หาวิธีการใหม่ โดยการไตร่ตรองหนทางที่เป็นไปได้และกำหนดตัวเลือกจากหนทางที่เป็นส่วนใหญ่ ๆ ของปัญหาทั้งหมด ถ้ามีตัวเลือกมากก็จะสามารถหาหนทางแก้ไขให้ดีขึ้นได้

5. ให้นหยุดพักเมื่อติดขัดหรือพบอุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหามาตรฐานบ่อยครั้งปัญหามองเข้ามาหาโดยที่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ เลย ความคิดใหม่อาจเกิดขึ้นในขณะที่กำลังอาบน้ำ หรือ โยน

หมวด มักพูดเสมอถึงเรื่อง 3Bs ซึ่งได้แก่ Bus, Bath และ Bed เป็นสถานการณ์ที่เราค้นพบสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

6. ปรึกษาปัญหากับผู้อื่น ควรมีการอภิปรายปัญหากับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดแง่คิดต่าง ๆ ที่อาจมองข้ามไป ซึ่งการอภิปรายปัญหา ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ นี้จะช่วยให้การแก้ปัญหาได้สำเร็จอย่างมาก

จากขั้นตอนในการแก้ปัญหาดังกล่าว เห็นได้ว่ามีขั้นตอนในการแก้ปัญหาหลายอย่างที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ดังนั้น เราจึงต้อง รู้จักปัญหา เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และจึงหาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

3.1.7 การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กนั้น สามารถส่งเสริมได้ด้วยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่มีคุณค่า โดยต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายต่าง ๆ อย่าง เหมาะสม ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย ดังนี้ (Leonard, Derman and Miles. 1963 : 45)

1. ทักษะที่ดี
2. มีพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และชื่นชมในสิ่งเหล่านั้น
4. มีการแสดงออกด้านการคิดแก้ปัญหา
5. มีอิสระในการคิดแก้ปัญหา
6. มีความเข้าใจในความรู้และทักษะต่าง ๆ

จันทนา ภาคบงกช (2528 : 47 – 49) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. การให้ความรักและความอบอุ่น สนองความต้องการของเด็กอย่างมีเหตุมีผลทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเองและมองโลกในแง่ดี
2. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง การส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเองโดยเหมาะสมแก่วัย จะช่วยให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่น เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นพื้นฐานการในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กต่อไป
3. การซักถามของเด็กและการตอบคำถามของผู้ใหญ่ ควรได้รับความสนใจและตอบคำถามเด็กสนทนาด้านความจำ การคิดหาเหตุผล เพื่อให้เด็กได้แสดงออกและฝึกการคิด

4. การฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต ควรจัดหาอุปกรณ์หรือสิ่งเร้าให้เด็กพัฒนาการสังเกต โดยใช้ประสาทการรับรู้ทุกด้าน การตั้งคำถาม หรือชี้แนะโดยผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและหาความจริงจากการสังเกต

5. การแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความพอใจ จะช่วยให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น

6. การให้รางวัล ควรให้รางวัลเมื่อเด็กทำสิ่งที่ดีงามในโอกาสอันเหมาะสม แสดงความชื่นชมและกล่าวย้าให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กทำในสิ่งที่ดี น่าสนใจ จะทำให้เด็กมีความรู้สึที่ดีต่อตนเอง และมีกำลังใจที่จะทำในสิ่งที่ดีงาม

7. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดของเด็กและมีบรรยากาศที่เป็นอิสระ ไม่เคร่งเครียดช่วยให้เด็กรู้สึกสบายใจ มีความรู้สึกที่ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

นอกจากผู้ปกครองแล้ว สถานศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ครูจึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ซึ่ง ฉันทนา ภาคบงกช (2528 : 47-49) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การจัดกิจกรรม ควรมีความยากง่าย เหมาะสมกับวัย และช่วงความสนใจของเด็ก
2. จัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อเด็กควรให้เด็กได้เรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติได้กิจกรรม ควรอยู่ในความสนใจของเด็ก เกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าสิ่งที่ได้เรียนรู้

3. ควรมีการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การชมเชย การให้รางวัล เป็นต้น

4. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกิจกรรม จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่มีความเคร่งเครียด

5. สร้างทัศนคติที่ดีต่อตัวครู ครูควรปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมและควรสร้างสัมพันธภาพกับเด็กเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับ

เจษฎา ศุภางคเสน (2530 : 28-29) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. ฝึกฝนให้เด็กทำงานตามขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา คือ การรวบรวมข้อมูล ตั้งสมมติฐาน รวบรวมวิธีการแก้ปัญหา และทดสอบสมมติฐาน

2. ควรเน้นในเรื่องการรวบรวมข้อมูลให้มาก

3. ฝึกให้รู้จักใช้ทักษะในการแก้ปัญหา คือ ฝึกให้คิดเกี่ยวกับปัญหา การแก้ปัญหา ด้วยวิธีต่าง ๆ และ การทำนายผลของวิธีการแก้ปัญหานั้น

4. ใช้วิธีการชี้แจงอธิบายเหตุผล หลีกเลี่ยงการเหมิงวอดกับเด็ก
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ
6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก เพราะมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา
7. ให้โอกาสเด็กได้ตัดสินใจด้วยตนเอง
8. กระตุ้นให้เด็กได้คิดในหลายทิศทาง เพื่อนำไปใช้กับปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหานั้นควรได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเริ่มตั้งแต่ผู้ปกครอง ในขณะที่เด็กยังเล็ก สถานศึกษา ครู อาจารย์ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ธรรมชาติของเด็ก ให้ความสนใจเสริมสร้างทักษะการคิด จัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบและเปิดโอกาสให้เด็กคิดและลงมือกระทำด้วยตนเอง เด็กจะได้รับการพัฒนาทักษะเด็กจะกล้าแสดงออก และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เซง และ กาสเคิล (Chang an Gaskill. 1981: Abstract) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาในรายวิชาที่ศึกษาของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล จำนวน 67 คน ซึ่งจะทดสอบขณะศึกษาและหลังจากศึกษาจบรายวิชานั้นแล้ว ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาที่มีความมั่นใจในการปรับปรุงการแก้ปัญหามากขึ้น ซึ่งการปรับปรุงด้านการแก้ปัญหานี้จะสัมพันธ์กับอายุ ประสบการณ์ และรายวิชา

มาคาทิน (Makhathini. 1996: Abstract) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหานักศึกษาปริญญาตรีในการฝึกก่อนสำเร็จการศึกษาในภาควิชาการพยาบาลพื้นฐาน ระหว่างชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าทักษะการแก้ปัญหานักศึกษาในการฝึกก่อนสำเร็จการศึกษานั้นไม่เป็นที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการแก้ปัญหามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นบ้างจากปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 โดยระดับการแสดงออกชั้นปีที่ 4 สูงกว่าเมื่ออยู่ปี 3 เล็กน้อย

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อรุณี เหลืองหิรัญ (2533 : 77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอดกับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการ

ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด มีความพร้อมทางภาษาและความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ

วยุภา จิตรสิงห์ (2534 : 53) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามเชื่อมโยงเนื้อหา และเชื่อมโยงประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย 5-6 ปี โดยเปรียบเทียบระหว่างเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามเชื่อมโยงเนื้อหา และครูใช้คำถามเชื่อมโยงประสบการณ์ ผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและคำถามเชื่อมโยงประสบการณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

สุกาญจนา ทองย้อย (2545 : 75-76) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทางการพยาบาลของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ในเขตภาคกลาง สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยบรมราชชนนี มี 5 ตัวแปร ได้แก่ ชั้นปี ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์นิเทศก์ด้านการปฏิบัติตนต่ออาจารย์นิเทศก์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์นิเทศก์ด้านการปฏิบัติตนของอาจารย์นิเทศก์ต่อนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทางการพยาบาลของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการแก้ปัญหาด้วย เช่น ระดับสติปัญญา อายุ ประสบการณ์เดิม การจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และท้าทายให้เด็กฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้เรียนจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนน้อย จำนวน 48 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 60 คน ตอบแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

2.2 ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำคะแนนนักศึกษาทุกคนมาเรียงลำดับจากคะแนนสูงลงมาต่ำ แล้วคัดเลือกผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนน้อย จำนวน 48 คน

2.3 ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจจากนักศึกษาข้อ 2.2 ในการเข้าร่วมการทดลอง ปรากฏว่านักศึกษาสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม

1.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

1.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ ดร. พาสณา จุฬรัตน์ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย วิธีการดำเนินการ ตลอดจนทั้งนิยามศัพท์เฉพาะ ก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

1.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้นมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีไขกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อดูความเหมาะสมของวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการ ตลอดจนทั้งเวลาที่ใช้ในการทดลอง

1.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่ได้ทำการทดลองมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยในวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 17.00 – 17.50 น. และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 9.00 – 10.50 น. ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน – 28 ธันวาคม 2546 สำหรับกลุ่มควบคุมนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

2.1 ศึกษาทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน ทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองและความสามารถในการแก้ปัญหาแก้ปัญหาการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามของ จรรยา ทอดสนิท (2545 : 83 – 91) รัฎเกล้า ชาตะวราหะ (2543:94 –96) ทรายทอง ตั้งถาวรกิจ (2537: 93 – 103) และ สิริวรรณ ตะรุสานนท์ (2542 :

132 -142) และนำมาปรับปรุงสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และ ดร. พาสณา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะตามที่ผู้วิจัยกำหนด และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปทดลองใช้

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนจำนวน 23 ข้อ ที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิตินันท์ วิทยาเขตมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

2.5 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยให้คะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักศึกษาที่ 25 % คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ (t-test) แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ในการทดลอง ได้จำนวน 20 ข้อ มีค่า t ระหว่างถึง 2.449 ถึง 4.583

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อ 2.5 มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9042

2.7 ลักษณะแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนเป็นแบบสอบถามที่เป็นสถานการณ์ ดังตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน ตามแนวคิดวิธีการวัดของลี และ บอบโก ซึ่งได้เปรียบเทียบการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 วิธี คือ แบบวัดความเข้มหรือความมั่นใจ (Self - efficacy strength) แบบวัดระดับความยาก (Self - efficacy magnitude) การวัดแบบผสม คือ ใช้วัดทั้งระดับความมั่นใจและระดับความยาก และวิธีการวัดความเข้มหรือความมั่นใจ ซึ่ง ลีและบอบโก พบว่า วิธีแบบผสมตรงกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura. 1986) มากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบผสมทั้งระดับความมั่นใจและระดับความยาก

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในลักษณะให้นักศึกษาประเมินหรือตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนว่าจะสามารถนำความรู้ และประสบการณ์เดิมและหลักการของบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่ประสบในด้านการเรียนกับสถานการณ์ใหม่

ตัวอย่างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสอบถามสภาพการปฏิบัติตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่มีคำตอบถูกหรือผิด ขอให้นักศึกษาตอบตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด แบบสอบถามจะมีคำตอบเป็นข้อ ๆ แต่ละข้อมีคำตอบคือ ก, ข และ ค ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว และทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้ต่างหาก (โปรดทำทุกข้อ)

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน: การเข้าเรียนสาย

ศักดิ์สิทธิ์เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของวิทยาลัย ที่ต้องฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อเตรียมไปแข่งขัน และต้องซ้อมกีฬา ทุก ๆ วัน เป็นประจำ วันละหลาย ๆ ชั่วโมง หลังจากซ้อมกีฬาเสร็จ ศักดิ์สิทธิ์ก็ต้องทำงานหรือการบ้านต่อ ทำให้ต้องเข้านอนดึก ความเหนื่อยล้าจากการซ้อมกีฬา และการนอนดึกเพราะต้องทำการบ้าน และงานต่าง ๆ ที่ต้องส่งอาจารย์ ทำให้ศักดิ์สิทธิ์เข้าเรียนสายเป็นประจำในวิชาที่มีเรียนในตอนเช้า ถ้านักศึกษาเป็นศักดิ์สิทธิ์นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ถอนตัวจากการเป็นนักกีฬาของวิทยาลัย เพราะเป็นสาเหตุให้เข้าเรียนสาย (1)
- ข. ไปขออนุญาตผู้ฝึกสอนกีฬา ฝึกซ้อมบาสเกตบอลให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาทำการบ้านมากขึ้น (2)
- ค. พยายามหาเวลาว่างขณะอยู่โรงเรียน ทำการบ้านที่สามารถทำได้ให้เสร็จก่อนบางส่วน ส่วนใดที่ยังไม่เสร็จ ก็ค่อยไปทำต่อในตอนกลางคืน (3)

**การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ
ขาดแรงจูงใจในการเรียน**

แพรวา เป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง และมีความตั้งใจว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาจะไปสอบเป็นแอร์โฮสเตส เพราะมีความถนัดทางด้านภาษาต่างประเทศ จึงรู้สึกไม่ชอบเรียนวิชาปรัชญาเบื้องต้น เพราะคิดว่าไม่สามารถนำไปใช้ได้ในพื้นที่การทำงานหลังจากจบการศึกษา จึงไม่สนใจเรียนวิชาปรัชญาเบื้องต้น ทำให้ผลสอบออกมาไม่ดี ถ้านักศึกษาเป็นแพรวาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. พยายามทำคะแนนวิชาที่ชอบให้ได้ดีเพื่อจะได้คะแนนเฉลี่ยดีๆ ก็พอ(2)
- ข. พยายามตั้งใจเรียนวิชาปรัชญาเบื้องต้นให้มากขึ้น(3)
- ค. ไม่ต้องสนใจ เพราะเรียนวิชาอื่นๆ ได้ดีอยู่แล้ว(1)

**การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน
(ความยาก-ง่าย)**

โมรินากะ เป็นนักศึกษาต่างชาติ อารมณ์ดี นิสัยร่าเริงโมรินากะไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะราชาศัพท์เพราะเป็นวิชาที่เข้าใจยาก อาจารย์ก็สอนแบบไทยโบราณ พูดจาเนิบ ๆ และเป็นวิชาที่สอนในชั้นวงเวียน ทำให้โมรินากะ หลับในห้องเรียนบ่อย ๆ ถ้านักศึกษาเป็นโมรินากะ นักศึกษาจะทำอย่างไร

- ก. พยายามศึกษาทำความเข้าใจล่วงหน้าในบทที่อาจารย์จะสอนในแต่ละชั่วโมงเรียน เพื่อใน
เวลาเรียนจะได้เข้าใจมากขึ้นและไม่เกิดอาการเบื่อ (3)
- ข. ไม่พยายามทำสิ่งใดๆ เพราะไม่ชอบวิชานี้(1)
- ค. พยายามตั้งใจเรียนในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น และนั่งเรียนด้านหน้าห้องเพื่อจะได้ฟังได้
ชัดเจนและไม่กล้าหลับ(2)

**การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาไม่ทำแบบฝึกหัด ไม่ส่งการบ้าน หรือ
รายงานตามที่ได้รับมอบหมาย**

กานดา เป็นนักศึกษาที่มีความตั้งใจเรียน แต่เรียนไม่ค่อยเก่ง เนื่องจากเนื้อหาบางวิชามีความยากและเมื่ออาจารย์สั่งงาน แบบฝึกหัด หรือการบ้านกานดามักจะทำผิดอยู่บ่อย ๆ จนทำให้กานดารู้สึกหมดกำลังใจที่จะทำแบบฝึกหัด งาน หรือ การบ้านที่อาจารย์สั่ง ถ้านักศึกษาเป็นกานดา นักศึกษาจะทำอย่างไร

- ก. เลือกส่งงาน แบบฝึกหัด หรือ การบ้าน ในวิชาที่เข้าใจและสามารถทำได้ (1)
- ข. ส่งงาน แบบฝึกหัด หรือการบ้านทุกวิชา แม้ว่าบางวิชาจะไม่เข้าใจ แต่ก็พยายามทำส่ง (2)
- ค. ส่งงาน แบบฝึกหัดหรือการบ้านทุกวิชา แต่ถ้าวิชาใดไม่เข้าใจก็ไปหาอาจารย์หรือเพื่อนให้ช่วยอธิบาย เมื่อเข้าใจแล้วจึงทำงานส่ง (3)

**การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาการมีอุปกรณ์การเรียนไม่ครบหรือ
สูญหาย สื่อการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์
สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม**

อาจารย์วิชาประวัติศาสตร์มอบหมายให้นักศึกษาอ่านหนังสือประกอบการเรียนซึ่งเป็นหนังสือภาษาอังกฤษที่มีราคาแพง โดยให้นักศึกษายืมหนังสือดังกล่าวจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยแต่หนังสือมีไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษาทุกคน นับดาวจึงไม่มีหนังสือสำหรับอ่านประกอบ และถ้านักศึกษาเป็นนักดาวนักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ตัดสินใจไม่อ่านเพราะเป็นเพียงหนังสืออ่านประกอบเท่านั้น และอ่านหนังสือเรียนอย่างตั้งใจต่อไป(1)
- ข. พยายามชักชวนเพื่อนๆ ให้ร่วมกันซื้อหนังสือและแบ่งกันอ่าน(2)
- ค. พยายามหาเพื่อนที่ยืมหนังสือดังกล่าวไป และทำสำเนาหนังสือดังกล่าว หรือขอยืมต่อจากเพื่อนคนนั้น(3)

**การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาการไม่เข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนและ
กิจกรรมที่สถาบันจัดขึ้น**

สังสรรค์ เป็นคนเรียนเก่ง ใช้เวลาว่างในการเรียนหนังสือและเข้าห้องสมุดเป็นประจำ สังสรรค์จึงไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางห้องและสถาบันจัดขึ้น เพราะรู้สึกว่ามีประโยชน์และเสียเวลาในการศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ถ้านักศึกษาเป็นสังสรรค์ นักศึกษาจะปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมและไม่รู้สึกว่าเสียเวลา

- ก. เลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นอีกแนวทางหนึ่งของวิถีการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เช่น กิจกรรมห้องสมุด แข่งขันตอบคำถาม(3)

- ข. คิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการพักผ่อนสมองจากการเรียนหนังสือและเป็นการสร้างมิตรภาพกับเพื่อนใหม่ ๆ โดยเลือกกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้เวลามาก และช่วยในการพักผ่อนสมองเช่น ฝึกโยคะ เดินแอร์โรบิค หรือทำอาหาร(2)
- ค. ไม่สนใจ เสียเวลา ปฏิบัติเหมือนเดิม(1)

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน เช่น ตามเพื่อน เข้ากับเพื่อนไม่ได้

พิทักษ์พงศ์เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ที่มีผลงานทางด้านวิทยาศาสตร์ส่งเข้าประกวดมากมายและชอบใช้เวลาเรียนวิชาอื่นๆ ไปเข้าห้องทดลองวิทยาศาสตร์ทำให้ขาดเรียนวิชาอื่นๆหลายวิชา แต่ก็ได้รับการยกเว้นการลงชื่อเข้าเรียนในบางวิชา แต่ก็มีปัญหากับเพื่อนเพราะถูกมองว่าเป็นนักศึกษาที่มีสิทธิพิเศษเหนือนักศึกษาคนอื่น ถ้านักศึกษาเป็นพิทักษ์พงศ์จะทำอย่างไร

- ก. ไม่สนใจ เพราะอาจารย์ไม่ได้ว่าอะไร(1)
- ข. พยายามทำให้มีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม จะได้รับสิทธิพิเศษเหนือคนอื่นต่อไป(2)
- ค. พยายามช่วยเหลือเพื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อนๆ จะได้ยอมรับ(3)

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาการแบ่งเวลาในการเรียน เช่น การเรียน กิจกรรม และการเข้าสังคม

กมลชนก เป็นคนที่ทำอะไรช้า และใช้เวลามากในการตัดสินใจไม่ว่าจะแต่งตัว กว่าที่จะเลือกเสื้อผ้าได้ กว่าที่จะออกจากหอพักไปเรียน เลิกเรียนกว่าจะกลับบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาพอเพียงในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ถ้านักศึกษาเป็นนางสาวกมลชนก จะทำอย่างไร

- ก. ปรึกษาเพื่อนที่มีความเป็นระเบียบ เพื่อให้เพื่อนช่วยจัดระเบียบในการแบ่งเวลาให้จะได้มีเวลาในการทำกิจกรรม (1)
- ข. จัดตารางเวลาด้วยตนเอง และเอาจริงเอาจังในการปฏิบัติตนให้ตรงตามเวลา (3)
- ค. พยายามเตรียมตัวล่วงหน้าในบางวัน เช่น เตรียมเสื้อผ้า หนังสือ ตารางสอน ทำการบ้าน เพื่อให้มีเวลาเหลือในการทำกิจกรรม (2)

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาการขาดความพร้อมในการสอบ

การทบทวนบทเรียน การเตรียมตัวสอบ

ทุกครั้งที่มีการสอบย่อย หรือทดสอบต่าง ๆ จิตภา ซึ่งมีความสามารถท่องจำได้ไว มักจะนั่งนอนใจ และเริ่มต้นอ่านหนังสือสอบในตอนใกล้สอบเสมอ เมื่อมาถึงการสอบปลายภาค อาจารย์บอกว่า จะมีการออกข้อสอบย้อนหลังเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ ตั้งแต่ต้นเทอม ทำให้เนื้อหาที่ต้องอ่านสอบมีจำนวนมาก และต้องอ่านประกอบกันหลายเล่ม จึงทำให้จิตภาไม่สามารถอ่านหนังสือได้ทัน ถ้านักศึกษาเป็นจิตภาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ไม่กังวล และอ่านเท่าที่อ่านได้เท่านั้น(1)
- ข. พยายามหาเวลา หรือลดการทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อมาอ่านหนังสือ(3)
- ค. ตั้งใจอ่านเฉพาะสิ่งที่ไม่เข้าใจเท่านั้น(2)

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน : ปัญหาการขาดเทคนิคการเรียน

คมกริชไม่ค่อยตั้งใจเรียนและมักจะนำเทปมาบันทึกคำบรรยายของอาจารย์ในชั้นเรียนเสมอ เมื่อกลับถึงบ้านคมกริชจะถอดเทปทั้งหมดเพื่ออ่านต่อไป แต่ผลการเรียนของคมกริช ก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร ถ้านักศึกษาเป็นคมกริชนักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ตั้งใจเรียนในห้องเรียนให้มากขึ้น และบันทึกเทปคำบรรยายของอาจารย์มาฟังต่อที่บ้าน (3)
- ข. พยายามฟังเทปคำบรรยายหลายๆ รอบเพื่อทำความเข้าใจ (2)
- ค. พยายามอ่านหนังสือแทนดีกว่า เพราะเทคนิคการเรียนแบบนี้ไม่ได้ผล (1)

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบหรือรับรู้ในชีวิต สำหรับการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเองออกมาโดยเลือกจาก 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีคะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดดังนี้

ถ้านักศึกษามีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมาก	ได้	3 คะแนน
ถ้านักศึกษามีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนปานกลาง	ได้	2 คะแนน
ถ้านักศึกษามีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนน้อย	ได้	1 คะแนน

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest–Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁ E	X	T ₂ E
RC	T ₁ C	~	T ₂ C

ความหมายของสัญลักษณ์

R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม (Random Assigned)
E	แทน	กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
C	แทน	กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
X	แทน	การฝึกการได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
~	แทน	การไม่ได้รับการฝึกการใช้กิจกรรมกลุ่ม
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา การเรียนก่อนการดำเนินการใช้โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นเวลา ในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ โดยในวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 17.00 – 17.50 น. และ วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 9.00 – 10.50 น. ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน – 28 ธันวาคม 2546

3. ระยะหลังทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา การเรียน โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันกับที่ให้นักศึกษาทำก่อนการทดลอง และเก็บไว้เป็นคะแนน หลังการทดลอง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังการไม่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบผลต่างของการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มกับนักศึกษาที่ไม่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน โดยใช้แบบเทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษา ในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

3.2 เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังไม่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

3.3 เปรียบเทียบผลต่างของการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนระหว่างนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มทดลอง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย
S.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S_{diff}	แทน	ผลต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
ΣD	แทน	ผลต่างของคะแนนการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลต่างของคะแนนการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลอง ยกกำลังสอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบผลต่างของการรับรู้ความสามารถปัญหาการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ดังแสดงในตาราง 2, 3 และ 4 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	47.47	2.973	82	6724	8.985**
หลังการทดลอง	15	52.93	2.187			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 แสดงว่า ภายหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในกลุ่มทดลองมี
การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากขึ้นกว่าก่อนการได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน
มากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนการทดลอง	15	45.93	2.815	25	625	5.493**
หลังการทดลอง	15	47.60	2.720			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ภายหลังจากที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในกลุ่มควบคุม มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นกว่าก่อนการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นหลังจากการที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของการรับรู้ความสามารถปัญหาด้านการเรียนของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วม
กิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{diff}$	S_{diff}	t
กลุ่มควบคุม	15	1.67	1.175	5.589**
กลุ่มทดลอง	15	5.47	2.356	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้ความสามารถ
แก้ปัญหาการเรียนมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้
ปัญหาการเรียนมากขึ้นกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติ
ฐานข้อ 3

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนก่อนและหลัง ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนก่อนและหลังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถปัญหาการเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากขึ้น หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากขึ้น หลังจากการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนน้อย จำนวน 48 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาไทย วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่มี

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนน้อย จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนก่อนการดำเนินการใช้โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นเวลา ในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ โดยในวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 17.00 – 17.50 น. และ วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 9.00 – 10.50 น. ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน – 28 ธันวาคม 2546

3. ระยะหลังทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันกับที่ให้นักศึกษาทำก่อนการทดลอง และเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม

2. เปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการไม่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม

3. เปรียบเทียบผลต่างของการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มกับนักศึกษาที่ไม่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่ม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นหลังจากที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากกว่านักศึกษาระดับปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 แสดงว่าการได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีในการนำไปพัฒนาบุคคลและกลุ่ม เพราะเป็นการให้ประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ สามารถช่วยให้ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความซาบซึ้ง และพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง กิจกรรมกลุ่มจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องความต้องการของบุคคลอื่นและตนเอง (คมเพชร จัตรศุกกุล. 2530:139) และสอดคล้องกับ รอเจอร์ส (ทศพร มณีศรีข้า.2539 : 129-130 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1970 *Psychotherapy and Personality Change*.) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบ (Gibb) พบว่า กิจกรรมกลุ่มจะให้ส่งเสริมสร้างสรรค์ทางจิตวิทยามาก กล่าวคือจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางความรู้สึกได้ตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ และเป็นไปอย่างมีธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง การรู้จักตัดสินใจได้ด้วย

ตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า บุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นลดการสงสัยและควบคุมผู้อื่น ได้แก่การใช้ อำนาจลดน้อยลง และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดย การทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ โดย ใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลอง และเทคนิคแม่แบบ เพื่อให้ นักศึกษา ได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ พิจารณาถึงข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนที่ เกิดขึ้น ศึกษาจาก การเลียนแบบสถานการณ์หรือ ตัวแบบ รู้จักและเข้าใจตนเองรวมทั้งสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางใน การแก้ไขและตัดสินใจด้วยตนเองได้ดีขึ้น

ผลของการศึกษารั้วนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของชิดชนก รุ่งแสง (2541: 43) ที่ได้ศึกษา ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษา พยาบาล ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร ผลการ วิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมากขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติกาญจน์ วิไลศิลป์ (2544: 38) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มและการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมที่มี ต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาวิศวกรรมชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิศวกรรมชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น หลังจากเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อรัญญา วันกิ่ง (2546:60) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการ อารมณ์ของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการ วิจัยพบว่า นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเองสูงขึ้น หลังจากได้ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นอกจากนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะดำเนินการทดลองการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 พบว่าในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งแรกเป็นการประหม่นเทศบรยากาศเต็มไปด้วย ความสนุกสนาน และมีความเป็นกันเอง โดยนักศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการเข้า ร่วมกิจกรรม จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาขณะร่วมกิจกรรมพบว่า ในระยะแรกนักศึกษายังไม่ ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น หรือ อภิปรายกลุ่มนัก เมื่อใช้สถานการณ์จำลองในการแสดงก็ยังไม่กล้า แสดงออก โดยมีท่าทีหัวเราะ ยิ้ม บางครั้งหยุดแสดงไปชั่วขณะ แต่ในระยะต่อมานักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความสนใจ ตั้งใจ ใส่ใจในกิจกรรมมากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงตามบทบาทที่ได้รับอย่างเต็มที่ นักศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรมเป็นอย่างดี มีการแสดงความคิดเห็น และ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่ง

กันและกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน นักศึกษามีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการฝึกครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการปัจฉิมนิเทศ ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้แสดงความคิดเห็น และแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษาต้องการให้มีการจัดกิจกรรมกลุ่มอีก การใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลอง และเทคนิคแม่แบบ นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เหมาะสมกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเอง และ ผู้อื่นได้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แสดงว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนได้

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 แสดงว่าการสอนแบบปกติสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนได้ ดังที่เยาเวพา เดชะคุปต์ (2517: 128) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนที่มีอายุและความสามารถแตกต่างกันได้รวมทั้งยังพบว่าการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของคณะอนุกรรมการศึกษาและการวิจัยทางการศึกษาพยาบาล (2533: 1) ที่มีแนวความคิดว่า การศึกษาวิชาชีพพยาบาลเป็นการศึกษาที่ควบคู่กันไประหว่างภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติในการศึกษาภาคปฏิบัติทำให้เข้าใจภาคทฤษฎีมากขึ้น และในการศึกษาภาคทฤษฎีจะทำให้เข้าใจภาคปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งการสอนปกติจะนำไปสู่การพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนได้ดีมากขึ้น

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาลี จบศรี (2531: 48) ที่ได้ศึกษาถึงความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวงรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การให้การสอนแบบปกติสามารถพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยให้ดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาในด้านผู้นำแบบประชาธิปไตยดีขึ้น ก็จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น สามารถรับรู้และเข้าใจ ในตนเองมากขึ้น

นอกจากนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมพบว่า นักศึกษาสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนได้ ทั้งนี้เพราะ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้รับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการ บรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งยังได้ฝึกปฏิบัติจริง ตามกระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตร

ปริญญาตรี และ ทำยสุดได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้ซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ส่งผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้น

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมากขึ้นกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 แสดงว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนได้ดีกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการนำเทคนิคหลายเทคนิค เช่นการอภิปรายกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลอง เทคนิคแม่แบบ ทำให้นักศึกษาเกิดความสนุกสนานและเปรียบเสมือนกับการเผชิญสถานการณ์จริงเมื่อได้ทดลองปฏิบัติหลายครั้งในการทดลอง ซึ่งเป็นวิธีการที่แปลกใหม่ที่จะสร้างความสนใจให้กับนักศึกษากระตือรือร้นที่จะแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี และ เยาวพา เดชะคุปต์ (2522: 7) ที่กล่าวว่าประสบการณ์การเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรม ส่งเสริมการวิเคราะห์ ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งการฝึกเช่นนี้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ คมเพชร จัตรศุภกุล (2522 : 96-98) ที่กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคล เพราะว่ากิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เล่น เกม แสดงบทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เทคนิคแม่แบบ ตลอดจนกรณีศึกษาตัวอย่าง ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการอภิปรายสรุปร่วมกัน

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาริรัตน์ พลุเกษม (2541 : 55-56) ซึ่งได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยมิชชันนารี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติดีขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสรา คำมณี (2544: 48) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านจิตใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งนักเรียนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจิตใจตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะดำเนินการทดลองกิจกรรมกลุ่ม พบว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะกิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง และ เทคนิคแม่แบบ ทำให้นักศึกษากระตือรือร้น ให้ความสนใจในการร่วมกัน

แสดงความคิดเห็น ร่วมกันแก้ปัญหา และรู้จักประเมินความสามารถของตนเองกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เกิดการรับรู้ ยอมรับตนเองและผู้อื่นมากขึ้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำกิจกรรมของนักศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้นมีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนน้อยกว่านักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพราะนักศึกษาไม่ได้รับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และไม่ได้มีโอกาสที่จะปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จึงไม่กระตือรือร้นและสนใจเท่าที่ควร ถึงแม้ว่านักศึกษาจะมีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนก็ตาม จึงทำให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนมากขึ้นกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มมีผลทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนเพิ่มขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนในนักศึกษาระดับชั้นต่อไป โดยมีครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์ฝ่ายแนะแนวเป็นผู้นำเทคนิคไปใช้ในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษา

1.2 ในการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ผู้นำไปใช้ควรมีการฝึกอบรมให้เกิดความเข้าใจ และเกิดความชำนาญเกี่ยวกับวิธีการและลำดับขั้นตอนก่อนนำไปใช้เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาหรือนักเรียนในระดับอื่น ๆ เช่น นักศึกษาชั้นปีที่ 1,2 และ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 เป็นต้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบวิธีการอื่น ๆ เพื่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยาอื่น ๆ นอกเหนือจาก การอภิปรายกลุ่ม เทคนิคแม่แบบ และ การใช้สถานการณ์จำลอง อาจใช้เทคนิคอื่น ๆ ในกิจกรรมกลุ่ม เช่น เกม บทบาทสมมติ และกรณีตัวอย่าง เป็นต้น

2.3 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา เช่น การทำงาน การศึกษาต่อ การดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น

2.4 ควรมีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วโดยติดตามผลทุก 3 เดือนหรือ 6 เดือน เพื่อศึกษาความคงทนของการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนของกลุ่มทดลอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัญญาวดี แสงงาม. (2543). การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แก้วมุล ขวัญไชยเมือง. (ม.ป.ป.). ปัญหาส่วนตัว ...ต้องแก้ไขได้. กรุงเทพฯ : เดลฟี.
- ชนิษฐา สุวรรณนิตย์. (2533). ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- คณางค์ คำณเอนก. (2544). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร จัตรศุกกุล. (2530). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ม.ป.พ. ลำเนา.
- จรรยา ทอดสนิท. (2545). การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบวัดความเชื่อในความสามารถของตนด้านความมีวินัยในตนเอง ตามแนวคิดของ Bandura. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จินดา น้ำเจริญ. (2540). การศึกษาความมีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมลักษณะนิสัยแบบวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจษฎา ศุภางคเสน. (2530). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทนา ภาคบงกช. (2528). เขียนในเด็กคิด : ไม่เคลกับการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชไมมน ศรีสุรักษ์. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จิตชนก รุ่งแสง. (2541). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานบน
หอผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม
พระเกียรติ กรุงเทพมหานคร. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). สอนอย่างไร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐิติพร พิษณุกุล. (2538). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฐิติพัฒน์ สงบกาย. (2533). ผลของการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินุญานิพนธ์
ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.
- ดวงพร ศุภพิชน์. (2544). ผลของความเชื่อในความสามารถของตนเองโดยการชักจูงด้วยคำพูดที่มีต่อ
ความสามารถในการปาลูกดอก. ปรินุญานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์การกีฬา : การเป็นผู้ฝึก
กีฬา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แหมมณี และ คนอื่น ๆ . (2522)กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ :
บูรพาศิลป์การพิมพ์.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2520). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นวพร เชิดฉาย. (2545). การศึกษาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลือกเรียน
กลุ่มวิชาการขายในสาขาวิชาพาณิชยการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นิสรา คำมณี. (2544). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม.
ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา.(2535). การพัฒนาอัตรานวัตกรรมหลายมิติของศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพ
แตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุญเลี้ยง พลอาวุธ.(2511, พฤษภาคม). "การเรียนรู้กับการแก้ปัญหา ," มิตรครู. 10 : 23.

บุญสิทธิ์ ไชยชนะ. (2543). การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของคนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่
เสพยาเสพติดของผู้เข้ารับการรักษาบำบัด ขั้นตอนการถอนพิษยา ของคลินิกยาเสพติดใน
โรงพยาบาลของรัฐ. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุปผา พรหมศร. (2542). ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น
เกมกลางแจ้งและกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.

ประนอม เดชชัย.(2531). นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ :
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

ประสาธ อิศรปริดา.(2523). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.

ผกา บุญเรือง. (2525). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ชลบุรี : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเลน.

พนม ลิมอารีย์. (2522). กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : โรงพิมพ์จินตมณฑล.

รสลีย์ อักษรวงศ์. (2545). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของครูในการสอนทักษะ
การแก้ปัญหา. ปรินญานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รฎเกล้า ขาตะวราหะ.(2543). ผลการเตือนตนเองของผู้เรียนและพฤติกรรมคาดหวังของครูที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตน และความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

โรงเรียนอนุบาลรักลูก. (ม.ป.ป.). เอกสารเรื่อง The High/Scope Educational Research Foundation.
กรุงเทพฯ : โรงเรียนอนุบาลรักลูก.

- ลดาวัลย์ กองช่าง. (2530). *การศึกษาการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นวัสดุสามมิติ แบบชี้แนะ และแบบอิสระ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วยุภา จิตรสิงห์. (2534). *การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ครูใช้คำถามแบบเชื่อมโยงเนื้อหาและแบบเชื่อมโยงประสบการณ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลภา สบายยิ่ง, นวลฉวี ประเสริฐสุข และประสิทธิ์ สารสันต์. (2539). *การสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองเชิงการบริหาร*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 6 (วป 804 ฝึกวิจัย 2). กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย ดันสิริ. (2544). *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต- แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2542). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2538, มกราคม-เมษายน). "การรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องอาชีพ : ตัวแปรนำสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพและการทำงาน," *วารสารจิตวิทยา*. 2(1): 97-109.
- ศศิธร พรไพรินทร์ (2541). *ผลของการใช้โปรแกรมการเลิกเสพติดเฮโรอีน ตามทฤษฎีการเรียนรู้*
ความสามารถของตนเองของเบนดูรา ที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิก
เสพติดเฮโรอีน ความคาดหวังในของการเลิกเสพติดเฮโรอีน ของผู้เสพติดเฮโรอีนที่เข้ามารับการ
บำบัดรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภวดี บุญญวงศ์. (2527). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- _____. (2528). *เอกสารคำสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น*. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- สมโภชน์ เข้มมสุภาชิต. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุกัญญา กฤษณะเศรษฐี. (2542). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความจำต่อความเชื่อในความสามารถของตนเอง และความสามารถในการระลึกตามลำดับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตรา ขาวลำอาจ. (2533). ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพและครูเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธภา โชติประดิษฐ์. (2537). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่ได้ริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจี เหล่าพานิช. (2541). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการกระทำผิดของเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน บ้านปราณี กรุงเทพมหานคร. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรุณี เหลืองหิรัญ. (2533). การศึกษาความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรัญญา วันกิ่ง. (2546). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Bandura, Albert. (1969). *Principles of Behavior Modification*. New York : London : Holt, Rinehart and Winston.

Bandura, Grusec E. Joan and Frances Menlove L. (1966, September). "Observational Learning As a Function of Symbolization and Incentive Set," *Child Development*. 37 : 499 – 506.

- Bandura. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey : Prentice – Hall.
- Berk, E.L. (1994, November). "Vygotsky Theory : The Important of Make – Believe Play," *Young Children*. 50 (1) : 30 – 39.
- Hohmann, M. and Weikart , D.P. (1995). *Educating Young Children* . Ypsilanti : High / Scope. Press.
- Shaw, Tery J. (1977). "The Effect of Problem Solving Training in Science Upon Utilization of Problem Solving Skills in Science and Social Studies," *Dissertation Abstracts International*. 38(9) : 5537.
- Schweinhart, J.L. (1987 , April). "Child Initiated Activity How Important is Early Childhood Education ?," *High / Scope Resource*. 10 (79): 65.
- Weikart and others. (1979). *Young Children in Action*. New York: High / Scope Educational Research.
- Yang, O.S. (1985, May). "The Effect of Verbal Plan and Review Training on Preschoolers Reflectivity," *Dissertation Abstracts International*. 7(22): 41.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
2. หนังสือขอความร่วมมือพัฒนาเครื่องมือ (Try Out)
3. หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
4. โปรแกรมการใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ให้กับกลุ่มทดลอง
5. รายละเอียดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
6. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/6357

วันที่ 28 สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวนรรตน์ กิจเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์เวอร์นี กรีทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยล้อมแสง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางสาวนรรตน์ กิจเจริญ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/68๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗ ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อธิการวิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนารัตน์ กิจเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ในระหว่างเดือนตุลาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนารัตน์ กิจเจริญ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ณภาพรณ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-6541499 ต่อ 205

มือถือ 09-8163449

14 ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิการวิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวนรรัตน์ กิจเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ตอบแบบสอบถามผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ในระหว่างเดือนตุลาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวนรรัตน์ กิจเจริญ ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-6541499 ต่อ 205

มือถือ 09-8163449

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	"คู่แท้"	1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกลุ่มและให้ได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน 2. เพื่อให้นักศึกษารู้จักสื่อความรู้สึกของตนเองและกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง 3. เพื่อชี้แจงกฎระเบียบ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เพื่อให้นักศึกษารับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียน เรื่อง การเข้าเรียนสาย	1. ผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเอง ทักทายนักศึกษา และให้นักศึกษาแนะนำตนเองทีละคน 2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรม "คู่แท้" เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยซึ่งกันและกันโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 2.1 ให้นักศึกษาทุกคนหาภาพที่ชอบไว้ในห้องทำกิจกรรมคนละ 1 ภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ซ่อนเอาไว้ก่อนที่นักศึกษาจะเข้าทำกิจกรรมเมื่อนักศึกษาทุกคนหาภาพแล้วให้กลับไปนั่งที่เดิมภายใน 5 นาที 2.2 ผู้วิจัยบอกให้นักศึกษาจับคู่ภาพที่ได้ภายใน 1 นาทีพร้อมบอกเหตุผลว่าทำไมถึงคู่กัน 3. ผู้วิจัยซักถามนักศึกษามีความรู้สึกอย่างไรในการร่วมกิจกรรมกลุ่มให้แก่เยาวชนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดดังนี้ 3.1 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 3.2 ผู้วิจัยชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัยและนักศึกษาในการทำกิจกรรมร่วมกัน 3.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามข้อสงสัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนเรื่อง การเข้าเรียนสาย	“เปลี่ยนฐาน”	เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ ความสามารถแก้ ปัญหาการเรียน เรื่องการเข้าเรียนสาย	ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้ ก. ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักศึกษาแต่ละคนมีบทบาทในการทำกิจกรรม โดยผู้วิจัยแนะนำและสร้างบรรยากาศ ข. ขั้นวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนและแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การเรียนรู้หลังจากร่วมกิจกรรม ค. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ผู้วิจัยให้นักศึกษาสรุปความรู้และประสพการณ์ต่าง ๆ จากการร่วมกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ง. ขั้นประเมินผล 1. นักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการให้ข้อเสนอแนะติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม 2. ผู้วิจัยสังเกตจากการอภิปรายและสรุปของนักศึกษา ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม เทคนิคแม่แบบ และการใช้สถานการณ์จำลอง กิจกรรมครั้งนี้ใช้การอภิปรายกลุ่ม

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่องการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน	"ผืนให้ไกล ไปให้ถึง"	เพื่อให้นักศึกษารับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่องการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน	กิจกรรมครั้งนี้ใช้เทคนิคแม่แบบ
4	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่องไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน	"กล้าซัก กล้าถาม"	เพื่อให้นักศึกษารับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่อง ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน	กิจกรรมครั้งนี้ใช้สถานการณ์จำลอง
5	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่องไม่ทำ การบ้าน รายงานตามที่ได้รับมอบหมาย	"หยอคอย ความเพียร"	เพื่อให้นักศึกษารับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่อง ไม่ทำ การบ้าน รายงานตามที่ได้รับมอบหมาย	กิจกรรมครั้งนี้ใช้การอภิปรายกลุ่ม
6	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่องอุปกรณ์ไม่ครบ/สูญหาย สื่อการเรียน/ บรรยากาศห้องเรียนไม่เหมาะสม	"จัดระเบียบ ข้อมูล"	เพื่อให้นักศึกษารับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนเรื่อง อุปกรณ์ไม่ครบ/สูญหาย สื่อการเรียน/ บรรยากาศห้องเรียนไม่เหมาะสม	กิจกรรมครั้งนี้ใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้าน การเรียนเรื่อง ไม่ เข้าร่วมกิจกรรม ของห้องเรียนและ สถาบัน	"กระเช้า หอ ศิลป์"	เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ ความสามารถแก้ ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ของห้องเรียนและ สถาบัน	กิจกรรมครั้งนี้ใช้การอภิปรายกลุ่ม
8	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนเรื่อง สัมพันธ์ภาพกับ เพื่อน	"ต่อติด มิตรภาพ"	เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ ความสามารถแก้ ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน	กิจกรรมครั้งนี้ใช้สถานการณ์จำลอง
9	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้าน การเรียนเรื่อง การ แบ่งเวลาในการ เรียน	"จัดสรร ปันส่วน"	เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ ความสามารถแก้ ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การแบ่งเวลาในการ เรียน	กิจกรรมครั้งนี้ใช้เทคนิคแม่แบบ
10	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้านการเรียนเรื่อง ขาดความพร้อมใน การ สอบ การทบทวน บทเรียน เตรียมตัวสอบ	"กระดาด เปล่าอาจารย์ ไม่รับ"	เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ ความสามารถแก้ ปัญหาการเรียน เรื่อง ขาดความพร้อม ในการสอบ การทบทวน บทเรียน เตรียมตัวสอบ	กิจกรรมครั้งนี้ใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
11	การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา ด้าน การเรียนรู้เรื่อง ขาด เทคนิคในการเรียน	"แนะแนว ทางสู่ความ สำเร็จ"	เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ ความสามารถแก้ ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง ขาดเทคนิคในการเรียน	กิจกรรมครั้งนี้ใช้เทคนิคแม่แบบ
12	ปัจฉิมนิเทศ	"สายใย"	เพื่อให้ นักศึกษาแสดง ความรู้สึกลงในการเข้า ร่วมกิจกรรม	1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มกับนักศึกษาถึง ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม 2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาเขียนกิจกรรมที่ชอบ และประทับใจ ลงบนกระดาษรูปหัวใจ 3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันพิจารณา และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี / ประโยชน์ของการรับรู้ความสามารถใน การแก้ปัญหาการเรียน และผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นหากเรามีการรับรู้ความ สามารถของตนเองน้อย 4. ผู้วิจัยพูดสร้างความเชื่อมั่น ชักถาม ความรู้สึกและเปิดโอกาสให้นักศึกษา แสดงความคิดเห็น และผู้วิจัยสรุปเพิ่ม เติม 5. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักศึกษาและกล่าว ปิดกิจกรรม

หมายเหตุ : การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

รายละเอียดของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกลุ่มและให้ได้รู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้นักศึกษารู้จักสื่อความรู้สึกของตนเองและกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง
3. เพื่อชี้แจงกฎ ระเบียบ จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ชื่อกิจกรรม "คู่แท้"

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. รูปภาพ 16 รูป
2. เอกสารชี้แจงความมุ่งหมาย ข้อควรปฏิบัติ
3. ตารางเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นตอนดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเอง ทักทายนักศึกษา และให้นักศึกษาแนะนำตนเองทีละคน จากนั้นแล้ว จึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม
2. ผู้วิจัยชี้แจงกติกาการเล่น เกม คู่แท้ และให้นักเรียนปฏิบัติตามนี้
 - 2.1 ให้นักศึกษาทุกคนค้นหาภาพที่ผู้วิจัยซ่อนไว้ในห้องนี้ คนละ 1 ภาพ ภายในเวลา 5 นาที เมื่อหาพบแล้วให้กลับไปนั่งที่เดิม

2.2 ให้นักศึกษาจับคู่ ภาพที่ตนเองถืออยู่กับเพื่อน ที่นักศึกษาคิดว่าภาพของตนเองควรคู่กับภาพใดของเพื่อน ภายใน 1 นาที เมื่อหาคู่ได้แล้วให้นั่งลงตามคู่ของตนเอง ถ้าใครไม่มีคู่ ให้ออกมาหาผู้วิจัย

เมื่อครบเวลา 1 นาที ผู้วิจัยให้แต่ละคู่ออกมาอธิบายว่า ทำไมภาพ 2 ภาพ นี้คู่กัน สำหรับผู้ที่ไม่มีคู่ ผู้วิจัยให้นักศึกษาอธิบายว่าทำไมไม่มีคู่ และ ผู้วิจัยให้โอกาสกับผู้ที่มีคู่ในตอนแรกจับคู่กันเอง พร้อมทั้งให้หาเหตุผลว่าทำไมถึงคู่กัน

3. ผู้วิจัยซักถามนักศึกษามีความรู้สึกอย่างไรในการร่วมกิจกรรมกลุ่มให้แก่เยาวชนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัยและนักศึกษาในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามข้อสงสัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าร่วม

กิจกรรมกลุ่ม

การประเมินผล

สังเกตจากการร่วมทำกิจกรรมของนักศึกษา และสังเกตจากการแสดงความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม ร่วมทั้งการซักถามข้อสงสัยและปัญหาต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การเข้าเรียนสาย

ชื่อกิจกรรม “เปลี่ยนฐาน”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในด้านการเข้าห้องเรียนสาย ความสำคัญของการเข้าห้องเรียนตรงตามเวลา
2. เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา รักษาเวลา
3. เพื่อกระตุ้นและสร้างความเชื่อมั่นให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาการเข้าห้องเรียนสาย และเห็นประโยชน์ของการเข้าเรียน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. ชิ้นส่วนรูปหัวใจ 3 ดวง

ฐานที่ 1

1. ซองพร้อมคำสั่ง
2. กระดาษ A₄ (ใช้กลุ่มละ 2 แผ่น)
3. ปากกา 2 ด้าม

ฐานที่ 2

1. กระดาษปฐิป 3 แผ่น (ใช้กลุ่มละ 1 แผ่น)
2. สก๊อตเทป
3. ปากกาเมจิก 1 ด้าม
4. ซองพร้อมคำสั่ง

ฐานที่ 3

1. ของพร้อมคำสั่ง
2. ปากกา 2 ด้าม
3. กาว 1 หลอด
4. จลากคะแนน 0 – 10 อย่างละ 10 ชิ้น รวมเป็น 110 ชิ้น
5. กระดาษ A₄ (ใช้กลุ่มละ 2 แผ่น)

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม ✓

- 1.1 ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยการต่อรูปหัวใจให้สมบูรณ์

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1.1.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษที่เป็นชิ้นส่วนของรูปหัวใจให้คนละ 1 ชิ้น

1.1.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษานำชิ้นส่วนที่ตนได้รับไปต่อกับชิ้นส่วนของเพื่อน เมื่อพบแล้วให้ต่อกันเป็นรูปหัวใจ ดวงหนึ่งจะมี 5 ชิ้น จะเท่ากับจำนวนสมาชิก กลุ่มละ 5 คน แล้วนั่งเป็นวงกลมในกลุ่มของตนเอง

- 1.2 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเปลี่ยนฐาน ก่อนที่จะให้นักศึกษาปฏิบัติ ดังนี้

ฐานที่จะให้นักศึกษาเข้าไปทำกิจกรรมมีทั้งหมด 3 ฐาน ด้วยกัน ทุก ๆ ฐานจะให้เวลา 5 นาที เท่ากัน เมื่อหมดเวลา ผู้วิจัยจะเป่านกหวีด ทุกกลุ่มจะต้องเปลี่ยนฐาน กลุ่มที่อยู่ฐานที่ 1 ต้องเปลี่ยนไปอยู่ฐานที่ 2 กลุ่มที่อยู่ฐานที่ 2 ต้องเปลี่ยนไปอยู่ฐานที่ 3 เรียงลำดับไปเรื่อย ๆ จนทำกิจกรรมครบทุกฐาน

ฐานที่ 1 อยู่ทางซ้ายมือของผู้วิจัย

ฐานที่ 2 อยู่ด้านหลังห้อง

ฐานที่ 3 อยู่กลางห้องด้านขวามือของผู้วิจัย

ในแต่ละฐานจะมีคำสั่งอยู่ในซองที่วางไว้ เมื่อนักศึกษาแต่ละกลุ่มเข้าฐานให้รับอ่านคำสั่ง และปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

3. ผู้วิจัยเป่านกหวีดเป็นการเริ่ม และคอยดูเวลาเมื่อครบ 5 นาที จนเป่านกหวีดเพื่อให้นักศึกษาเปลี่ยนฐาน เมื่อครบทุกฐานให้ทุกคนกลับมานั่งรวมกันเป็นกลุ่มในห้องและนำผลงานในแต่ละฐานมาด้วย

2. ขั้นวิเคราะห์ ✓

ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงผลงานที่ได้ทำตามฐานโดยส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากผลงานที่ได้ในแต่ละฐาน โดยเริ่มจากฐานที่ 1

ฐานที่ 1

ผู้วิจัยให้นักศึกษาอ่านคำตอบที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มและกล่าวชมเชยคำตอบที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในทางที่ดี เป็นแนวทางในการสร้างการรับรู้ให้กับตนเอง พร้อมทั้งรวมคะแนนในแต่ละกลุ่ม

ฐานที่ 2

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาแต่ละกลุ่มถึงวิธีการเขียนคำตอบ มีการร่วมกันทำงานอย่างไรและให้นักศึกษาอ่านคำตอบพร้อมทั้งคิดคะแนนในแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าเรียนสาย การไม่ตรงต่อเวลา ว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีอย่างไร

ฐานที่ 3

ผู้วิจัยให้นักศึกษาอ่านแนวทางการพัฒนาความเชื่อในความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเข้าห้องเรียนสายในกลุ่มในแสดงความคิดเห็นและรวมคะแนนในแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยให้นักศึกษาวิเคราะห์ถึงการเป็นคนตรงต่อเวลา ซึ่งมีความแตกต่างกับการไม่รักษาเวลาอย่างไร ผลที่ได้จากการเป็นคนตรงต่อเวลานั้นเป็นอย่างไร แตกต่างกับผลที่ได้จากการไม่รักษาเวลา ผู้วิจัยกล่าวคำชม พร้อมทั้งรวมคะแนนในแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยรวมคะแนนที่ได้ในแต่ละกลุ่ม ให้ทุกคนช่วยกันปรบมือให้กับผู้ชนะ

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาช่วยกันสรุปความคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม

3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการเข้าห้องเรียนสาย ตรงต่อเวลา และชี้ให้เห็นว่าการเป็นผู้ที่ไม่รักษาเวลาก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากการร่วมทำกิจกรรมของนักศึกษา
- 4.2 สังเกตจากการร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

คำสั่งที่อยู่ในช่องแต่ละฐาน

ฐานที่ 1

ในฐานนี้ ให้ทุกคนช่วยกันแสดงความคิดจากคำต่อไปนี้ และเขียนลงบนกระดาษคำละ 3 คะแนนจะ ให้เวลา 5 นาที ได้มากก็ได้คะแนนมากนะจ๊ะ

คำ	เข้าเรียน	ตรงเวลา	เสียประโยชน์
	เรียนไม่ทัน	สาย	ติดเป็นนิสัย
	คะแนนไม่ดี	เวลาเรียนไม่พอ	

ฐานที่ 2

ในฐานนี้ นักศึกษาทุกคนต้องเหนื่อยหน่อยนะจ๊ะ เพราะการที่จะเขียนคำตอบลงบนกระดาษที่ติดอยู่บนข้างฝาผนังไม่ธรรมดา ผู้ที่จะเขียนได้ จะต้องมีความสมบัติดังนี้ คือ ห้ามทำทั้ง 2 ข้างของผู้ที่เขียนติดพื้น โดยห้ามใช้อุปกรณ์อื่นใดมาช่วยเหลือ ยกเว้นเพื่อนในกลุ่มช่วยได้ คำถามมีอยู่ว่า การเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา เสียประโยชน์อะไรบ้าง ตอบให้ได้มากที่สุดนะ

เมื่อคิดได้แล้วลุยเลย อ้อ! คำละ 4 คะแนนนะจ๊ะ

ฐานที่ 3

ในฐานนี้ ต้องอาศัยดวงช่วยด้วย ถึงจะได้คะแนนมาก คือก่อนที่จะเขียนคำตอบลงบนกระดาษคำตอบ ต้องไปจับฉลากคะแนนที่ผู้วิจัย แล้วนำไปทากาวติดบนกระดาษพร้อมคำตอบทุก ๆ คำตอบ ต้องทำเช่นนั้นนะจ๊ะ คำถามมีอยู่ว่าวิธีการที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนในเรื่องการเข้าห้องเรียนสายนั้นนักศึกษาคิดว่ามีอะไรบ้าง ขอให้จับฉลากได้คะแนนมาก ๆ นะจ๊ะ มีคะแนนตั้งแต่ 0 -10 คะแนนนะ เริ่มได้เลย

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ
ขาดแรงจูงใจในการเรียน

ชื่อกิจกรรม “ฝันให้ไกล ไปให้ถึง”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการไม่ตั้งใจ
เรียน ไม่สนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. ฉลากรายชื่อเยาวชน
2. แม่แบบ
3. กระดาษ 100 ปอนด์ 5 แผ่น
4. ดินสอ ปากกา
5. เทปขาว

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยห้กทายนักศึกษาและสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้วเพียงเล็กน้อย แล้วจึงเริ่มเข้าสู่
กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ชั้นนำ

ผู้วิจัยให้นักศึกษาแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน 5 กลุ่ม แล้วผู้วิจัยสนทนาชักถามนักศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า ถ้านักศึกษารับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ผลที่นักศึกษาจะได้รับคืออะไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเชิญแม่แบบในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่องการไม่ตั้งใจ ไม่สนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน

2.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้แม่แบบได้เล่าถึงประสบการณ์ แนวความคิด จุดวิกฤตที่ก่อให้เกิดปัญหา รวมถึงสาเหตุใดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด และการสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน ทั้งทางบวกและลบให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบในทางบวก รวมทั้งเขียนแนวทางในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่องการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน หรือขาดแรงจูงใจในการเรียนลงบนกระดาษให้ได้มากที่สุด

2.4 เมื่อทุกกลุ่มดำเนินการเสร็จแล้วให้นำไปปิดไว้ที่กระดานหน้าห้อง

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน หรือขาดแรงจูงใจในการเรียน

3.2 ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง และข้อคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมโดยเน้นให้เกิดความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน หรือขาดแรงจูงใจในการเรียน ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เทคนิคแม่แบบแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นำไปปฏิบัติต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากความสนใจของนักศึกษาในการพูดคุยซักถามกับแม่แบบ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การไม่ทำการบ้าน รายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ชื่อกิจกรรม “กล้าซัก กล้าถาม”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการไม่ทำการบ้าน รายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม”
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักศึกษา สนทนากับนักศึกษา และทบทวนวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนที่ผ่านมาของนักศึกษา
- 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม”
- 1.3 ผู้วิจัยขออาสาสมัครจากนักศึกษาที่จะร่วมแสดง เท้ากับตัวละครในเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม” ส่วนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม” และบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง

2.2 ผู้วิจัยจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง ให้นักศึกษาแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม” ตามลำดับเหตุการณ์ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้นักศึกษาช่วยกันทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ หลังจากการแสดงจบลง โดยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม” และผู้วิจัยให้นักศึกษาในกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาส่งตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ได้อภิปรายในกลุ่ม

4. ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง เรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม”

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ในเรื่อง การขาดการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของตนเอง ในเรื่องการไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนว่าจะส่งผลให้นักศึกษาสูญเสียประโยชน์ที่เราคาดไม่ถึง อย่างไม่รู้บ้าง เพียงแค่เราขาดความเข้าใจและแนวความคิดที่ไม่ถูกต้อง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาท และความสนใจของสมาชิกที่มีต่อสถานการณ์จำลองเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม”

2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถามและสรุปของนักศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองเรื่อง “กล้าซัก กล้าถาม”

เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จแล้ว ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักศึกษาที่สวมบทบาทเป็นนักแสดงได้อย่างยอดเยี่ยม พร้อมนัดแนะในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 4

เรื่อง “กล้ำซึก กล้ำถาม”

ฉากที่ 1 ในช่วงโมงวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น อาจารย์เกรียงไกรกำลังสอนคอมพิวเตอร์ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจกำลังเรียนในเรื่องการสร้างกราฟโปรแกรม Microsoft Excel ในหัวข้อ “การสร้างแผนภูมิแท่ง” จากโจทย์ที่อาจารย์ให้มา หลังจากที่อาจารย์ได้ลงมาสร้างและอธิบายเสร็จได้ถามนักศึกษาว่า

- อาจารย์ดำรง : ตรงไหนที่อาจารย์อธิบายแล้วนักศึกษาไม่เข้าใจ ให้ถามได้นะครับ
- เรื่องศักดิ์ : อาจารย์ครับ เราสร้างสามารถสร้างกราฟเป็นแบบอื่น นอกจากกราฟแท่งได้ไหมครับ
- อาจารย์ดำรง : ใช่แล้วครับ เราสามารถแสดงผลออกมาเป็นกราฟรูปแบบอื่นได้ ใครพอบอกอาจารย์ได้บ้างว่า มีกราฟรูปแบบไหนอีก
- อนิรุท : กราฟวงกลมครับ
- อาจารย์ดำรง : ใช่ มีแบบไหนอีก อ้าว สมศักดิ์ ยกมือ ตอบว่าไง
- สมศักดิ์ : กราฟเส้นครับ
- อาจารย์ดำรง : ถูกต้อง ในการแสดงผลด้วยกราฟ ยังมีการแสดงผลในอีกหลายลักษณะ แต่ในเทอมนี้ เราจะเรียนกันเฉพาะ กราฟแท่ง กราฟวงกลม แล้วก็กราฟเส้น มีใครยังสงสัยอะไรในเรื่องการสร้างแผนภูมิแท่งอีกไหม (พร้อมกับกวาดสายตามองไปรอบ ๆ) ถ้าไม่มีใครสงสัยอะไรเพิ่ม ก็ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท 4 ข้อ เสร็จให้ติดสเกดต์มาส่งวันจันทร์นะ วันพุธหน้าเราจะมีสอบเก็บคะแนน
- ธีรเดช : อาจารย์ครับ ออกกราฟทั้ง 3 แบบ เลยใช่ไหมครับ
- อาจารย์ดำรง : ถูกต้องแล้ว ไปฝึกกันมาให้คล่องนะ จะได้ทำข้อสอบทัน
- เรื่องศักดิ์ : มีกี่ข้อครับ อาจารย์
- อาจารย์ดำรง : มี 3 ข้อ เวลาสอบ 1 ชั่วโมง อ้าว ! ฟิท จะถามครูหรือเปล่า ? (ครูได้ยินเสียง ฟิทถามเพื่อนที่นั่งอยู่ใกล้ๆ กัน แต่พอครูถามเขาก็หยุดก้มหน้าไม่พูด) ถ้าไม่มีใครถามก็แสดงว่าเข้าใจแล้วนะครับ
- เรื่องศักดิ์ : นักศึกษาทำความเคารพ
- นักศึกษา : ขอบคุณครับ ขอบคุณค่ะ

ฉากที่ 2 ตอนพักเที่ยงหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จ เรืองศักดิ์และธีรเดชและเพื่อนๆอีก 2-3 คน เข้าไปพบอาจารย์ดำรงที่ห้องพักครู เพื่อถามเกี่ยวกับแบบฝึกหัดที่ไม่เข้าใจ และให้อาจารย์ช่วยอธิบายเพิ่มเติม

ฉากที่ 3 หลังจากสอบเก็บคะแนนเสร็จแล้ว 2 วันถัดมาอาจารย์ดำรงได้ประกาศผลการสอบแก่นักศึกษาในช่วงโมงการเงินธุรกิจ

อาจารย์ดำรง : อาจารย์ขอแสดงความยินดีแก่นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงสุด คือ เรืองศักดิ์และ อลิษา ส่วนที่ได้คะแนนรองลงมา คือ ธีรเดช

ฉากที่ 4 หลังเลิกเรียน พิทเดินไปแสดงความยินดีกับเรืองศักดิ์ที่ทำข้อสอบได้คะแนนสูงสุด

เรืองศักดิ์ : ขอบใจนะเพื่อน โอกาสหน้าไม่แน่ นายอาจจะทำคะแนนได้ดีกว่าเราก็ได้

พิท : ก็หวังว่าจะเป็นอย่างนั้น (ท่าทางเศร้า) แต่เราก็ยอมรับนะว่า ที่เราทำข้อสอบไม่ได้ครั้งนี้เป็นเพราะเราไม่ได้ทำแบบฝึกหัดที่อาจารย์ให้ทำ เนื่องจากไม่เข้าใจ และบางครั้งก็ลอกเพื่อนไปส่ง นี่ถ้าเราทำแบบฝึกหัดและถามอาจารย์เราคงทำข้อสอบได้คะแนนมากกว่านี้ เฮ้อ ! น่าเสียดาย

เรืองศักดิ์ : ไม่เป็นไรนะเพื่อน (ตบไหล่พิท) คราวหน้าแก้ตัวใหม่ ฝึกหัด หมั่นถาม บ่อย ๆ เข้าอีกหน่อยนายก็เก่งเองแหละ

พิทยัมรับแบบเศร้า ๆ

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ชื่อกิจกรรม “หอคอยความเพียร”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. หลอดกาแฟ	1	ห่อ
2. คัตเตอร์	1	อัน
3. กรรไกร	1	อัน
4. แกนกระดาษทิชชู	10	อัน
5. กาว	1	ขวด
6. ขวดน้ำพลาสติก	3	ขวด
7. กระดาษสี	5	แผ่น
8. ไม้เสียบลูกชิ้น	10	อัน
9. ไม้บรรทัด	3	อัน
10. ลูกโป่งปอง	5	ลูก
11. ดินสอ	2	แท่ง
12. กระดาษแข็ง	3	แผ่น

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักศึกษา และ กล่าวถึง การผจญภัยในหลากหลายรูปแบบ การป็นเขา ความพยายามในการเดินขึ้นที่สูงเพื่อชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ กล่าวถึงจุดประสงค์ว่าเหตุใดเราจึงทำเช่นนั้น แล้วผู้วิจัยเริ่มเข้าสู่กิจกรรม

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยการนับ 1-5 ออกเป็นกลุ่มละ

5 คน

1.2 ผู้วิจัยแจกอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่มดังนี้

- หลอดกาแฟ	1	ห่อ	- คัตเตอร์	1	อัน
- กรรไกร	1	อัน	- แกนกระดาษทิชชู	10	อัน
- กาว	1	ขวด	- ขวดน้ำพลาสติก	3	ขวด
- กระดาษสี	5	แผ่น	- ไม้เสียบลูกชิ้น	10	อัน
- ไม้บรรทัด	3	อัน	- ลูกโป่งปอง	5	ลูก
- ดินสอ	2	แท่ง	- กระดาษแข็ง	3	แผ่น

1.3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและสร้างผลงานเป็นสถาปัตยกรรม 1 ชั้น เพื่อเป็นการยืนยันและเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความพากเพียร มุ่งมั่น โดยสร้างจากอุปกรณ์ที่แจกให้ ใช้เวลาในการสร้าง 35 นาที

1.4 ให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อ ผลงานชิ้นนี้ พร้อมทั้งอภิปรายในกลุ่มว่าทำไมถึงสร้างออกมาเป็นผลงานชิ้นนี้

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่ม เสนอผลงาน และเสนอแนวคิดของกลุ่มว่าทำไมถึงสร้างออกมาเป็นรูปร่าง หน้าตาแบบนี้ ทำมาเป็นผลงานชิ้นนี้มีชื่อว่าอะไร

2.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มแสดงความรู้สึกที่ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานชิ้นนี้ มันสามารถเป็นตัวแทนของความขยัน หมั่นเพียร ความพยายามจะหาทางออกแก้ไขปัญหาให้กับตนเอง การใช้ความคิดสร้างสรรค์ฟันฝ่าอุปสรรคอย่างไร ให้นักศึกษาอภิปราย

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุปจากการทำกิจกรรม

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแสดงความรู้สึกต่อความมุ่งมั่นที่จะขยันและมีความรับผิดชอบกับงานที่ได้รับมอบหมาย

3.3 ผู้วิจัยแสดงความรู้สึกและสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

4.2 สังเกตจากการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึก

4.3 สังเกตจากผลงานของแต่ละกลุ่ม

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การไม่ครบ สูญหาย สื่อการเรียน/บรรยากาศในห้องเรียนไม่เหมาะสม

ชื่อกิจกรรม “จัดระเบียบข้อมูล”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการไม่ครบ สูญหาย สื่อการเรียน/ บรรยากาศในห้องเรียนไม่เหมาะสม

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล”
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักศึกษา สนทนากับนักศึกษา และทบทวนวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แล้วสนทนาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาอุปกรณ์การเรียน หนังสือ ชีท บรรยากาศในห้องเรียน แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนที่ผ่านมาของนักศึกษา
- 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล”

1.3 ผู้วิจัยขออาสาสมัครจากนักศึกษาที่จะร่วมแสดงเท่ากับตัวละครในเรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล” ส่วนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล” และบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง

2.2 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง ให้นักศึกษาแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองเรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล” ตามลำดับเหตุการณ์ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้นักศึกษาช่วยกันทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ หลังจากการแสดงจบลง โดยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อเรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล” และบทบาทที่แสดงให้ข้อคิดและประโยชน์อย่างไรบ้าง

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาส่งตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ได้อภิปรายในกลุ่ม

4. ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง เรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล”

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ในเรื่อง การขาดการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของตนเอง ในเรื่องการไม่ครบ สูญหาย สื่อการเรียน/ บรรยายภาคในห้องเรียนไม่เหมาะสม ที่จะส่งผลให้นักศึกษาสูญเสียประโยชน์ที่เราคาดไม่ถึงอย่างไรบ้าง เพียงแค่เราขาดความเข้าใจและแนวความคิดที่ไม่ถูกต้อง

การประเมินผล

1. สัมผัสจากการแสดงบทบาท และความสนใจของสมาชิกที่มีต่อสถานการณ์จำลองเรื่อง "จัดระเบียบข้อมูล"
 2. สัมผัสจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถามและสรุปของนักศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองเรื่อง "จัดระเบียบข้อมูล"
- เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จแล้ว ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักศึกษาที่สวมบทบาทเป็นนักแสดงได้อย่างยอดเยี่ยม พร้อมนัดแนะในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 6
เรื่อง “จัดระเบียบข้อมูล”

ฉากที่ 1 ในช่วงโมงวิชาจิตวิทยาทั่วไป ก่อนที่จะเริ่มสอนอาจารย์กมลชนก ได้บอกให้นักศึกษานำชีทวิชาจิตวิทยาทั่วไป ฉบับที่ 9 ขึ้นมาแล้วให้เปิดชีทไปหน้าที่ 4 เรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้ ขณะที่ทุกคนนำชีทขึ้นมาวางอาจารย์กมลชนกเหลือบไปเห็นบุญชูกำลังก้ม ๆ เงย ๆ หันซ้าย หันขวา ทำท่าเปิดแฟ้มของตนเองอาจารย์จึงเดินเข้าไปถามว่า

อาจารย์ : กำลังหาอะไรอยู่เหรอจ๊ะ

บุญชู : เออ... คือว่าผมกำลังหาชีทวิชาจิตวิทยาฉบับที่ 9 อยู่ครับ

อาจารย์ : อ้าวไม่ได้เอามาเหรอ

บุญชู : ผมไม่แน่ใจครับ คือ ปกติผมจะเอกสารทุกวิชาใส่รวมกันในแฟ้มนี้

อาจารย์ : ลองค้นดูอีกทีสิ (อาจารย์ก้มมองดูที่แฟ้มของบุญชู เห็นว่ามีทั้งสมุดและชีทของหลายวิชาใส่อยู่รวมกันในแฟ้มนี้ อาจารย์จึงถามว่า “ทำไมแฟ้มของเธอจึงได้รกรุงรังอย่างนี้ล่ะ” บุญชู ก้มหน้าหลบสายตาอาจารย์แล้วตอบอ้อมแอ้มว่า

บุญชู : คือ ... ผมไม่ได้แยกชีทของแต่ละวิชา ส่วนใหญ่จะเก็บรวม ๆ ไว้ ครับ

อาจารย์จึงให้บุญชูนำชีทมาจัดเรียงใส่แฟ้มใหม่ให้เรียบร้อย ขณะที่หยิบสมุด และชีทนั้นอาจารย์สังเกตเห็นว่า ชีทบางส่วนขาดหายไป และ บางฉบับก็จะมีรอยขีดเขียนหรือวาดการ์ตูนลงในชีทบ้าง อาจารย์จึงถามว่า

อาจารย์ : ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะบุญชู

บุญชู : ไม่ทราบเหมือนกันครับ บางทีตอนผมไปเตะฟุตบอลกับเพื่อนวางแฟ้มไว้ข้าง

สนามพอกลับมาก็มีรอยขีดขาด หรือ บางทีก็เห็นมีการ์ตูนวาดอยู่บ้างครับ

อาจารย์จึงหันไปเรียกวินัยแล้วบอกว่า “ขอดูแฟ้มของเธอหน่อยสิ” วินัยหยิบแฟ้มของตนเองแล้วเปิดให้

อาจารย์ดู ซึ่งจากการสังเกตเห็นว่าแฟ้มของวินัยจะจัดได้อย่างเป็นระเบียบ รวมทั้งมีอุปกรณ์การเรียนครบสมุดจด หรือชีทต่าง ๆ อยู่ในสภาพดี มีการเรียงชีทและใส่ปากกาเน้นข้อความเรียบร้อย แยกหมวดหมู่ออกเป็นแต่ละวิชา อาจารย์นำเอาแฟ้มของบุญชูและวินัยมาวางหน้าห้องแล้วให้นักศึกษามาดู เมื่อนักศึกษาแต่ละคนมาดูเสร็จแล้วก็กลับไปนั่ง จากนั้นอาจารย์ก็ถามว่า

- อาจารย์ : นักศึกษาเห็นแฟ้ม 2 แฟ้มนี้นักศึกษาคิดว่ามันสามารถบอกนิสัยของคนที่เป็นเจ้าของได้ไหม
- นักศึกษา : ได้ครับ !! ได้ค่ะ
- ลินี : คืออย่างแฟ้มของวินัยจัดได้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีการเรียงซีดีที่ได้รับในแต่ละครั้งก่อนหลัง รวมทั้งเน้นข้อความที่เป็นใจความสำคัญของการเรียนในแต่ละครั้ง แสดงให้เห็นถึงว่าเขาเป็นคนที่ระเบียบวินัย นิสัยเรียบร้อย มีความรับผิดชอบและรอบคอบ คือ รู้จักเก็บรักษาดูแลเอกสารประกอบการเรียนของตนเองได้ดีค่ะ
- อาจารย์ : อืม ! ดีมากจ๊ะ มีใครเห็นด้วยกับความคิดของลินี
- นักศึกษาเกือบทั้งห้องยกมือเห็นด้วยกับความคิดของลินี อาจารย์กล่าวเสริมต่อว่า
- อาจารย์ : ถ้าเราเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ก็กลายเป็นคนที่มีระเบียบวินัยในตนเองไปด้วย และส่งผลดีต่อการเรียนของตนเอง คือ มีผลการเรียนดี อย่างเช่น เจ้าของแฟ้ม แฟ้มนี้ (อาจารย์ชี้ไปที่แฟ้มของวินัย) ไม่ทราบว่าเขาเจ้าของได้เกรดเฉลี่ยเท่าไรจ๊ะ
- วินัย : 3.67 ครับ (อาจารย์หันไปที่แฟ้มของบุญชู) แล้วถามว่า
- อาจารย์ : แล้วเจ้าของแฟ้มนี้จะได้เกรดเฉลี่ยเท่าไร
- บุญชู : ได้ 1.75 ครับ
- อาจารย์ : เอาละค่ะ นักศึกษาได้เห็นแบบอย่างจาก 2 คนแล้ว อาจารย์จึงขอย้ำว่า การรู้จักเก็บรักษาอุปกรณ์การเรียน ไม่ว่าจะเป็น เอกสารประกอบการเรียน สมุด หนังสือ ปากกา หรือ อย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนไว้พร้อม มีระเบียบแสดงถึงความเป็นคนที่เอาใจใส่ต่อการเรียนและฝึกนิสัยให้เป็นคนมีระเบียบวินัยทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยเหมือนกัน เหมือนอย่างตอนนี้เขายังมีส้นบุนนังให้มีการจัดระเบียบสังคม เราเองก็ต้อง "จัดระเบียบข้อมูล" ของเราด้วยยังไงละจ๊ะ

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การไม่เข้าร่วมกิจกรรมของห้องเรียน และสถาบัน

ชื่อกิจกรรม “กระเช้าหอคิลปี”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของห้องเรียนและสถาบัน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เชือกผูกของหรือริบบิ้นตัดเป็นท่อน ๆ ยาวท่อนและประมาณ 1 ศอก
2. กระเช้าหรือตะกร้าขนาดเล็ก

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยการนับ 1-5 ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน

1.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละคนรีบวิ่งไปเก็บใบหญ้า ใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ คนละ 1 ชิ้น เล็ก ๆ เท่าที่จะเล็กได้ เก็บเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่อนุญาตให้คนใดคนหนึ่งเอาทั้งกิ่ง ทั้งดอก ทั้งก้าน ไม่ควรซ้ำกัน

1.3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดช่อดอกไม้ให้สวยงาม โดยจัดให้เป็นที่น่าพอใจของคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม (ลงมติกัน) และเมื่อกลุ่มใดจัดเสร็จแล้วให้ปรบมือพร้อมกัน ใช้เวลาในการสร้าง 20 นาที

1.4 ให้นักศึกษาดำเนินการจัดช่อดอกไม้ พร้อมทั้งอภิปรายในกลุ่มถึงความหมายของการจัดดอกไม้ พร้อมทั้งอภิปรายในกลุ่มว่าในแต่ละดอกไม้ถึงอะไรในชีวิตของเรา

1.5 ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มถือช่อดอกไม้ไปโชว์และอธิบายสั้น ๆ ถึงความหมายของการจัดดอกไม้ ว่าในแต่ละดอกไม้ถึงอะไรในชีวิตของเรา

1.6 เมื่อตัวแทนของนักศึกษาแต่ละกลุ่มอธิบายเสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่ม ๆ ละ 1 คน นำช่อดอกไม้ของทุกกลุ่มมารวมกันและแกะออก ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดมัดรวมกันเป็นช่อเดียว โดยให้สมาชิกทุกคนนั่งเป็นวงกลมใหญ่และในขณะที่ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ กำลังจัดช่อดอกไม้นั้นให้สมาชิกทุกคนร้องเพลงไปเรื่อย ๆ

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 เมื่อจัดเรียบร้อยผู้วิจัยให้วางช่อดอกไม้นั้นไว้บนโต๊ะและผู้วิจัยถามความรู้สึกของโดยให้ผู้วิจัยได้ให้คำถามเพื่อให้นักศึกษาในกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย

2.1.1 เราารู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนเอาดอกไม้ของเราไปวางไว้ในที่ ๆ เราไม่ค่อยพอใจ (คือเราอยากให้วางดอกไม้ของเราไว้ในตำแหน่งที่ดีกว่านั้น นั่นคือ อยากให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของเรา แต่เพื่อน ๆ ก็ไม่ได้จัดอย่างที่เรต้องการ

2.1.2 การจัดช่อดอกไม้เป็นการทำงานจริง ๆ ของกลุ่มหรือปล่อยให้คน ๆ เดียวเป็นผู้จัด

2.1.3 เมื่อจัดเสร็จแล้ว กลุ่มลงมติไปแล้ว แต่นักศึกษายังไม่ค่อยเห็นด้วยแต่จำเป็นต้องยอมตามนักศึกษารู้สึกอย่างไร

2.1.4 มีกลุ่มใดบ้างที่ทิ้งไปไม้ ดอกไม้ของสมาชิกบางคนไปเพราะอะไรจึงทิ้งไป

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุปจากการทำกิจกรรม

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแสดงความรู้สึกต่อความสำคัญของชีวิตกลุ่ม การตระหนักถึงการยอมรับและเคารพความคิดเห็นและการกระทำของผู้อื่น และ ความสำคัญของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่ม

3.3 ผู้วิจัยแสดงความรู้สึกและสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 สัมผัสจากการร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
- 4.2 สัมผัสจากการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึก
- 4.3 สัมผัสจากผลงานของแต่ละกลุ่ม

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง สัมพันธภาพกับเพื่อน

ชื่อกิจกรรม “ต่อติดมิตรภาพ”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่อง สัมพันธภาพกับเพื่อน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “ต่อติดมิตรภาพ”
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักศึกษา สนทนากับนักศึกษา และทบทวนวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แล้วสนทนาเกี่ยวกับเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน การปรับตัวเข้าหาผู้อื่น การมีมนุษยสัมพันธ์หรือการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องการเรียนรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนที่ผ่านมาของนักศึกษา
- 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “ต่อติดมิตรภาพ”
- 1.3 ผู้วิจัยขออาสาสมัครจากนักศึกษาที่จะร่วมแสดงเท่ากับตัวละครในเรื่อง “ต่อติดมิตรภาพ”

ส่วนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง "ต่อติดมิตรภาพ" และบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง

2.2 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง ให้นักศึกษาแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองเรื่อง "ต่อติดมิตรภาพ" ตามลำดับเหตุการณ์ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้นักศึกษาช่วยกันทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ หลังจากการแสดงจบลง โดยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อเรื่อง "ต่อติดมิตรภาพ" และบทบาทที่แสดงให้ข้อคิดและประโยชน์อย่างไรบ้าง

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาส่งตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ได้อภิปราย ในกลุ่ม

4. ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง เรื่อง "ต่อติดมิตรภาพ"

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ในเรื่อง การขาดการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของตนเอง ในเรื่องสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ว่าจะส่งผลให้นักศึกษาสูญเสียประโยชน์ที่เราคาดไม่ถึงอย่างไรบ้าง เพียงแค่เราไม่รู้จักปรับตัวเข้าหาผู้อื่น ไม่รู้จักวิธีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น หรือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งสรุปเป็นแนวทางในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาท และความสนใจของสมาชิกที่มีต่อสถานการณ์จำลองเรื่อง "ต่อติดมิตรภาพ"

2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถามและสรุปของนักศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองเรื่อง "ต่อติดมิตรภาพ"

เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จแล้ว ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักศึกษาที่สวมบทบาทเป็นนักแสดงได้อย่างยอดเยี่ยม พร้อมนัดแนะในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 8
เรื่อง "ต่อติด มิตรภาพ"

ฉากที่ 1

ห้องเรียนวิชาจิตวิทยา

บรรยาย อาจารย์รัตนนาเดินเข้ามาในชั้นเรียน ทุกคนกำลังวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนานแต่เมื่อหันมาเห็นอาจารย์ก็รีบวิ่งเข้าไปนั่งประจำที่ของตน

อาจารย์รัตนนา : ก่อนจะขึ้นบทใหม่ อาจารย์ให้นักศึกษาทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน แต่ละกลุ่มจะได้ข้อสอบจากอาจารย์ให้ตอบคำถามแต่ละข้อ อาจารย์จะให้เวลา 20 นาที ขอให้นักศึกษาช่วยกันทำเมื่อแบ่งกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ให้ตัวแทนกลุ่มมารับข้อสอบจากอาจารย์

บรรยาย นักศึกษาส่วนใหญ่จับกลุ่มกันได้และลงมือทำงาน แต่ จันทร์เพ็ญ ปิยวรรณ ยังไม่มีกลุ่มจึงนั่งอยู่เฉย ๆ อาจารย์รัตนนาจึงถามว่า

อาจารย์รัตนนา : จันทร์เพ็ญ ปิยวรรณ ทำไมยังไม่ทำงานล่ะคะ

จันทร์เพ็ญ : หนูยังไม่มีกลุ่มค่ะ

อาจารย์รัตนนา : กลุ่มไหนยังมีสมาชิกไม่ครบ 4 คน ให้รับเพื่อนเข้ากลุ่มด้วย หรือถ้าครบแล้วก็ให้เพิ่มเป็นกลุ่มละ 5 คนแล้วกันนะ

ฉากที่ 2

ขณะนั่งทำงานกันอยู่ที่โต๊ะในห้องเรียน

กลุ่มของ ไสภิตนภา ลลิตา มองหน้ากันยกมือแล้วพูดว่า

ไสภิตนภา : เราทำแค่ 4 คนได้ค่ะ กลุ่มหนูไม่ต้องการสมาชิกเพิ่มค่ะ จันทร์เพ็ญเขาไม่ค่อยช่วยทำงานกลุ่มเลยคะ

ลลิตา : ใช่ค่ะ แล้ว ปิยวรรณ ก็ชอบแกล้งและแหย่เพื่อนด้วยคะ ขณะที่ทำงาน

อาจารย์รัตนนา : เพื่อนเขาอาจจะมีข้อบกพร่องที่พวกเราไม่ชอบอยู่บ้าง แต่อย่างไรเขาก็เป็นเพื่อนร่วมห้องของเรา พวกเราจึงควรให้โอกาสเขาบ้าง บอกให้เขารู้ตัว เพื่อที่เขาจะได้ปรับปรุง จันทร์เพ็ญ ปิยวรรณ พอจะปรับปรุงข้อบกพร่องที่เพื่อนไม่ชอบได้ไหมคะ

บรรยาย จันท์เพ็ญ ปิยวรรณ พักหน้าหยอย ๆ กลุ่มของโสภิตนภา ลลิตา จึงต้องรับทั้ง 2 คนเข้ากลุ่ม จากนั้นนักศึกษาทุกกลุ่มลงมือทำงาน อาจารย์รัตนาดินสำรวจการทำงานของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม กลุ่มของเจนจิราร่วมมือทำงานกันอย่างตั้งใจ และสนุกสนาน อาจารย์กล่าวชมเชย

อาจารย์รัตนาดิน : ร่วมมือกันทำงานดีมาก

แล้วเดินสำรวจการทำงานของกลุ่มอื่นต่อไป กลุ่มของ โสภิตนภา จันท์เพ็ญก็พยายามช่วยเพื่อนคิด

โสภิตนภา : ข้อสอบข้อนี้ตอบอย่างไรดีนะ

จันท์เพ็ญ : ก็ตัวอย่างที่อาจารย์เล่าให้ฟังไง เกี่ยวกับคนที่เป็นโรคจิต กับ โรคประสาทไง

โสภิตนภา : แหม ! เธอนี้เจ๋งจริง ๆ ถ้าเธอช่วยทำงานอย่างนี้ ใคร ๆ ก็อยากให้อยู่ในกลุ่มด้วย

บรรยาย เพื่อน ๆ ในกลุ่มของโสภิตนภาพากันหันหน้าเห็นด้วย ส่วนปิยวรรณนั่งแยกตัวออกมาจากกลุ่ม ไม่ช่วยทำงาน แล้วยังเอามือดึงผมเพื่อน พร้อมทั้งโขกหัวอีก

ฉากที่ 3 หลังห้องเรียน

ลลิตา : ปิยวรรณ ถ้าเธอไม่ช่วยทำงาน แล้วยังแกล้งเพื่อนอย่างนี้ อีกเราจะบอกอาจารย์ แล้วจะไม่ยอมรับเธอเข้ากลุ่มอีกต่อไป

ปิยวรรณทำหน้าบึ้ง ไม่อยากจะเข้ามาร่วมกลุ่มช่วยคิด ลลิตาจึงกล่าวขึ้นอีกว่า

ลลิตา : ปิยวรรณ ช่วยทำบ้างสิ เธอรู้ศัพท์คำไหนก็บอกมา เพื่อนจะได้ช่วยกันเขียน

ปิยวรรณ : ฉันคิดไม่ออกหรอก พวกเธอคิดเองก็แล้วกันเถอะนะ

อาจารย์รัตนาดิน : ใช่ว่า การทำงานกลุ่มต้องร่วมมือกัน งานถึงจะสำเร็จ คนไหนไม่ให้ความร่วมมือ เพื่อนก็ไม่ยอมรับ ไม่อยากให้เข้ากลุ่ม ถ้าปิยวรรณไม่ร่วมมือกับเพื่อนต่อไปร้ายเห็นแล้วจะลลิตา ถ้าปิยวรรณยังไม่ปรับปรุงตัว ต่อไปอาจารย์จะให้เธอก็ต้องทำงานคนเดียว

ปิยวรรณ : ปิยวรรณทำหน้าเศร้าแล้วพูดเสียงอ่อย ๆ ว่า ค่ะ หนูจะให้ความร่วมมือกับเพื่อน ค่ะ

บรรยาย หลังจากเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น ปิยวรรณก็เลิกแกล้งเพื่อน หันมาช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มทุกครั้ง

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การแบ่งเวลาในการเรียน

ชื่อกิจกรรม "จัดสรร บันส่วน"

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการแบ่งเวลาในการเรียน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษ A₄ คนละ 2 แผ่น
2. ดินสอ หรือ ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักศึกษาและสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้วเพียงเล็กน้อย แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาทบทวนการร่วมกิจกรรมกลุ่มและให้นักศึกษาจับกลุ่มตามคำสั่ง โดยจะต้องจับกลุ่มให้ได้ตามคำสั่งที่ผู้วิจัยสั่งในแต่ละครั้ง โดยผู้วิจัยเปิดเพลงเมื่อเสียงเพลงหยุดลง ผู้วิจัยจะสั่งให้จับกลุ่ม 15 คน กลุ่ม 3 คน กลุ่ม 5 คน ตามลำดับ แล้วผู้วิจัยสนทนาซักถามนักศึกษา เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า ถ้านักศึกษารับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการแบ่งเวลาในการเรียน ผลที่นักศึกษาจะได้รับคืออะไร

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเชิญแม่แบบในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การแบ่งเวลาในการเรียน

2.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้แม่แบบได้เล่าถึงประสบการณ์ และแสดงวิธีการแบ่งเวลาในการเรียนของตนเอง รวมทั้งแบ่งเวลาในการเรียนจากการทำกิจกรรมกับสถาบัน กิจกรรมที่ตนเองชอบ การพบปะสังสรรค์กับเพื่อน แยกออกจากเวลาเรียนได้อย่างเหมาะสม จูงใจในการเรียน ทั้งทางบวกและลบให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลียนแบบวิธีการจัดสรร หรือ วิธีการแบ่งเวลาในการเรียนจากแม่แบบ โดยการนำตารางเรียนใน 1 สัปดาห์ออกมาเขียนและเขียนกิจกรรมที่ตนเองปฏิบัติทั้งในด้านการเรียน กิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมพัฒนาตนเอง การพบปะสังสรรค์กับเพื่อน ออกเป็นเปอร์เซ็นต์หรือ จำนวนชั่วโมง และให้นักศึกษานำแผนการดังกล่าวไปปฏิบัติภายใน 1 สัปดาห์และติดตามผลในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่อง การแบ่งเวลาในการเรียน

3.2 ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปแนวทางการแบ่งเวลาในการเรียน และข้อคิดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมโดยเน้นให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นให้นักศึกษาเริ่มต้นจัดสรร รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และบริหารเวลาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการแบ่งเวลาในการเรียน ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เทคนิคแม่แบบ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้นำไปปฏิบัติต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากความสนใจของนักศึกษาในการพูดคุยซักถามกับแม่แบบ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การขาดความพร้อมในการสอบ การทบทวนบทเรียน เตรียมตัวสอบ

ชื่อกิจกรรม "กระดาศเปล้า อาจารย์ไม่รับ"

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการขาดความพร้อมในการสอบ การทบทวนบทเรียน เตรียมตัวสอบ

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. เอกสารการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง "กระดาศเปล้า อาจารย์ไม่รับ."
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักศึกษา สันทนากับนักศึกษา และทบทวนวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แล้วสนทนาเกี่ยวกับเรื่องในเรื่องการขาดความพร้อมในการสอบ การทบทวนบทเรียน เตรียมตัวสอบ แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่เรื่องการเรียนรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนที่ผ่านมาของนักศึกษา
- 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง "กระดาศเปล้า อาจารย์ไม่รับ"

1.3 ผู้วิจัยขออาสาสมัครจากนักศึกษาที่จะร่วมแสดงเท่ากับตัวละครในเรื่อง “กระด่าขเปเล่า อาจารย์ไม่รับ.” ส่วนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “กระด่าขเปเล่า อาจารย์ไม่รับ” และบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง

2.2 ผู้วิจัยให้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง

2.3 ผู้วิจัยจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง ให้นักศึกษาแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองเรื่อง “กระด่าขเปเล่า อาจารย์ไม่รับ” ตามลำดับเหตุการณ์ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วให้นักศึกษาช่วยกันทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ หลังจากการแสดงจบลง โดยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อเรื่อง “กระด่าขเปเล่า อาจารย์ไม่รับ” และบทบาทที่แสดงให้ข้อคิดและประโยชน์อย่างไรบ้าง

3.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาส่งตัวแทนกลุ่มออกมาอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ได้อภิปรายในกลุ่ม

4. ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักศึกษาทั้งหมดร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง เรื่อง “กระด่าขเปเล่า อาจารย์ไม่รับ”

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ในเรื่อง การขาดการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของตนเอง ในเรื่องการขาดความพร้อมในการสอบ การทบทวนบทเรียน เตรียมตัวสอบว่าจะส่งผลให้นักศึกษาสูญเสียประโยชน์ที่เราคาดไม่ถึงอย่างไรบ้าง เพียงแค่เราขาดความพร้อม และการเตรียมตัวในการสอบ

การประเมินผล

1. สืบเนื่องจากการแสดงบทบาท และความสนใจของสมาชิกที่มีต่อสถานการณ์จำลองเรื่อง "กระดาดเปล่า อาจารย์ไม่รับ"

2. สืบเนื่องจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถามและสรุปของนักศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองเรื่อง "กระดาดเปล่า อาจารย์ไม่รับ"

เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จแล้ว ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักศึกษาที่สวมบทบาทเป็นนักแสดงได้อย่างยอดเยี่ยม พร้อมนัดแนะในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ครั้งที่ 10
เรื่อง “กระดาดเปลา อาจารย์ไม่รับ”

ฉากที่ 1 หลังเลิกเรียนในขณะที่พัชรินทร์กับจอมขวัญกำลังนั่งตบหนังสืออยู่ ชิดชนกได้เดินผ่านหน้าห้องเรียนพอเห็นทั้งสองคนยังไม่กลับหอจึงเข้าไปทักว่า

- ชิดชนก : อ้าว ! ทำอะไรกันอยู่ล่ะเพื่อน นี่หมดเวลาเรียนแล้วยังไม่กลับหออีกหรือ
- จอมขวัญ : ยังหรอ ก นี่ทำกำลังทบทวนวิชาอาจารย์ชาคริตอยู่
- ชิดชนก : ขยันจังเลยนะ จะรีบอ่านไปถึงไหนกันเหลือเวลาอีกตั้ง 2 อาทิตย์ เอาไว้พรุ่งนี้ค่อยอ่านดีกว่า ว่าแต่วันนี้ไปไล่ตัสกันดีกว่าเราว่ามีของลดราคาและดรามาด่วนนะ
- จอมขวัญ : ไม่ได้หรอ ก พรุ่งนี้เราไม่ว่าง ช่วงเย็นก็ต้องทำความสะอาดห้องด้วย อีกอย่างช่วงนี้มีงานเยอะหลายวิชา ซีนถ้าไม่รีบทำมีหวังเสร็จไม่ทันแน่ รายงานของอาจารย์อีกวิชาหนึ่งด้วย ขวัญว่านกเอาหนังสือมาอ่านด้วยกันเถอะนะ
- พัชรินทร์ : เออ ! จิงด้วยสิ มานั่งอ่านด้วยกันดีกว่า เพื่อมีปัญหาไม่เข้าใจอะไรจะได้ปรึกษากันได้
- ชิดชนก : ไม่เป็นไร เอาไว้เราไปอ่านเองดีกว่า ที่หอดีกว่ามีสมาธิดี จั้นไปก่อนนะจ๊ะ

ฉากที่ 2 พอถึงวันสอบปลายภาคในช่วงเข้าก่อนถึงเวลาเข้าสอบ ชิดชนกนั่งอ่านหนังสือเล่มหนาเตอะอยู่คนเดียววอยหน้าห้องสอบด้วยท่าทางรีบร้อน อีกลักครูจอมขวัญกับพัชรินทร์เดินเข้ามาแล้วถามชิดชนกว่า

- จอมขวัญ : เป็นไงจ๊ะ นก ความรู้แน่นปึกเลยนะสิ
- ชิดชนก : (ทำหน้ามุ่ม) ยังไม่ได้อ่านเลย นี่วิชาของภาคบ่ายก็เหมือนกัน เอาโน้ตย่อมาให้เราลอกหน่อยสิเหลือเวลายังพอมี ลอกเสร็จแล้วจะรีบเอาไปคืนให้นะ

จอมขวัญ : ขวัญนัดทวนหัวข้อสำคัญ ๆ กับเพื่อนอยู่นะจ๊ะ แล้วต้องรีบเข้าห้องสอบแล้ว
และ ต้องแวะเอารายงานวิชาของอาจารย์ประสาร ไปส่งก่อน 9 โมงเช้านะจ๊ะ
อาจารย์บอกว่าถ้าใครไม่ไปส่งก่อนเข้าห้องสอบ จะถูกตัดคะแนน นกสิมรายงาน
แล้วเหอจ๊ะ

พัชรินทร์ : (พูดสอดขึ้น) ก็พวกเราเคยเตือนเธอแล้วนะ ว่าให้รีบอ่านรีบทำรายงานล่วงหน้าไว้
หลาย ๆ วัน ยิ่งช่วงนี้มีสอบติด ๆ กัน งานก็มากกิจกรรมก็เยอะ ถ้าไม่รีบ ๆ อ่าน ก็
จะเป็นอย่างนี้แหละ

ชิดชนก : จ้า อาจารย์คนใหม่ นกรู้แล้วละจ๊ะ แต่ตอนนี้ขอนกยืมดูก่อนไม่ได้หรือ พอดีเสียง
สัญญาณเตือนให้นักศึกษาเข้าห้องสอบดังขึ้น จอมขวัญกับพัชรินทร์เลยตอบพร้อมกันว่า "ไม่ได้" จากนั้นทั้ง
2 คน รีบวิ่งเอางานไปส่งอาจารย์ และรีบไปเข้าห้องสอบ ส่วนชิดชนกได้ตามองตาละห้อยแล้วก้มหน้าก้มตา
อ่านหนังสือโดยไม่รู้ว่าจะเริ่มอ่านตรงไหน อะไรสำคัญอย่างไรอ่านต่อไป

ฉากที่ 3 : เมื่อสัญญาณเตือนครั้งที่สอง อาจารย์ผู้คุมสอบสำรวจนักศึกษาว่ามาครบหรือยังแล้วถาม
นักศึกษาว่า

อาจารย์ : ใครยังไม่มาเข้าห้องสอบบ้างอาจารย์จะแจกข้อสอบแล้ว

นักศึกษา : มาครบครับ ! มาครบค่ะ !

เมื่อแจกข้อสอบพร้อมกระดาษคำตอบปรากฏว่าเหลือ 1 ชุด อาจารย์จึงถามว่า

อาจารย์ : อ้าว ! ทำไมมาครบแล้วข้อสอบเหลือ 1 ชุดละจ๊ะ

พัชรินทร์ : สงสัยเขามัวแต่อ่านหนังสือและทำงานส่งอาจารย์อยู่ข้างล่างตึกมั้งค่ะ

อาจารย์ : ทำไมเป็นอย่างนี้ละจ๊ะ ตารางสอบออกมาหลายสัปดาห์แล้วนี่จ๊ะ

จอมขวัญ : ค่ะ อาจารย์ตารางสอบออกมาหลายสัปดาห์แล้วค่ะ แต่ชิดชนกเขาไม่ได้อ่าน
ทบทวนมาเลย พอดีช่วงนี้อาจารย์เร่งให้ส่งรายงานก่อนสอบ ถ้าใครส่งไม่ทัน
ก่อนสอบ จะถูกตัดคะแนนและบางวิชาก็ไม่ให้สอบเลยค่ะ

- ชิตชนก : (วิ่งกระหืดกระหอบมาเข้าห้องสอบ) พร้อมกับขานรับอาจารย์ว่า
“หนูมาแล้วค่ะ”
- อาจารย์ : อาจารย์แจกข้อสอบให้ชิตชนกแล้วกล่าวกับชิตชนกว่า “รีบทำซะ”
อาจารย์ยังกล่าวต่อไปอีกนิดหนึ่งว่า อืม! เอาละคะนักศึกษา นั้นเป็นแบบอย่าง
ในการเรียนหรือการทำงานนั้น ถ้าเรารีบสะลง หรืออ่านหนังสือทบทวนบทเรียน
ตั้งแต่ต้นงานเราก็เสร็จทันเวลาและพอถึงเวลาสอบเราก็พร้อมที่จะสอบ แต่ถ้าไม่
รีบ ลงมือทำ ผัดผ่อนไปเรื่อย ๆ งานก็จะสะสมค้างค้ำจนยากจะแก้ไขได้ทันที อย่า
ลืมนะจ๊ะ ว่า “กระดากเปล่า อาจารย์ไม่รับนะจ๊ะ”

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การขาดเทคนิคในการเรียน

ชื่อกิจกรรม “แนะแนวทางสู่ความสำเร็จ”

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการขาดเทคนิคในการเรียน

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. โต๊ะ เก้าอี้
2. กระดาษ ปากกา

ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยทักทายนักศึกษาและสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมครั้งที่แล้วเพียงเล็กน้อย แล้วจึงเริ่มเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า ถ้านักศึกษารู้ว่าตนเองมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน ในเรื่องการขาดเทคนิคในการเรียน คิดใหม่ว่ามาจากสาเหตุใดทำให้ผลการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ

2. ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยเชิญแม่แบบในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน เรื่อง การขาดเทคนิคในการเรียน

2.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้แม่แบบได้เล่าถึงประสบการณ์ แนวความคิด การลองผิดลองถูก การค้นหา และ เทคนิคที่ใช้ในการเรียนจนทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรม จากตัวแบบ

2.3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับ ตัวแบบว่าเป็นอย่างไร

2.4 ผู้วิจัยให้นักศึกษาเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบทางบวก

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักศึกษาสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เทคนิคแม่แบบแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและให้ไปฝึกหัด นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากความสนใจของนักศึกษาในการพูดคุยซักถามกับแม่แบบ การตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุป

รายละเอียดของโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน ครั้งที่ 12

ปัจจัยนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. ให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อให้นักศึกษาร่วมกันสรุปผลของการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน
3. เพื่อให้นักศึกษานำประสบการณ์จากการเรียนรู้ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนาการรับรู้

ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ชื่อกิจกรรม ปัจจัยนิเทศ

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษ
2. ปากกา
3. ไหมพรม
4. เทปบันทึกเสียง

ขั้นตอนดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักศึกษาถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ในเรื่องของการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียนให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะของการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการเรียน ที่ได้เรียนรู้มาจากการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง ข้อคิดที่ได้ในแต่ละกิจกรรม โดยให้สมาชิกผลัดกันตอบให้ครบทุกคน

2. ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้นักศึกษาคนละ 1 ดวง โดยให้นักศึกษาเขียนความประทับใจที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ สิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมที่ตัวเองชอบมากที่สุด พร้อมแสดงเหตุผล ลงบนกระดาษรูปหัวใจ

3. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันพิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี หรือ ประโยชน์ของการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากเรามีการรับรู้ความสามารถของตนเองน้อย

4. ผู้วิจัยพูดสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนพร้อมทั้งพยายามที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองให้เต็มศักยภาพ รับรู้ความสามารถของตนเอง ชักถามความรู้สึกต่าง ๆ ของนักศึกษาที่ได้ร่วมกิจกรรมมา ชอบไม่ชอบอย่างไรสิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตัวผู้วิจัยและเพื่อนที่ร่วมกิจกรรมกลุ่ม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

5. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันร้องเพลง "ข้อความ" ผู้วิจัยกล่าวคำอำลาแก่นักศึกษาและขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

การประเมินผล

สังเกตจากความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การแสดงความรู้สึก การอภิปรายและการสรุป

เพลงข้อความ

จะอยู่ไกลห่างสักเท่าไร สิ่งหนึ่งที่ยึดใจเราอยู่ ไว้ไม่ให้เราห่างกัน
คือความห่วงใยที่เธอให้ฉัน คำพูดเหล่านั้น ที่เธอคอยส่งมา

* ให้ฉันได้รับรู้ ให้ฉันนั้นได้มั่นใจ ไม่มีสิ่งไหนที่จะลึกซึ้งถึงคุณค่า
ผ่านมาจากถ้อยคำนั้น ผ่านมาจากสายตาฉัน และสิ่งๆนั้นบอกฉันให้รู้ตลอดมา

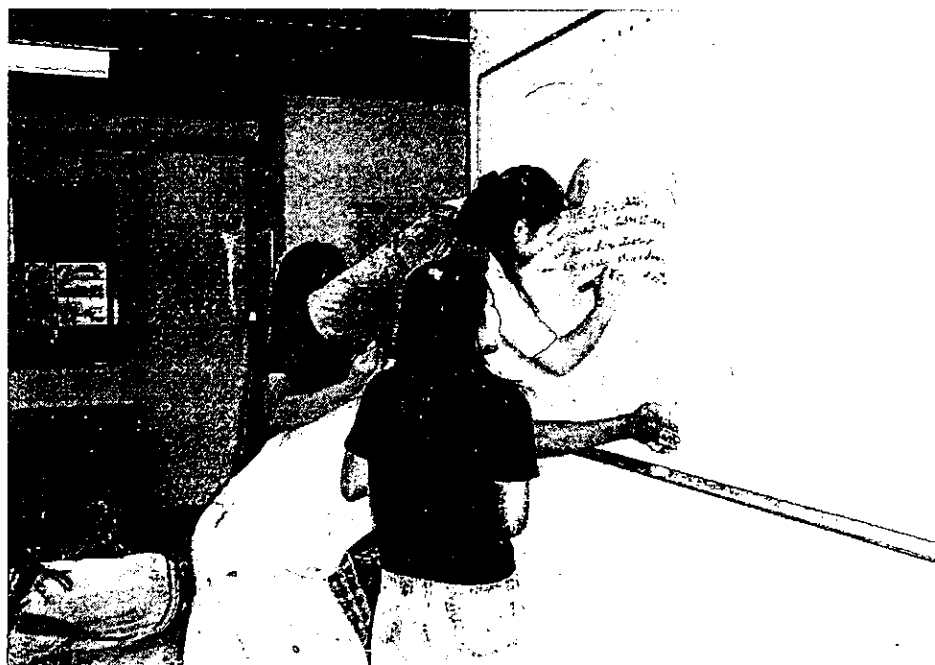
** ฉันและเธอจะเดินไปด้วยกัน ไม่ว่าจะทุกข์หรือว่าจะสุขสรรค์ ฉันจะมีเธอข้างกาย
วันเวลาจะนานสักเพียงไหน เพื่อนฉันคนนี้นั้นไม่มีวันห่าง และไม่มีวันจากไปไหน

ในวันที่ฉันไม่มีใคร เปิดอ่านข้อความเก่าๆ ซ้ำๆมีความหมายจากวันนั้น
คือความห่วงใยที่เธอให้ฉัน ข้อความเหล่านั้น ที่เธอคอยส่งมา

ภาพประกอบโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ภาพประกอบ 5 แสดงกิจกรรม"เปลี่ยนฐาน" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา
ด้านการเรียน เรื่อง การเข้าเรียนสาย

ภาพประกอบ 6 แสดงกิจกรรม"เปลี่ยนฐาน" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหา
ด้านการเรียน เรื่อง การเข้าเรียนสาย

ภาพประกอบ 7 แสดงกิจกรรม"หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถ แก้ปัญหา
ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพประกอบ 8 แสดงกิจกรรม"หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถ แก้ปัญหา
ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพประกอบ 9 แสดงกิจกรรม"หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถ แก้ปัญหา
ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพประกอบ 10 แสดงกิจกรรม"หอคอยความเพียร" เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถ แก้ปัญหา
ด้านการเรียน เรื่อง ไม่ทำการบ้านและรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสอบถามสภาพการปฏิบัติตามความรู้ที่นึกคิดของนักศึกษาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่มีคำตอบถูกหรือผิด ขอให้นักศึกษาตอบตรงกับความ เป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด แบบสอบถามจะมีคำตอบเป็นข้อ ๆ แต่ละข้อมีคำตอบคือ ก, ข และ ค ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความ เป็นจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว และทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้ต่างหาก (โปรดทำทุกข้อ)

1. คมกริชไม่ค่อยตั้งใจเรียนและมักจะนำเทปมาบันทึกคำบรรยายของอาจารย์ในชั้นเรียนเสมอ เมื่อกลับถึงบ้านคมกริชจะถอดเทปทั้งหมดเพื่อทำความเข้าใจในการเรียน แต่ผลการเรียนของคมกริช ก็ยังไม่ได้เท่าที่ควร ถ้านักศึกษาเป็นคมกริชนักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ตั้งใจเรียนในห้องเรียนให้มากขึ้น และบันทึกเทปคำบรรยายของอาจารย์มาฟังต่อที่บ้าน
 - ข. พยายามฟังเทปคำบรรยายหลายๆ รอบเพื่อทำความเข้าใจ
 - ค. พยายามอ่านหนังสือแทนดีกว่า เพราะเทคนิคการเรียนแบบนี้ไม่ได้ผล
2. จิรศักดิ์เป็นนักศึกษาที่ค่อนข้างเรียนรู้ช้า ต้องอ่านหนังสือซ้ำไปซ้ำมาหลายรอบกว่าจะเข้าใจบทเรียน และมีผลการเรียนปานกลาง จึงทำให้ต้องใช้เวลาที่ต้องร่วม กิจกรรมกับเพื่อนๆ มาอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน จึงทำให้ไม่มีเพื่อนๆ ในห้องเรียน ถ้านักศึกษาเป็นจิรศักดิ์นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ตั้งใจอ่านหนังสือต่อไป เพื่อผลการเรียนจะได้ดีขึ้น
 - ข. พยายามอ่านหนังสือที่บ้าน เพื่อจะได้ใช้เวลาทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ
 - ค. พยายามหาเพื่อนที่มีปัญหาเหมือนกัน มาเป็นเพื่อน
3. ขวัญใจ มักจะขี้กลัวอยู่เสมอยัง ไม่ถึงเวลาสอบและไม่เคยทบทวนบทเรียน หรือเตรียมตัวสอบเลย วันนั้นเป็นวันสอบวิชาการตลาด ซึ่งจะต้องนำความรู้ที่ได้เรียนมาทั้งหมด ไปใช้ในการแก้ปัญหากรณีตัวอย่าง ถ้านักศึกษาเป็นขวัญใจ นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ตั้งปณิธานกับตนเองจะไม่ทำอย่างนี้อีก จะทบทวนเวลาก่อนสอบทุกครั้ง
 - ข. ขอเพื่อนข้าง ๆ ลอก เพื่อดูเป็นตัวอย่าง
 - ค. ขออาจารย์สอบแก้ตัวใหม่อีกครั้ง

4. นางสาวกมลชนก เป็นคนที่ทำอะไรช้า และใช้เวลามากในการตัดสินใจไม่ว่าจะแต่งตัว กว่าจะเลือกเสื้อผ้าได้ กว่าจะออกจากหอพักไปเรียน เลิกเรียนกว่าจะกลับบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาพอเพียงในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ถ้านักศึกษาเป็นนางสาวกมลชนก จะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ปรึกษาเพื่อนที่มีความเป็นระเบียบ เพื่อให้เพื่อนช่วยจัดระเบียบในการแบ่งเวลาให้จะได้มีเวลาในการทำกิจกรรม
 - ข. จัดตารางเวลาด้วยตนเอง และเอาจริงเอาจังในการปฏิบัติตนให้ตรงตามเวลา
 - ค. พยายามเตรียมตัวล่วงหน้าในบางวัน เช่น เตรียมเสื้อผ้า หนังสือ ตารางสอน ทำการบ้าน เพื่อให้มีเวลาเหลือในการทำกิจกรรม
5. สุนิตา มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมาของจากกรุงเทพซึ่งตนเองสามารถซื้อหาได้ถูกมาขายให้เพื่อน และมักติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงของตลาดในปัจจุบัน จึงมีความสนใจและเข้าเรียนวิชาการตลาดอย่างสม่ำเสมอแต่อาจารย์สอนเฉพาะเนื้อหาวิชา และมักยกตัวอย่าง เก่าๆ ประกอบการสอน แต่ข้อสอบที่จะออกเป็นกรณีศึกษาในปัจจุบัน ถ้านักศึกษาเป็นสุนิตาจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ไม่ต้องสนใจ เพราะคิดว่านักศึกษาอื่นๆ ก็เรียนมาเหมือนๆ กัน
 - ข. พยายามหาหนังสือมาอ่านเองเพื่อเตรียมทำข้อสอบ
 - ค. พยายามหาคำถามมาถามอาจารย์ในห้องเพื่ออาจารย์จะได้อธิบายให้เข้าใจ
6. ศักดิ์สิทธิ์เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของวิทยาลัย ที่ต้องฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อเตรียมไปแข่งขัน และต้องซ้อมกีฬา ทุก ๆ วัน เป็นประจำ วันละหลาย ๆ ชั่วโมง หลังจากซ้อมกีฬาเสร็จ ศักดิ์สิทธิ์ก็ต้องทำงานหรือการบ้านต่อ ทำให้ต้องเข้านอนดึก ความเหนื่อยล้าจากการซ้อมกีฬา และการนอนดึกเพราะต้องทำการบ้าน และงานต่าง ๆ ที่ต้องส่งอาจารย์ ทำให้ศักดิ์สิทธิ์เข้าเรียนสายเป็นประจำในวิชาที่มีเรียนในตอนเช้า ถ้านักศึกษาเป็นศักดิ์สิทธิ์นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ถอนตัวจากการเป็นนักกีฬาของวิทยาลัย เพราะเป็นสาเหตุให้เข้าเรียนสาย
 - ข. ไปขออนุญาตผู้ฝึกสอนกีฬา ฝึกซ้อมบาสเกตบอลให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาทำการบ้านมากขึ้น
 - ค. พยายามหาเวลาว่างขณะอยู่โรงเรียน ทำการบ้านที่สามารถทำได้ให้เสร็จก่อนบางส่วน ส่วนใดที่ยังไม่เสร็จ ก็ค่อยไปทำต่อในตอนกลางคืน

7. กานดา เป็นนักศึกษาที่มีความตั้งใจเรียน แต่เรียนไม่ค่อยเก่ง เนื่องจากเนื้อหาบางวิชามีความยากและเมื่ออาจารย์สั่งงาน แบบฝึกหัด หรือการบ้านงานตามักจะทำผิดอยู่บ่อย ๆ จนทำให้กานดารู้สึก หดกำลังใจที่จะทำแบบฝึกหัด งาน หรือ การบ้านที่อาจารย์สั่ง ถ้านักศึกษาเป็นกานดา นักศึกษา จะปฏิบัติอย่างไร
- เลือกส่งงาน แบบฝึกหัด หรือ การบ้าน ในวิชาที่เข้าใจและสามารถทำได้
 - ส่งงาน แบบฝึกหัด หรือการบ้านทุกวิชา แม้ว่าบางวิชาจะไม่เข้าใจ แต่ก็พยายามทำส่ง
 - ส่งงาน แบบฝึกหัดหรือการบ้านทุกวิชา แต่ถ้าวิชาใดไม่เข้าใจก็ไปหาอาจารย์หรือเพื่อนให้ช่วยอธิบาย เมื่อเข้าใจแล้วจึงทำงานส่ง
8. แพรว เป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง และมีความตั้งใจว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาจะไปสอบเป็นแอร์โฮสเตสเพราะมีความถนัดทางด้านภาษาต่างประเทศ จึงรู้สึกไม่ชอบเรียนวิชาปรัชญาเบื้องต้น เพราะคิดว่าไม่สามารถนำไปใช้ได้ในการทำงานหลังจากจบการศึกษา จึงไม่สนใจเรียนวิชาปรัชญาเบื้องต้น ทำให้ผลสอบออกมาไม่ดี ถ้านักศึกษาเป็นแพรวจะปฏิบัติอย่างไร
- พยายามทำคะแนนวิชาที่ชอบให้ได้ดีเพื่อจะได้คะแนนเฉลี่ยดี ๆ ก็พอ
 - พยายามตั้งใจเรียนวิชาปรัชญาเบื้องต้นให้มากขึ้น
 - ไม่ต้องสนใจ เพราะเรียนวิชาอื่นๆ ได้ดีอยู่แล้ว
9. ในภาคการศึกษานี้กาญจนาลงทะเบียนเรียนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นประจำแต่ห้องคอมพิวเตอร์ที่วิทยาลัยมิชชั่น อยู่ใกล้กับสนามบาสเก็ตบอล กระจุกหน้าต่างห้องจึงตกเป็นจำนวนมาก เวลาเรียนเสียงจากภายนอกห้องจะเข้ามารบกวน แอร์ก็ไม่เย็น เครื่องคอมพิวเตอร์ก็เป็นรุ่นเก่าช้าพอสมควร จำนวนนักเรียน 2 คนต่อ 1 เครื่อง ทำให้เกิดการคุยกันมากกว่าตั้งใจเรียน ถ้านักศึกษาเป็นกาญจนาจะปฏิบัติอย่างไร
- พยายามมีสมาธิในการเรียนให้มากขึ้นโดยไม่สนใจต่อปัญหาสภาวะแวดล้อม
 - พยายามจำและจดตามในเนื้อหาวิชาที่สอนแล้วนำไปปฏิบัติเองนอกชั่วโมงเรียน
 - ไม่สนใจเพราะที่พักรับคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่กว่า และเนื้อหาวิชาที่เรียน สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ เช่น Internet, Microsoft Office

10. นิติ เป็นเด็กที่ตั้งใจเรียน สนใจและตั้งใจฟังอาจารย์ทุกครั้ง แต่เขามักจะอ่านไปเรื่อย และจดบันทึกไปเรื่อย ๆ ไม่รู้จักวิธีการสรุปความ การบันทึกโน้ตย่อ การขีดเส้นใต้ เมื่อถึงเวลาสอบ ไม่รู้ว่าจะเอาเนื้อหาส่วนไหนมาสอบ ถ้านักศึกษาเป็นนิติ นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
- ยังคงทำเช่นเดิม โดยคิดว่าเป็นวิธีการที่ดี
 - ปรึกษาคนที่ม่ประสบการณ์ สอบถามถึงเทคนิคการเรียน
 - ค้นหาเทคนิคใหม่ ๆ ที่เหมาะกับตนเอง
11. พัทธพงษ์เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ที่มีผลงานทางด้านวิทยาศาสตร์ส่งเข้าประกวดมากมาย และชอบใช้เวลาเรียนวิชาอื่นๆ ไปเข้าห้องทดลองวิทยาศาสตร์ทำให้ขาดเรียนวิชาอื่นๆ หลายวิชา แต่ก็ได้รับการยกเว้นการลงชื่อเข้าเรียนในบางวิชา แต่ก็มีปัญหากับเพื่อนเพราะถูกมองว่าเป็นนักศึกษาที่มีสิทธิพิเศษเหนือนักศึกษาคนอื่น ถ้านักศึกษาเป็นพัทธพงษ์จะปฏิบัติอย่างไร
- ไม่สนใจ เพราะอาจารย์ไม่ได้ว่าอะไร
 - พยายามทำให้มีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม จะได้รับสิทธิพิเศษเหนือคนอื่นต่อไป
 - พยายามช่วยเหลือเพื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อนๆ จะได้ยอมรับ
12. รัชนี เป็นนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษแต่รัชนีเรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งมากนัก เลือกเรียนภาควิชาภาษาอังกฤษเพราะรู้สึกว่าจะ เป็นนักศึกษาที่เก่ง รัชนีไม่สามารถเข้าใจการสอนด้วยภาษาอังกฤษได้ จึงเรียนไม่รู้เรื่อง ถึงแม้รัชนีจะพยายามอ่านหนังสือทบทวน และท่องศัพท์ แต่ก็ไม่สามารถเรียนตามเนื้อหาได้ทันทำให้คะแนนไม่ดี จึงเริ่มไม่ตั้งใจเรียนและไม่สนใจเหมือนแต่ก่อน ถ้านักศึกษาเป็นรัชนี นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
- หมดความพยายามในการเรียน เพราะถึงอย่างไรคะแนนก็ไม่ดีอยู่แล้ว
 - ตั้งใจเรียนต่อไปและยอมรับในผลคะแนนที่ได้
 - พยายามอ่านและทบทวนบทเรียนให้มากขึ้น ถ้ายังไม่เข้าใจ ก็ให้คุณครูหรือเพื่อนช่วยอธิบายให้ ฟังจนเกิดความเข้าใจ

13. กิ่งไผ่เป็นคนที่ไม่ขยัน ไม่ตรงเวลา และ มักชอบผลัดวันประกันพรุ่งเสมอจึงทำให้ไม่สามารถแบ่งเวลาในการเรียน การทำกิจกรรม และ การเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อนได้ จากลักษณะนิสัยดังกล่าวทำให้กิ่งไผ่ไม่ค่อยมีเพื่อน ถ้านักศึกษาเป็นกิ่งไผ่นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
- ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนเพื่อให้ช่วยเตือนว่า เวลาไหนควรทำอย่างไร
 - วางแผน เตรียมตัวล่วงหน้า และพยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
 - ปฏิบัติตนเหมือนเดิมเพราะไม่สามารถปรับปรุงนิสัยของตนเองได้
14. โมรินากะ เป็นนักศึกษาต่างชาติ อารมณ์ดี นิสัยร่าเริงโมรินากะไม่ชอบเรียนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะราชาศัพท์เพราะเป็นวิชาที่เข้าใจยาก อาจารย์ก็สอนแบบไทยโบราณ พูดจาเนิบ ๆ และเป็นวิชาที่สอนในช่วงบ่ายทำให้โมรินากะ หลับในห้องเรียนบ่อย ๆ ถ้านักศึกษาเป็นโมรินากะ นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
- พยายามศึกษาทำความเข้าใจล่วงหน้าในบทที่อาจารย์จะสอนในแต่ละชั่วโมงเรียน เพื่อในเวลาเรียนจะได้เข้าใจมากขึ้นและไม่เกิดอาการเบื่อ
 - ไม่พยายามทำอ่านหนังสือเพื่อทำความเข้าใจล่วงหน้า และไม่ตั้งใจเรียน เพราะไม่ชอบวิชานี้
 - พยายามตั้งใจเรียนในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น และนั่งเรียนด้านหน้าห้องเพื่อจะได้ฟังได้ชัดเจนและไม่กล้าหลับ
15. อาจารย์วิชาประวัติศาสตร์มอบหมายให้นักศึกษาอ่านหนังสือประกอบการเรียนซึ่งเป็นหนังสือภาษาอังกฤษที่มีราคาแพง โดยให้นักศึกษายืมหนังสือดังกล่าวจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัย แต่หนังสือมีไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษาทุกคน นับดาว จึงไม่มีหนังสือสำหรับอ่านประกอบและ ถ้านักศึกษาเป็นนับดาว นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร
- ตัดสินใจไม่อ่านเพราะเป็นเพียงหนังสืออ่านประกอบเท่านั้น และอ่านหนังสือเรียนอย่างตั้งใจต่อไป
 - พยายามชักชวนเพื่อนๆ ให้ร่วมกันซื้อหนังสือและแบ่งกันอ่าน
 - พยายามหาเพื่อนที่ยืมหนังสือดังกล่าวไป และทำสำเนาหนังสือดังกล่าว หรือขอยืมต่อจากเพื่อนคนนั้น
16. ทุกครั้งที่มีการสอบย่อย หรือทดสอบต่าง ๆ จิตภา ซึ่งมีความสามารถท่องจำได้ไว มักจะนั่งนอนใจ และเริ่มต้นอ่านหนังสือสอบในตอนใกล้สอบเสมอ เมื่อมาถึงการสอบปลายภาค อาจารย์บอกว่าจะมีการออกข้อสอบย้อนหลังเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ ตั้งแต่ต้นเทอม ทำให้เนื้อหาที่ต้องอ่านสอบมีจำนวนมาก และต้องอ่านประกอบกันหลายเล่ม จึงทำให้จิตภาไม่สามารถอ่านหนังสือได้ทัน ถ้านักศึกษาเป็นจิตภาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ไม่กังวล และอ่านเท่าที่อ่านได้เท่านั้น
- ข. พยายามหาเวลา หรือลดการทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อมาอ่านหนังสือ
- ค. ตั้งใจอ่านเฉพาะสิ่งที่ไม่เข้าใจเท่านั้น

17. สมชายเป็นสมาชิกสโมสรนักศึกษาของวิทยาลัย สมชายชอบช่วยเหลืองานกิจกรรมนักศึกษาทุกครั้ง ทำให้ต้องเข้านอนดึกบ่อย ๆ บางครั้งก็ไม่ได้หลับในเวลากลางคืน ทำให้สมชายตื่นสาย และไปเข้าเรียนสายเป็นประจำโดยเฉพาะในวิชาที่มีชั่วโมงเรียนตอนเช้า บางครั้งก็ขาดเรียน จนเวลาเรียนไม่พอ (ขาดเกิน 20% ของเวลาเรียน) ถ้านักศึกษาเป็นสมชาย นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. หยุดกิจกรรมทั้งหมด และเข้านอนแต่หัวค่ำ
- ข. ทำกิจกรรมให้น้อยลง หรือ เลือกกิจกรรมที่ไม่ต้องนอนดึกและไปกระทบกับเวลาเรียนในตอนเช้า
- ค. ตื่นนอนให้ทันเวลาเรียนในตอนเช้า โดยทำกิจกรรมตามปกติ

18. ในวิชาบรรณารักษศาสตร์ อาจารย์สั่งให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มทำรายงานและออกมาสรุปหน้าห้องให้เพื่อน ฟังภายในสัปดาห์หน้า เพื่อดูว่ามีนิสัยรักการอ่าน และเข้าห้องสมุดอยู่เสมอ จึงเป็นผู้ที่สอบ ได้คะแนน วิชาบรรณารักษศาสตร์ดีมาก แต่มักจะมีปัญหากับเพื่อนในกลุ่มที่ทำรายงาน โดยมักจะ มีความคิดเห็น ขัดแย้งกับเพื่อนๆ ในกลุ่มเสมอเนื่องจากไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ถ้านักศึกษาเป็นเพื่อกดี นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. พยายามพูดอธิบายเหตุผลเพื่อให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของตน
- ข. ไม่สนใจเพื่อน ๆ และทำรายงานต่อไปคนเดียวจนเสร็จ
- ค. ยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อน แม้จะไม่เห็นด้วย

19. ภัครมัย มีลักษณะของความเป็นผู้นำ กล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อนในกลุ่มจึงลงความเห็นให้ภัครมัยเป็น หัวหน้ากลุ่มทำรายงานในวิชาการเงิน แต่ภัครมัยไม่มีความถนัดวิชาดังกล่าวเลย ถ้านักศึกษาเป็น ภัครมัยนักศึกษาคงจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. พยายามศึกษาวิชาการเงินมาก ๆ เพื่อจะได้มีความรู้ในวิชานี้
- ข. แบ่งหน้าที่ที่ไม่ถนัดให้เพื่อนในกลุ่ม และเลือกทำเฉพาะหน้าที่ที่ตนถนัดเท่านั้น
- ค. ชักจูงเพื่อน ๆ ในกลุ่มให้หาหัวหน้ากลุ่มใหม่

20. สังสรรค์ เป็นคนเรียนเก่ง ใช้เวลาว่างในการเรียนหนังสือและเข้าห้องสมุดเป็นประจำ สังสรรค์จึงไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางห้องและสถาบันจัดขึ้น เพราะรู้สึกว่ามีประโยชน์และเสียเวลา ในการศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ถ้านักศึกษาเป็นสังสรรค์ นักศึกษาจะปฏิบัติอย่างไร เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม และไม่รู้สึกว่าเสียเวลา

- ก. เลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นอีกแนวทางหนึ่งของวิธีการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เช่น กิจกรรมห้องสมุด แข่งขันตอบคำถาม
- ข. คิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการพักผ่อนสมองจากการเรียนหนังสือและเป็นการสร้างมิตรภาพกับเพื่อนใหม่ ๆ โดยเลือกกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้เวลาามาก และช่วยในการพักผ่อนสมองเช่น ฝึกโยคะ เดินแอร์โรบิค หรือทำอาหาร
- ค. ไม่สนใจ เสียเวลา ปฏิบัติตนเหมือนเดิม

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ตอบมีโอกาสได้ประสบหรือรับรู้ในชีวิต สำหรับการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบพิจารณาแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเองออกมาโดยเลือกจาก 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกก็มีคะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดดังนี้

ถ้านักศึกษามีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมาก	ได้ 3 คะแนน
ถ้านักศึกษามีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
ถ้านักศึกษามีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนน้อย	ได้ 1 คะแนน

ตาราง 5 แสดงโครงสร้างแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

การรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน	จำนวนข้อ	ข้อที่
ปัญหาการเข้าเรียนสาย	2	6 17
ปัญหาการไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน	3	5 8 12
ปัญหาไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน (ความยาก-ง่าย)	2	14 19
ปัญหาไม่ทำแบบฝึกหัด ไม่ส่งการบ้าน หรือ รายงานตามที่ได้มอบหมาย	1	7
ปัญหาการมีอุปกรณ์การเรียนไม่ครบหรือ สูญหาย สื่อการเรียนการสอนไม่สมบูรณ์ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม	2	9 15
ปัญหาการไม่เข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนและ กิจกรรมที่สถาบันจัดขึ้น	2	2 20
ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน เช่น ตามเพื่อน เข้ากับเพื่อนไม่ได้	2	11 18
ปัญหาการแบ่งเวลาในการเรียน เช่น การเรียน กิจกรรม และการเข้าสังคม	2	4 13
ปัญหาการขาดความพร้อมในการสอบ การทบทวนบทเรียน การเตรียมตัวสอบ	2	3 16
ปัญหาการขาดเทคนิคการเรียน	2	1 10

ตาราง 6 แสดงฉลยคะแนนแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ข้อที่	ก	ข	ค	ข้อที่	ก	ข	ค
1	3	2	1	11	1	2	3
2	2	3	1	12	1	2	3
3	3	1	2	13	2	3	1
4	1	3	2	14	3	1	2
5	1	3	2	15	1	2	3
6	1	2	3	16	1	3	2
7	1	2	3	17	1	3	2
8	2	3	1	18	3	1	2
9	2	3	1	19	3	2	1
10	1	3	2	20	3	2	1

เกณฑ์การให้คะแนน

- ถ้านักศึกษา มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนมาก ได้ 3 คะแนน
- ถ้านักศึกษา มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนปานกลาง ได้ 2 คะแนน
- ถ้านักศึกษา มีการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนน้อย ได้ 1 คะแนน

ภาคผนวก ข

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน
2. ค่าคะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t)
1	4.583	11	3.873
2	2.449	12	3.286
3	4.000	13	3.000
4	2.449	14	2.449
5	2.683	15	2.521
6	3.363	16	4.382
7	2.828	17	3.286
8	3.286	18	3.363
9	4.000	19	2.683
10	2.449	20	2.771

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9042

ตาราง 8 แสดงคะแนนการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง	ผลต่างกำลังสอง
1	49	54	5	25
2	47	53	6	36
3	43	51	8	64
4	45	54	9	81
5	47	52	5	25
6	48	55	7	49
7	46	51	5	25
8	50	53	3	9
9	48	50	2	4
10	50	56	6	36
11	49	54	5	25
12	49	53	4	16
13	40	49	9	81
14	50	57	7	49
15	51	52	1	1
$\bar{X}$	47.47	52.93	$\Sigma D = 82$	$\Sigma D^2 = 6724$
S	2.97	2.19	$\bar{X}_{diff} = 5.47$ $S_{diff} = 2.356$	

ตาราง 9 แสดงคะแนนการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
1	46	48	2	4
2	43	44	1	1
3	49	51	2	4
4	40	43	3	9
5	45	45	0	0
6	46	48	2	4
7	50	50	0	0
8	42	43	1	1
9	47	48	1	1
10	45	49	4	16
11	45	48	3	9
12	48	48	0	0
13	50	52	2	4
14	47	49	2	4
15	46	48	2	4
$\bar{X}$	45.93	47.6	$\Sigma D = 25$	$\Sigma D^2 = 625$
S	2.81	2.72	$\bar{X}_{diff} = 1.67$ $S_{diff} = 1.175$	

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางสาวนรารัตน์ กิจเจริญ
เกิดวันที่	16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลวชิรพยาบาล กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	51/274 หมู่บ้านเมืองเอก ซ.เอกทักษิณ 5 ถ. พหลโยธิน ต. หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000 โทร (02) 533-9292, (06) 308-7806

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537	จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
พ.ศ. 2541	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร